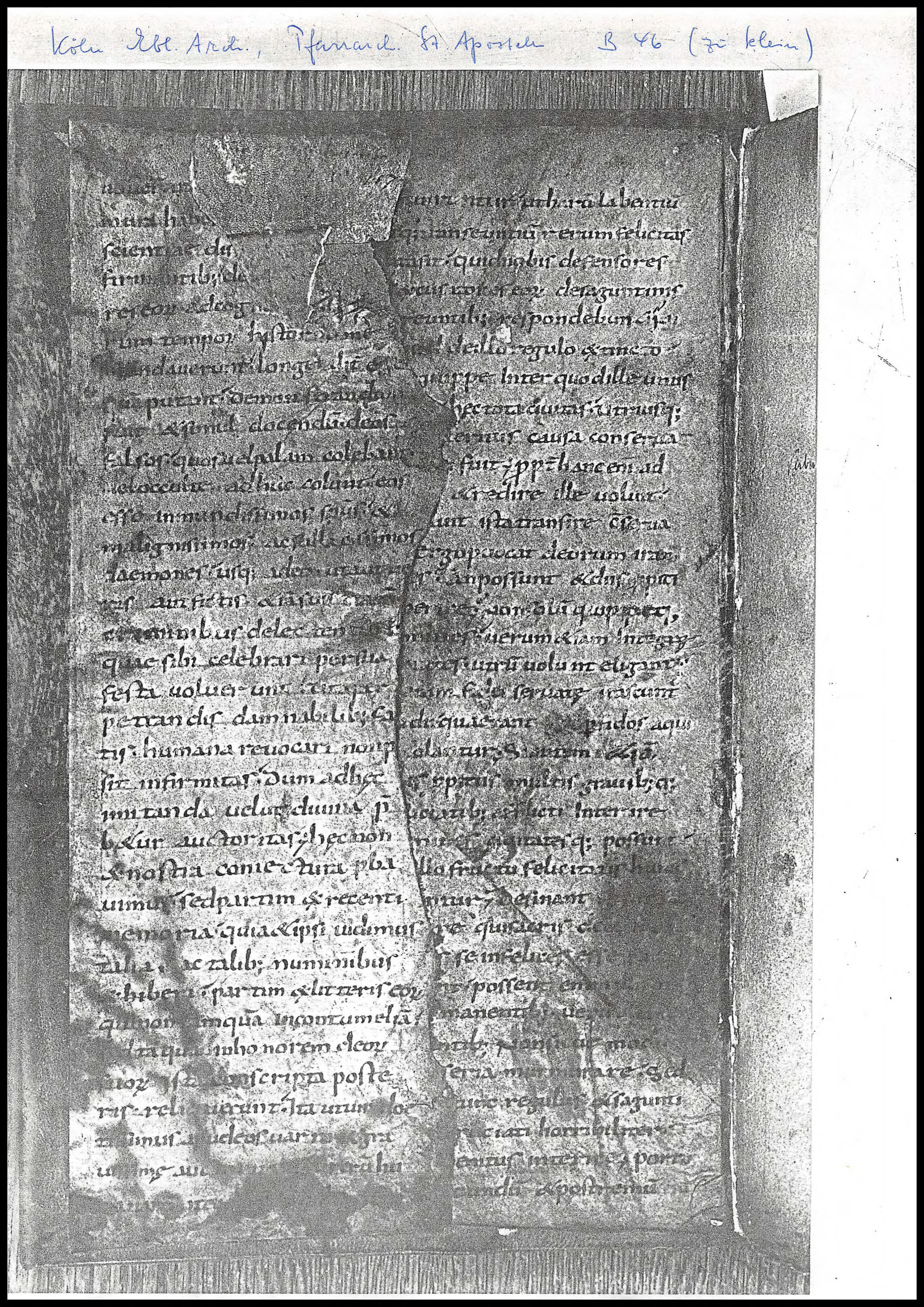
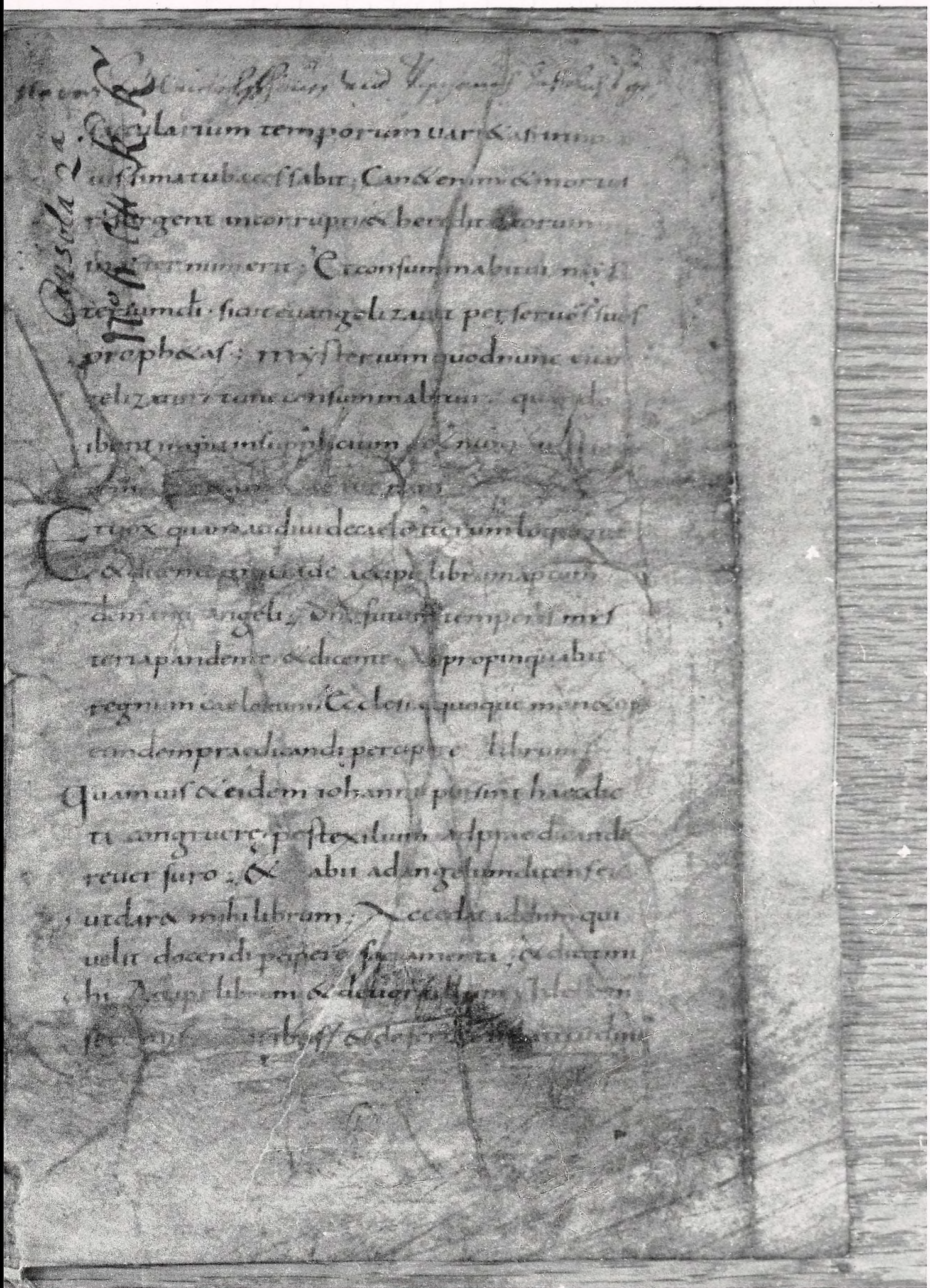
Köln Erzbischöfl. Archiv, Pfarrarch. St. Aposteln B 46 (zu klein)

cartaginis·e·quan do
nus optimis moribꝫ &
ma concordia dix egisse
nos·multa·enī pter eo
in operū modū cognam;
in ipso ergo tempore·mo
nor maximeq; ꝯcordi;
lle·romae·mal;q; libe
·eiusdemq; belli punice
di tāhorrendi exor
mendosi p̄dara mirabi
ssa·uictor hannibal;
mq; cartaginis·ciuis al;
rentia·una descendun
dra·templisq; nuptia
oq; acclamationib; cessit
isq; patria·quam fratu
ralā·d·libr·ā·reddidit·
·dolū·mensi·egit reliqua
eunq; urbā postmodiū
triumphū·nullo illum
apud·deinceps·tempore urbs
hibeatur·ne·falsum mor
magna patria fuisse
·deinde·tuncprimū
ū·in·hanc pconsulem de
greges·tribꝰ phanicem·ap
luxoria·romani·omnibꝰ
ori·intrepsit; tunc enim
ū·lectisticarū·preciosa
ula·una·phibentur; tunc
rae·mēsuras·praeterque
a·libra·nosa·nequa·sed
dibus·malis·que·mole
mmes·parauit

fol. 1r

Köln Hist. Arch. des Erzbistums, Pfarrarch. St. Maria im Kapitol A II 185

Köln, Hist. Arch. des Erzbistums, Pfarrarch. St. Maria im Kapitol A II 185 f. 1r

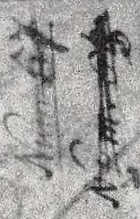
cor dis tui; & facia & amaricare uentran
tuum sed more tuo erit dulcis tanquam mel
Cum perceperis oblectauerit diuini eloqui
dulcedine; sed amaritudinem sentiet cū
praedicare & operari coperis quod in mel
lexeris, uelcere iuxta ezechielem
intellegendum quicū librum se deuorasse
dicit & adiecit, & habui amaru in mea dig
nationem spūs mei, & dicit mihi, oportet
te iterum prophetare populis et gentib⁹ & lin
guis multis. Q d liber comestus & amaritudini mixta
dulcedo significare & exprimit. quod uide
licet ereptus exilio gemibus & euange
lium praedicaturus amore quidem dulce
sed tolerandis persecutionibus amarum.

Et datus est mihi calamus similis virge
Incalamo ministerium euangelii scri
bendi percepit quamen in manu mea resipuit
causa sed similis est virgae sequitur sceptrum
regendi. Regnum enim xpi describitur
surge & mete templum dei & altare.
Surgendum est nonquia hactenus nec sede

Köln, Hist. Arch. des Erzbistums, Pfarrarch. St. Maria im Kapitol A II 185 f. 2r

uelut mortui credebuntur: ee· superuenta·
Quiprouniuſ compage corporiſ· idem prophe
tae reſurgere dicantur· Acruſque illiſ
uiſis· quiam mortui putabantur exagge
rata perſecutione· multoſ eorum quiuel
ſeptenario uel denario numero digni cre
debuntur ee caſuroſ· Dicente danihele·
confirmauit pactum multiſ ebdomadi
unaꝫ & indimidio ebdomadiſ deficiet
hoſtia & ſacrificium & in templo erit abo
minatio deſolationis· Dies mille ducen
toſ nonaginta· Quinumeruſ cicatrum
annorum & ſex menſium cauſcula diuer
ſatur· Denique heliaſ ignis quondam per
didit aduerſarioſ· & tres ſemiſ annoſ lati
tans imbres continuit tandemque pſeudo
prophetiſ interfectiſ per ſacrificium q̄d
oblatum fuerat conuertit iſrl addm·
Hucuſque recapitulatio· Vae ſecundum
abiit· & ecce uae tertium uenit cito·
Hocuae ſecundum non recapitulationem
ſed adpelium equorum quodtubaſexti

fol. 2v

Aum 80

Cöln, Hist. Arch. des Erzbistums, Pfarrarch. St. Maria im Kapitol A II 185

Köln Hist. A. W 144 f. 1v f. 24v

Augustinus hic incipit loqui

Incipit

Credimus unū esse dm patrē & filiū. & spm scm. patrē eoquod habet filiū. filiū eoquod habet patrē. spm quoq scm. eoquod sit expatre filioq; procedens. patri & filio coeternū. Pater ergo. principiū principale nomē diuinitatis. quia sicut nunquā fuit non ds. ita nunquā fuit non pater. aquo filius natus. aquo sps scs nō natus quia nō ē filius. neq; ingenit. quia nō ē pater. nec factus. quia nō ē exnihilo. s excdō patre. & dō filio ds. procedens. Pater eternū. eoquod eternū habeat filiū. cui eternus sit pater. filius eternus. eoqd sit patri coeternus. Spūs scs eternus. eoquod sit patri & filio coeternus. Non confusa inuna psona trinitas. ut sabellius dicit. neq; separata aut diuersa innatura diuinitas. ut arrius blasphemat. S, alter inpsona pater. alter inpsona filius. aliter inpsona spūs scs. Pater & filius & spūs scs. unus natura ds. insca trinitate. nō pater carnē assūpsit. neq; spūs scs. s filius tantū. ut qui erat indiuinitate dī filius. ipse fieret inhomine hominis filius. Ergo filius hominis factus ē. secdm ueritatē nature excdō dī filius. & secdm ueritatē nature exhomine hominis filius. ut ueritas genitus. nō adoptione. nō appellatione. s unquā nō offuscans tenebre. s splendidū pstat diem. ubi patescit ueritas. cui ortus apud patrē semp fuit similis. Maria uirgo benedicta ineterna scia. que nrm meruit habere saluatorē inutero. cui magi aboriente obtulerunt munera. nō parua s pciosa. mistica munuscula. ut ostendant dm regem simulq; & hominē indiuarū naturarū discretione existentē filiū. Ordinē natiuitatis uirginalis. uteri nemo querat psecutari. natura non seruata ē. ueruntamē esse credat natiuitatē dni. Prima natiuitas excdō patre absq; ullo initio. secda exuirgine matre acerto principio. ueruntamen inutraq; excelsus dī filius. Quanta sunt que dici possunt de ihū xpō dnō. cui inortu. alpha. & infine. o. scribitur. nulliusq; tamen dictionis explicatē ratio. Rogemus ergo dm patrē. dm eternū filiū. simulq; dm procedentē paraclitū spm. ut nobis auxiliū ferat i diuisa trinitas.

Köln Hist. A. W 144

IN. hOC VOLVMINE.
CONTINENTVR. SCI
AVGVSTINI LIBRI V.
LIBER DE PREDESTINA
TIONE. SCOR. LIBER.
1. Memoriale.
YPONOSTICHON. DE PRE
DESTINATIONE LIBER. CN
TRA SERMONE. ARRIAN
LIBER DE PRESENTIA. DI.
LIBR. DE MIRABILIBVS.
DIVINE SCRIPTVRE
ET. OCVLTA. ALIA. QVIBVS.
PIA. ANIMA. REFICIT. ET
PREDESTINATA ET
SCDM PPOSITV VOCATA
INTERIDELECTARI DVM HIC PE
REGRINATVR POTEST

INCIPIT LIBER SCI AVGVSTINI EPISCOPI DE PRAEDESTINATIONE SANCTORVM. AD PROSPERVM. ET HILARIVM.

Exisse quidē aptm scimus mepistola ad philippenses. eadem scribere mihi quidem non pigrū. uobis autē utilē. idem tamen scribens adgalathas cū se satis apud eos egisse pspiceret. qđ illis pministeriū sermonis sui necessariū ee cernebat. de cętero inquit. laborem mihi nemo pstet. & sic ī plerisq codicib legit. nemo mihi molestus sit. Ego autē quātus me molestē ferre confitear. qđ diuinis eloquiis quib dī grā pdicat. quę omino nulla ē. si scdm merita detur. tam multis manifestisq testimoniis ñ cedit. urīm tamen studium fraternāq dilectionē filii carissimi pspere & hilari. qua eos qui tales sunt non uultis errare. ut post tot libros de hac re uel ep̄tās meas. adhuc me desideretis hinc scribere. tantū amo quan pro tū non possum dicere. & tantū me amare quantū debeo non audeo dicere. Qua propter ecce rescribo uobis. licet iam ñ uobis cū. tam etiā pro quos adhuc ago. quod me satis egisse credebā Con sideratis enī literis urīs. uidere mihi uideor eos frēs pro quib gemitus hanc curā ne teneant poeticā sententiā qua dictū ē. spes sibi quisq. & illud incurrant quod ñ poetice sed pphetice dictū ē. maledictus omnis. qui spem habet inhominē. eo modo esse tractandos. quo tractant apts quib ait. & siquid alit̄ sapit̄s. hoc quoq uobis ds reuelabit. Adhuc quippe ī quęstione cal gant depdestinatione scōr. sed ñ habent unde. Siquid aliter inea sapiunt hoc quoq illis reuelabit ds. si meo ambulent in quod puenerunt. Propter quod apts cū dixisset siquid alit̄ sapit̄s. hoc quoq uobis ds reuelabit. uerumtamen inquit si in quod puenimus in eo ambulem. Peruenerunt autē isti frēs nri pro quib sollicita ē pia caritas ura. ut credant cū ecclā xpi. peccato primi hominis obnoxiū nasci gen humanum. nec abisto malo. nisi piustitiā secundi hominis aliquem liberari. Peruenerī etiā. ut puenire uoluntates homi nū dī grā fateantur. atq adnullū opus bonū tinciendū.

Coll. Hist. A. W 144 f. 4r

Köln Hist. A. W 144

dequib; cū bus nulla contentio ē donū dī esse docuisse. Hic ergo
sit huius uoluminis terminus. ne offendat uni nimia longitudo.
Explicit liber primus s AVG. de p̄destinatione sc̄oꝝ.
Incipit liber sc̄ds eiusdem s AVG. de p̄destinatione sc̄oꝝ.
AM DE PERSEVERANTIA. DILIGENTIVS. DISPV
tandū ē. Nam & mprimo libro cū ageremus deinitio fidei
etiā de hac aliqua diximus. Asseruimus ergo donū dī esse p
seueratiā. qua usq; infinem pseuerat̄ inxp̄o. Finem autē
dico quo uita ista finitur. inqua tantūmodo periculū est.
ne cadatur. Itaq; utrū quisq; hoc munus acceperit. quan
diu hanc uitam ducit incertū ē. Si enim priusquam
moriatur cadat. non pseuerasse utiq; dicitur & uerissime
dicit̄. Quomodo ergo pseueratiā qui non pseuerauit acce
pisse uel habuisse dicendus ē. nam si habeat aliquis con
tinentiā & abea decidat atq; incontinens fiat. si iusticiam
similiter. si patientiam. si ipsam fidē. recte dicit̄ habuisse
et non habere. Continens enī fuit. t iustus fuit ut patiens.
uel fidelis fuit. quandiu fuit. cū uero esse destitit. non est
quod fuit. Qui uero non pseuerauerit. quomodo pseuerans
fuit. cū pseuerando quisq; ostendat pseueratiā. quod
iste non fecit. Sed nequisquā reluctetur & dicat. si exquo
fidelis quisq; factus ē. uixit uerbi grā decē annos & ex
medio tempore a fide lapsus ē. non ne quinq; annos pse
uerauit. non contendo de uerbis. si & illa pseueratia
putatur ēē dicenda. tanquā temporis sui. Hanc certe
de qua nunc agimus pseueratiā qua inxp̄o pseueratur
usq; infinē nullomodo habuisse dicendus ē qui non pse
uerauerit usq; in finem. potiusq; eā habuit uni anni
fidelis. & quantū infra cogitari potest si donec moreret̄
fideliter uixit. quā qui multorū annoꝝ si exiguum
temporis ante mortē a fide stabilitate defecit. Quo con
stituto. uideamus utrū. hec pseueratia de qua dictū ē.

Köln Hist. A. W144 f.52v

fecit ex semine dauid hominem iustū qui nunquā esset in iustis sine ullo merito pcedentis uoluntatis eius. ipse ex iniustis facit iustos sine ullo merito pcedentis uoluntatis ipsorū. ut ille caput. hi membra sunt eius. Qui fecit illū hominem sine ullis eius pcedentibus meritis. nullum quod ei dimitteretur. uel origine trahere uel uoluntate ppetrare peccatū. ipse nullis eorū pcedentibus meritis facit credentes in eū. quibus dimittat omne peccatum. Qui fecit illum talem ut nunquam habuerit habiturusq; sit uoluntatem malam. ipse facit in membris eius ex mala uoluntate bonā. Et illum ergo & nos pdestinauit. quia in illo ut esset caput nostrū & in nobis ut eius corpus essemus. non pcessura merita nostra. sed opera sua futura prescivit. Qui legunt hec si intelligunt. agant dō grās. qui autē nō intellegunt. orent ut eorum ille sit doctor interior cuius facies est scientia et intellectus. Qui uero errare me existimant. etiam atq; etiam diligenter quę sunt dicta considerent. ne fortassis ipsi errent. Ego autē cum pcos qui meos labores legunt. non solū doctior uerū & emendatior fio. ppriū mihi dnm agnosco. hoc pcctę doctores maxime expeto. si & in ipsorū manū uenit dignanturq; nosse quod scribo. amen.

Explicit. liber. scī augustini. de prę destinatione sanctor

Incipit liber augustini. yponostiton. t. memoriale. de prędestinatione contra. pelagianos. seu. celestianos. hereticos.

INCIPIT. LIBER. AVRELII. AVGVSTINI epi. RESPONDENTIS CONTRA ISTAM. NON EIDEM. SED ARRIANORVM PERFIDIAM SCE TRINITATI INIMICAM.

orum pcedenti disputationi. hac disputatione respon deo. qui cum dnm nrm ihm xpm fatentur quidem dm. ꝙ dm uerū & cū patre unū dm nolunt fateri. Duos nobis inducunt deos. diuersę disparisq; naturę. unū uerū. alterū non uerū contra illud quod scriptū ē. Audi isrl dns tuus ds unus ē. hoc enī si de patre dictū uolunt ītelligi sequitur eos ut xpc non sit dns nr. Si autē de filio. pater non erit dns ds noster. Si uero de ambobus. pfecto pater. ꝙ filius unus ē dns ds nr. Ac phoc illud quod ī euangelio scrip tū ē. ut cognoscant unū uerū dm. & quē misisti ihm xpm. hoc eū dixisse accipiendū ē. ut te ꝙ quē misisti ihm xpm. cognoscant unū uerū dm. quia et de xpo dictū a iohanne apto. ipse ē uerus ds. ꝙ uita ętna. Item cū dicunt xpm uoluntate dī & patris sui ante omia scta constituisse. cogunt confiteri filiū patri esse coętnū. Si enī aliquando pa sine filio fuit. quomodo erit ante scta filius ante quā fuit tēpus ꝙ sine illo erat pater. Porro. si ante omia tēpora filius erat. non enī aliter intelligendū ē. in principio erat uerbū ꝙ omia ꝑ ipsum facta sunt. quia ꝙ tēpus sine aliquib creatu ręq motib non potest esse. & ideo ꝑ illū facta confite mur & tempora. ꝑ quē facta sunt omia. ꝑ cui dubio co ętnus ē patri filius. Sed uoluntate patris dicunt consti tutum. nolentes dicere dm de dō ęqualem genitū atq coętnū. Nusquā autē legunt uoluntate patris filiū ante omia secula constituisse. Sed hoc ꝓpter ea dicunt. ut prior illo uideatur uoluntas patris. qua eū constituisse uolunt. & argumentatio eorū ēe talis solet. Interrogant enī utrū pa filiū uolens an nolens genuerit. ut si responsum fuerit. quod uolens genuerit. dicant. Prior ē ergo uoluntas patris.

Hss. A. 149

sperationem demus. pinuicem oremus. Inconspectu nos dī
humiliemus dicentes. Fiat uoluntas tua. Ipsius erit potesta
tis. iudicium innobis debitum mutare dampnationis
gratiam prędestinationis indebitam progare. Amen.

Explicit. yponostichon. liber contra pelagianos. sev. celestianos. hereti
cos. dō. gratias. quod. finetenus. hunc
libruo. per. scripsimus. Augustinus.

Animas corporib; hominū ds nouas ad hoc dat ut incarne peccati
deoriginali peccato uemente recte uiuendo carnalesq;
concupiscentias subdī grā subiciendo. merituū comparent
quo cū ipso corpore inmelius transferantur tēpore re
surrectionis & in xpō inęternū cū anglis uiuant.
nisi quod exadam ē usq; addissolutionē corporis seqnt.

Actiua uita ē. quę inoperib; iusticię & paimi
utilitate uersatur. cuius opa finiuntur cū corpore. mens
enī quę adhuc querit glām temporalē & cedit tēpta
tionib; concupiscentiq carnalis. actiua dr uita. S; dī seruus
potest & actiuā & contēplatiuā ducere uitā xpī imita
tione. q pdiē signis coruscabat 7 hominib; necessaria ipend
bat. & pnoctabat īorationib;. Et sic pactiuā uitā diligendo
ē paim. ita pcontēplatiuā. diligenduis est ds.

Contra sermonem arrianorum augustinus insedo
libello retractationū hoc opusculum scribit.

Inter hęc. uenit inmanus nras quidā sermo arrianoq. sine
nomine auctoris sui. Huic petenti atq instanti. qui eum
mihi miserat. quanta potui etiā breuitate 7 celeritate re
spondi. adiuncto eodē sermone acapite responsionis meę.
7 adhibitis adsingula numeris. quib; inspectis. quid cuiq
loco responderim. facile possit aduerti. Hic lib. post eoq
sermonē qui acapite adiunctus ē. sic incipit. Eorū pce
denti disputationi. hac disputatione respondeo.

Köln StadtA. W 144. f. 60v

Incipit pfatio Sci Augustini epi de psentia di addar
ateor me frater dilectissime dardane illustrior mihi
in caritate xpi. quam in huius seculi dignitate. litteris
tuis tardius respondisse quam debui. Cuius rei causas nol
lem quereres ne molestius me feras diutius excusantem.
quam ptulisti tardius scribentem. cũ ego te malim offen
sionis meę facile ignoscere quam de mea defensione iu
dicare. Quę cumq; ille cause fuerint. crede nullum tui
apud me esse potuisse contemptũ. Immo uero citissime
rescripsissem. si te contempsissem; Hec modo tandem aliquando
rescripsi. ideo saltem tandem aliquando dignum aliquid
te lectore molitus sum. & quod merito possem tuo no
mine prenotare. Sed rescribere ut cumq; malui. quam
pati & hanc estatem me huius offitii debitore transire
Nec tua me dignitas terruit fecitq; cunctantem. cum sit
humanitas tua gratior quam illa susceptior. sed unde
te magis amo. hinc difficilius unde sufficiam tantę diui
ditati religiosi tui amoris inuenio. Huc accessit. quod
preter mutuę caritatis flammam qua fit. ut etiam
eos quos numquam uidimus diligamus. dum eos habere
quod diligimus credimus. Vbi me utiq; preueniisti.
feciistiq; ut uerear inme decipi opinionem atq; expec
tationem tuam. Preter hoc ergo. tales mihi questio
nes intula epistola pposuisti. quę aquolibet prepositę
forent. otio quoq; meo quod mihi desit non paruum
negotium fierent. Cum uero abste pponuntur cui
pfunda rimanda. solutionis earum sup fines nequa
quam satis est. & pponuntur occupatissimo aliarũq;
curarum molibus uallato & obstricto. tuę prudentię
est & benuolentię cogitare quam te placidum ha
bere. uel quod diu non respondi. uel si etiam nunc

Köln Stadt A. W 144, f. 78r

non ꝓuꝫ intentionis grandicate respondero. Expl ꝑfatio

hic ꝓpe liber. Quaeris igitur. mediator dī & hominum homo xp̄c ih̄c. quo modo nunc esse credatur inçelo. cū pendens in ligno iam moriturus. latroni credenti dixerit. hodie mecum eris in paradiso. Et hinc fortasse intelligendum dicis paradisum. quasi in aliqua parte çeli compositum. aut quia dūs ubiq; sit. hominem quoq; illum qui indō sit ubiq; diffusum.

Ex hoc nimirum intelligi uolens etiam in paradiso esse potuisse qui ubiq; sit. Vbi ego quçro uel potius agnosco quem admodum accipias hominem xp̄m. non utiq; sicut quidam hereticorum uerbū dī & carnem. hoc est sine anima humana. ut uerbū esset carni ꝓ anima. uel uerbum dī & animam & carnem. sed sine mente humana. ut uerbū dī esset animę. ꝓ mente humana. Non itaq; sic accipis hominem xp̄m. sed sicut superius locutus es ubi aiebas. xp̄m omnipotentem dn̄m ea tē ratione credulitatis accipere. ut dn̄m non crederes. nisi ꝑfectum etiam hominem credidisses. Ꝑfecto cum dicis hominem ꝑfectū. totam illic naturam humanam uis intelligi. Non est autem homo ꝑfectus. si uel anima carni. uel animę ipsi mens humana defuerit. Si ergo hominem quem uerbum dī susceptit putamus dictum esse hodie mecū eris in paradiso. non ex his uerbis inçelo existimandus est esse paradisus. Neq; enim ipso die inçelo futurus erat homo xp̄c ih̄c sed in inferno secundum animam. in sepulchro autem secundū carnem. & de carne quidem quod eo die in sepulchro sit posita manifestissimum est euangeliū. Quod uero illa anima in infernum descenderit. apostolica doctrina ꝑdicat. Quando quidem beatus petrus ad hanc rem testimonium

Köln StadtA, W 144, f. 78v

dicitur habitare · quia ibi sit uoluntas eius pfecta eorum.
inquibus habitat obediencia. Deinde interra edificans.
inhabitat domum suam · infine seculi dedicandam.
Sm autem dnm nrm unigenitum di filium equa
lem patri · eundemq; filium hominis · quo maior est
pater · & ubiq; totum psentem esse non dubites tam
quam dm · & ineodem templo di esse tamquam in
habitantem dm · & inaliquo loco celi ppter ueri cor
poris modum · Sed cum me delectat loqui tecum ·
nescio utrum seruauerim sermonis sufficientis modu
quasi diuturnum silencium loquacitate compensem ·
erum quia religione & benuolencia qua me pr
occupasti · tua inuisceratus es cordi meo · ut tamqua
cum amico uero colloquar · quicquid inopere stili
nri utiliter elaboratum esse cognoscis · do
gracias age · Si qua autem uicia mea pspicis · ut
carissimus amicus ignosce · eadem scilicet sinceritate
dilectionis · mihi optans medicinam qua concedis
& ueniam · Explicit liber sci augustini epi
de presencia di ad dardanum · Incipiunt libri sci
augustini de mirabilibus diuine scripture

O lector qui cūq; hos libros de mirabilibus diuine scripture legis · oportet te scire omnia quos libros aut quid in his legendo dubitaueris · te curre ad illos.

Omnium mirabilium uelut principale fundamentum ds instituit · quoniam omnes creaturas quas condidit · ex nihilo fecit · Informem autem materiam · in multas species duxit · Et in die septimo requieuit a bopere creationis · qui nunquam cessat a bono gubernationis · In die enim sexto naturas pfecit · quas gubernare etiam nunc non desinit · Tunc ergo creator · nunc gubernator naturarum · intelligendus est · Ac p hoc · si nouu aliquid · in creaturis exoriri uideamus ·

Hieronim in hebraica historia ee scriptū refert · quod ds omia opa in septima die cōpleuisset · atq; requieuisset · unde coartant ac redarguunt iudei qd omino in sabbato uelint esse otiosi ·

Köln StadtA, W 144, fol. 91r

xv. Quomodo intelligenda sit de ambulatu dī in paradiso.

xvi. Cur diuīa sit deadā factus ē quasi unus exnobis.

xvii. D animalibꝫ ꝯ excorporibꝫ nascentiū.

xviii. D ēfructuosis arboribꝫ & spinis.

xix. D enumero ī mensura et pondere.

xx. Quomodo adduxerit dṡ adę cuncta animantia terrę.

xxi. Quod ñ moueat dṡ intēpore.

xxii. De requie dī. ſ loquit.

xxiii. Quomodo serpens ī paradiso

xxiiii. Quomodo audiant serpentes uerba marsorum.

xxv. Quid significet detractio costę.

xxvi. Quid significet relinquet hom pa trē.

xxvii. Quid significet quod munera eam reprobantur.

xxviii. Quid significet qđ cain abel iīfecit.

xxix. Quid sit quod sanguis abel de terra clamat.

xxx. De enoch translatione.

xxxi. Cur noe paquā ī lignū liberat.

xxxii. Quod arca de lignis quadratis facta est. ſ ī longitudo.

xxxiii. Quid significet arce latitudo

xxxiiii. Quid ꝑ xl. dierū pluuia.

xxxv. Cur noe. d.c. erat annoꝝ. tempore diluuii.

xxxvi. De immundis animalibꝫ.

xxxvii. Cur oēs montes supercreuit aq̄s.

xxxviii. Cur ī ingressione separant ſ exeuntes.

xxxix. Cur non redit coruus ad arcā.

xl. Quid ebrietas noe ꝟ nuditatē.

xli. Quid significet quod cham fratribꝫ nuditatē patrem nuntiauit.

xlii. Quid significet abrahę egressio de terra sua.

xliii. D terrib generibꝫ uisionū.

xliiii. De. iiii. apostolorꝫ generibꝫ.

xlv. Quomodo cognoscit̄ missus adō.

Explicunt capitula.

Incipiunt quęstiones. lxv. Orosii prbi. ī hoc deo Responsiones beati augustini epi.

Licet ovlti et ꝓbatissimi uiri diuerso quidē stilo. ſ ñ diuersa fide. pene ī innumerabilia opuscula ediderint ita. ut difficile sit eorū omīa legere. ī ea tam quę legunt ꝓpt̄ eloquii uenustatē ī difficillimas quęstionū ꝑplexitates minime intelligere. Re uera enī dū cogunt̄ plānitudinē scripturę diuinę oculte uiā carpere. parūtatē nrę ābiguitatē non minimā reliquerūt. Sunt enīā plane spuales uiri. qui eorū assequunt̄ alloquiū ī pene iram intellectū. quoꝝ nos dū uitia concupiscentiis satis facimus. ꝑolarę eorū scientię ñ ęquamur. ut eos sic illi ī telligere ualeam⁹. Qua ꝓpt̄ q̄ quęso te ut ꝑcuncta mihi respondeas. ī quę obscurita te facium elucidare digneris.

Köln Hist. A. W 144

& persi. Post cōmotionem ignis ē regnū grecorū. macedonū. Sibilus aure
tenuis. i. regnū romanorū. Et inipso dñs. quia sub octauiano augusto
natus ē xp̄s. uel quia tres leges sunt. & innouissima uenit dñs.

orge quod ē aut inse ipso ē. aut subiectū.
aut insubiecto. inse ipso ē dē. subiectū ē inrebus incorporeis animus
insubiecto sapientia. Incorporeis uero subiectū ē corpus. ⁊ color cor
poris insubiecto.

ubstantia ē. ꝑ hoc quod neq insubiecto ē. neq desubiecto p̄dicatur. sub
stantia ē plato. uel cicero. insubiecto ē caluus. uel crispus. desubiecto
p̄dicatio ē. ut scribit. uel disputat. Et ideo substantia non ē in
subiecto. neq desubiecto. sed potius subiectū. quia in illa sunt alia.
non illa in aliis. uel de aliis.

sia grece. quod ē latine substantia. siue essentia hoc ē dē. Qualitas.
dē aut̄ sine qualitate bonus. Quantitas. sine quantitate magnus.
Ad aliquid. sine indigentia creator. Situs. sine situ p̄sens. Habitus.
sine habitu omia continens. Locus. sine loco ubiq totus. Tempus.
sine tempore sempiternus. Agere. sine sui mutatione mutabilia.
faciens. Pati. & nihil patiens. Hec nouem sunt omib substantiis.
uel essentiis accidentia. excepta illa una uera. & ēna substantia
que dē ē. cui nihil accidit. quia q̄d ē a se ipso. & inse ipso ē. Decima
aut̄ hoc ē substantia. siue essentia omis creatura dicit̄ ex quo
creatura ē. & quamdiu in sua natura p̄sistit. SEN

Abusiua sci. duodeci sunt. quib; decipitur rota sci. id est sapiens
sine operib;. senex sine religione. diues sine elemosina. femina
sine pudicitia. dns sine uirtute. xp̄ianus contentiosus. paup
superb;. rex iniquus. epūs neglegens. ples sine disciplina. popūs sine lege;
Et ideo abusiua dicunt̄. eo q̄d ꝑ prius reb; nom̄ cōmoueant alienum;
Ab origines. origines oblita. Abyssus intelligit̄ ꝑ fundatas scripta
tarū & aque im̄mensas. ut rupti sunt fontes abyssi magne. hec ineffabilia
iudicia dei. ut iudicia tua abissus multa. hec infernus. utquis descendit
in abyssū. id. xp̄s demortuis reuocare.; hec abyssus. corda hominū
facinorib; tenebrosa. Abyssus ait. n̄ ē mecū. id sapientia.

Köln StadtA. W 144, f. 167ᵛ

spondens ait; Honest bonū sumere panem filiorū & mittere canibus; At illa dixit; Etiamdñe; Nam & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorū suorū; Tunc respondens ihs ait illi; O mulier magna est fides tua fiat tibi sicut uis; & sanata est filia illius ex illa hora;

mat. clxc mar. lxxxvii

Et cum transisset inde ihs uenit secus mare galileæ & ascendens in montē sedebat ibi; & accesserūt ad eum turbæ multæ habentes secum mutos claudos cæcos debiles & alios multos & proiecerūt eos ad pedes eius & curauit eos ita ut turbæ mirarentur uidentes mutos loquentes claudos ambulantes cæcos uidentes & magnificabant dñm israhel;

xvj

Ihs autē conuocatis discipulis suis dixit; Misereor turbæ quia triduo iam p̄seuerant mecum & non habent quod manducent; & dimittere eos ieiunos nolo ne deficiant in uia; & dicunt ei discipuli; Unde ergo nobis in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam & ait illis ihs; Quot panes habetis At illi dixerūt; septem; & paucos pisciculos; & p̄cepit turbæ ut discumberet super terrā; & accipiens septem panes & pisces & gratias agens fregit & dedit discipulis suis; & discipuli dederunt populo;

Et comederūt oēs & saturati sunt; Et q̄d sup fuit de fragmentis tulerunt septē sportas plenas; Erant autem qui manducauerunt quat tuor milia hominū extra parulos & mulieres; Et dimissa turba ascendit in nauicula & uenit in fines magedan;

mat. clxci mar. lxxxvii to xcvii. & lxi

Et accesserunt ad eum pharisei & sadducei temptantes & rogauerunt eū ut signum de cælo ostenderet eis;

mat. clxcii luc. clxi

At ille respondens ait eis; facto uespere dicitis serenum erit rubicundum est enī cælum; & mane hodie tempestas rutilat

Köln StadtA W 147, f. 23v

sponden⁹ ait; Honest bonu sumere panem filioꝝ & mittere
canibus; At illa dixit; & iamdne; Nam & catelli edunt demicis⁹
quæ cadunt de mensa dominoꝝ suoꝝ; Tunc respondens ihs⁹
ait illi; O mulier⁹ magna est fides tua· fiat tibi sicut uis⁹;
& sanata est filia illius⁹ ex illa hora·;

mat clxc
mar vj lxxvij

Et cum transisset inde ihs⁹ uenit secus mare galilee·⁹ & ascendens
in montē· sedebat ibi; & acces⁹erunt ad eum turbæ multæ· habentes
secum mutos· claudos· cæcos· debiles· & alios multos·⁹ & pie⁹cerunt
eos ad pedes eius· & curauit eos· ita ut turbæ mirarentur·
uidentes mutos loquentes· claudos ambulantes· cæcos uidentes·
& magnificabant dm̄ israhel·;

xvj

Ihs⁹ autē conuocatis discipulis suis· dixit·; Misereor turbæ· quia
triduo iam p̄seuerant mecum· & non habent quod manducent·;
& dimittere eos ieunos nolo· ne deficiant in uia·; & dicunt ei
discipuli; Unde ergo nobis in deserto panes tantos· ut saturemus
turbam tantam·⁹ & ait illis ihs⁹· Quot panes habetis·⁹ At illi dixer⁹unt·;
septem; & paucos pisciculos; & p̄cepit turbæ· ut discumberet
super terrā·; & accipiens septem panes & pisces· & gratias agens·
fregit· & dedit discipulis suis; & discipuli dederunt populo;
Et comederunt oēs· & saturati sunt; Et q̄d sup̄fuit de fragmentis·
tulerunt septē sportas plenas·; Erant autem qui manducauerunt
quat⁹ milia hominū· ex a parvulos & mulieres; Et dimissa
turba ascendit in nauiculā· & uenit in fines magedan·;

matt clxc
mar lxxvij
to xcvij· & lij

Et accesserunt ad eum pharisei & sadducei temptantes· & roga
uerunt eū ut signum de cælo ostenderet eis·;

matt clxc ij
luc v clxc

At ille respondens· ait eis·; facto uespere dicitis· serenum erit·
rubicundum est enī cælum; & mane· hodie tempestas· rutilat

sponden⁹ ait; Honest bonū sumere panem filioꝝ & mittere canibus; At illa dixit; & iamdiu; Nam & catelli edunt de micis⁹ quæ cadunt de mensa dominoꝝ suoꝝ; Tunc respondens ihs⁹ ait illi; O mulier⁹ magna est fides tua⁹ fiat tibi sicut uis⁹; & sanata est filia illius⁹ ex illa hora⁹.

mat clxc
marᵛⁱ lxxxvij

Et cum transisset⁹ inde ihs⁹ uenit secus⁹ mare galilee⁹. & ascendens⁹ in montē⁹ sedebat ibi; & accesserūt ad eum turbæ multæ⁹ habentes⁹ secum mutos⁹ claudos⁹ cæcos⁹ debiles⁹ & alios multos⁹ & posuerūt eos⁹ ad pedes eius⁹ & curauit eos⁹ ita ut turbæ mirarentur⁹ uidentes⁹ mutos loquentes⁹ claudos ambulantes⁹ cæcos uidentes⁹ & magnificabant dm̄ israhel;

xvj

Ihs⁹ autē conuocatis⁹ discipulis suis⁹ dixit; Misereor turbæ⁹ quia triduo iam p̄seuerant mecum⁹ & non habent quod manducent; & dimittere eos⁹ ieiunos nolo⁹ ne deficiant in uia; & dicunt ei discipuli; Unde ergo nobis⁹ in deserto panes tantos⁹ ut saturemus⁹ turbam tantam⁹ & ait illis ihs⁹; Quot panes habetis⁹ At illi dixerūt⁹ septem; & paucos⁹ pisciculos; & p̄cepit turbæ⁹ ut discumberet⁹ super terrā; & accipiens⁹ septem panes & pisces⁹ & gratias agens⁹ fregit⁹ & dedit discipulis suis; & discipuli dederunt populo;

Et comederūt omn⁹ & saturati sunt; Et q̄d superfuit de fragmentis⁹ tulerunt septē sportas⁹ plenas⁹; Erant autem qui manducauerunt⁹ quat̄ milia hominū⁹ extra paruulos & mulieres; Et dimissa turba ascendit in nauicula⁹ & uenit in fines magedan;

matt clxxj
marᵛⁱ lxxxvij
to xxcm. & lm

Et accesserunt ad eum pharisei & sadducei tentantes⁹ & rogauerunt eū ut signum de cælo ostenderet⁹ eis;

mat clxxij
luc v clxxj

At ille respondens⁹ ait eis; facto uespere dicitis⁹ serenum erit⁹ rubicundum est enim cælum; & mane hodie tempestas⁹ rutilat

Köln Stadtarch. W 147

fol. 23v

richtige Größe?

INCIPIT
EVANGELIV
SECVNDV
MATHEVM

BER GENERA
TIONIS IHV
XPI
FILII
DAVID

Filii abraham, Abraham genuit isaac. Isaac autem genuit iacob.
Iacob autem genuit iudam & fratres eius. Iudas autem genuit phares
& zara de thamar. Phares autem genuit esrom. Esrom autem genuit
aram. Aram autem genuit amminadab. Amminadab autem genuit
naason. Naason autem genuit salmon. Salmon autem genuit booz
de rahab. Booz autem genuit obeth ex ruth. Obed autem genuit iesse.
Iesse autem genuit dauid regem. Dauid autem rex genuit salomonem

Köln, Hist. Arch., W 147, fol. 8r

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Platten-Nummer
* Werk nach § 2 UrhG © *

12707

INCIPIT EVANGELIVM SECVNDVM MARCVM

NITIVM EVANGELII

ihũ xpi filii dei sicut scriptum est in esaia propheta; Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui praeparabit viam tuam ante te;

Vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite semitas eius;

Fuit iohannes in deserto baptizans et praedicans baptismum penitentiae in remissionem peccatorum; Et egrediebatur ad illum omnis iudeae regio et hierusolymitae universi et baptizabantur ab illo in iordane flumine confitentes peccata sua;

Et erat iohannes vestitus pilis cameli et zona pellicia circa lumbos eius et locustas et mel silvestre edebat et praedicabat dicens: Venit fortior me post me cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum eius; Ego baptizavi vos aqua ipse vero baptizabit vos spiritu sancto;

Et factum est in diebus illis venit ihs a nazareth galileae et baptizatus est in iordane a iohanne; Et statim ascendens de aqua vidit apertos caelos et spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso; Et vox facta est de caelis; Tu es filius meus dilectus in te complacui;

Et statim spiritus expulit eum in desertum; Et erat in deserto xl diebus et xl noctibus et tentabatur a satana; Et erat cum bestiis et angeli ministrabant illi;

Postquam autem traditus est iohannes venit ihs in galileam praedicans evangelium regni dei et dicens; Quoniam impletum est tempus

Köln StadtA W 147 , fol. 43r

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Platten-Nummer
* Werk nach § 2 UrhG © *

93087

& adpropinquabit regnum dī. pœnitemini. & credite euangelio;

mr viii
mt xx
Et praéteriens secus mare galileæ. uidit symonem & andream
fratrem eius. mittentes retia in mare. Erant enim piscatores.

mr x
mt xxi
lu xxxii
Et dixit eis ihs; Uenite post me. & faciam uos fieri piscatores
hominū; & protinus relictis retibus secuti sunt eum.

mr xi
mt xxii
Et p̄gressus inde pusillū. uidit iacobum zebedei & iohannē fratrem ei.
& ipsos in naui componentes retia; & statim uocauit illos; & relicto
patre suo zebedeo in naui cum mercennariis secuti sunt eum.

mr xii
lu xxiii
Et ingrediuntur capharnaum. & statim sabbatis ingressus
in synagogam. docebat eos.

mr xiii
mt lxii
lu iiii. & xxxiii
Et stupebant sup doctrina ei; erat enī docens eos quasi potestatem
habens. & non sicut scribæ.

mr xiiii
lu xxxv
Et erat in synagoga eorū homo in spiritu immundo. & exclamauit
dicens; Quid nobis & tibi ihū nazarene. ueni stp dere nos; Scio
qui sis sc̄ dī; & comminatus est ei ihs dicens; obmutesce. & exi de
homine. & discerpens eū spiritus immundus. & exclamauit uoce
magna. exiit abeo; & mirati sunt oēs. ita ut conquirerent inter se
dicentes; Quid nam est hoc. quæ doctrina hæc noua. quia in potestate
et p̄cepit tu
mor eius statim.
in omnem regi
onem galileæ
& spiritib; immundis imperat. & oboediunt ei.

II
mr xv
mt lxvii
lu xxvi
Et protinus egredientes de synagoga. uenerūt in domū symonis & andreæ
cum iacobo & iohanne. Decumbebat aūt socrus symonis febricitans.
& statim dicunt ei de illa; & accedens eleuauit eam adprehensa
manu eius. & continuo dimisit eā febris. & ministrabat eis; Uespere
aūt facto. cum occidisset sol. adferebant ad eū oēs male habentes.
& dæmonia habentes; & erat omnis ciuitas congregata ad ianuam.
& curauit multos qui uexabant uariis languoribus. & dæmonia
multa eiciebat;

Köln StadtA W 147, f. 43v

uocauit dñs; Cuiuirginitatis inhoc duplex testimoniū meuan
gelio datur. qđa præcesserit dilectus ado dicitur. & huic
matrē suam deeruce commendauit dñs. ut uirginē uirgo seruaret.
Demq; manifestans in euangelio qđ erat ipse incorruptibilis
uerbi q[uod] in choans. solus uerbū carnem factum ēe. Nec lumen
a tenebris comphensum fuisse testatur; Primū signū ponens
qđ in nuptiis fecit dñs. ut ostenderet qđ erat ipse legentib; demon
straret. Q dubi dñs immutatus deficere unū nuptiarum debeat.
ut ad verb; immutatis. nouaomīa quæ expō instituuntur appareant.
Hoc aūt euangelium scripsit masia postea quā in pathmos insula
apocalipsin scripserat. ut cui in principio canonis incorrupti
bile principiū ingenesi & iam incorruptibilis finis puirginē
in apocalipsi redderetur; dicente expō. Ego sum. A ET W.
& hic est iohannes quiescens supuenisse diem recessus sui. Conuo
catis discipulis suis in epheso p multa signoꝝ experimenta pro
mens exp̄m. descendens inde fossum sepulturæ suæ locū. facta
oratione positus est ad patres suos; tam extraneus ad dolore
mortis. quam a corruptione carnis inuentur alienus. Tamen
post omīs euangeliū scripsit. & hoc uirgini debebat. Quoꝝ
tamen uel scriptoꝝ tempore dispositio t librorꝝ ordinatio.
Ideo nobis p singula ñ exponitur: ut scienti desiderio collocatio
& quærentib. fructus laboris. & ad magisteriū doctrina seruetur.
expl̄ PROLOC̄. INCIPIUNT CAPITULA
Pharisęoꝝ leuitæ interrogant iohannē. Iohannes ihm̄ uidens
agnum dī dicit. & andreas petro dicit inuenimus messiam.
Ihs̄ ad cānā de aqua unū fecit. De templo nummulariosꝰ eicit.
Soluite hoc templū dicens. nichodemo loquit de baptismo. & de alius

De quo singula quęq; in misterio apta dicta euuangelii ratio multis
querentib; demonstrat.

h Qui & si postea
euuangelium sc
fisse dicitur.
dispositione
ni ordinati
matheum po
qm̄que in dō n
sima sunt. no
lud extrema
abiecta num
sęcl plenitud
opere pfecta

Köln StadtA, W 147. f. 100a

INPRINCIPIOERAT VERBVM ET VERBVM

erat apud dm. & ds erat uerbu. Hoc erat in principio apud dm. Omnia p ipsum facta sunt. & sine ipso factum est nihil. Q d factum est. in ipso uita erat. & uita erat lux hominum. & lux in tenebris luc & tenebrae eam non comphenderunt.

Fuit homo missus a do. cui nomen erat iohannes. hic uenit in testimonium. ut testimoniu phiberet de lumine. ut oms crederent p illum. Non erat ille lux. sed ut testimonium perhiberet de lumine.

Erat lux uera. quae illuminat omnem homine. uenientem in hunc mundu. In mundo erat. & mundus per ipsum factus est. & mundus eum non cognouit.

In propria uenit. & sui eu non receperunt. Quotquot autem receperu eum. dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus. neq; ex uoluntate carnis. neq; ex uoluntate uiri. sed ex do nati sunt.

Et uerbum caro factum est. & habitabit in nobis. & uidimus gloriam eius. gloriam quasi unigeniti a patre. Plenum gratiae. & ueritatis.

Iohannes testimonium phibet de ipso. & clamabat dicens. Hic erat quem dixi. qui post me uenturus est. ante me factus est. quia prior me erat.

Köln, Stadtbibl. W 147, fol. 103r

Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archives
Platten-Nummer
• Werk nach § 8 UrhG ©

93085

MIN SIS PRIMI

F er. iii. Adscam mariam. scdm math cap. c.xxxvii. Accesserunt
adihm scribae et pharisei. usque frater et soror et mater est.
F er. v. adscm laurentium. scdm matheum. cap clvii. egressus ihs
secessit inpartes tyri et syr domus. usque et sanata est filia eius ex illa hora.
F er. vi. Ad apostolos. scdm iohann. cap. xxxviij. erat dies festus iudeorum
usque quia ihs esset qui fecit eum sanum.
D ie sabb xii lectns. adscm petrum scdm mat cap. clxxii. Assumpsit
ihs petrum et iacobum. Usq: donec filius hominis a mortuis resurgat.
E bd iii. Die dominico uacat Scdm mat cap xvii. Venit adihm leprosus
Usque in testimonium illis.
F er. iv. adscm clemente. Scdm ioh cap lxxxviij. Dixit ihs turbis
iudaeorum. Ego uado Usque que placita sunt ei facio semper.
F er. iii. adscam balbinam Scdm matheum cap ccxxvii. Locutus e
ihs ad turbas Usque qui se humiliat exaltabitur.
F er. iii. Adscam ceciliã Scdm matheum cap. cci. Ascendit ihs in nauem
solimam Usque et dare animam suã p multis.
F er. v. Adscam mariam transtiberim tytulo calixti. Scdm lucam cap
cxcvii. Dixit ihs turbis Homo quidam erat dives Usq: ex mortuis
resurgere credent
F er. vi. in uesane Scdm mat cap ccxviij. Dixit ihs discipulis suis.
et turbis iudeorum Homo erat pater familias qui plantauit uineam
usq: qui sicut pphetam eum habebant.
D ie sabb adscos marcellinum et petrum Scdm lucam cap cxc. Dixit ihs
discipulis suis. Homo quidam habuit duos filios Usq: pene erat continuo e.
E bd iii. die dominico Adscm laurentium mart. Scdm lucam cap.
cxxxvi. Erat ihs eiciens demonium. Usq: et custodiunt illud.

Köln Stadtarch. W 147

MENSIS PRIMI

F er. iii. Adscam mariam. scdm math cap. cxxvii. Accesserunt
ad ihm scribae et pharisiei. usque frater et soror. et mater est.
F er. v. adscm laurentium. scdm matheum. cap clvii. egressus ihs
secessit in partes tyri et sr dons. usque et sanata est filia eius ex illa hora.
F er. vi. Ad apostolos. scdm iohann. cap. xxxviij. erat dies festus iudeorum
usque qua ihs esset qui fecit eum sanum.
D ie sabb xii lectiss. adscm petrum scdm mat cap. clxxii. Assumpsit
ihs petrum et iacobum. Usq. donec filius hominis a mortuis resurgat.
E bd ii. Die dominico vacat Scdm mat cap xvii. Venit ad ihm leprosus
Usque in testimonium illis.
F er. iv. adscm clementem. Scdm ioh cap lxxxviij. Dixit ihs turbis
iudaeorum. Ego vado Usque quae placita sunt ei facio semper.
F er. iii. Adscam balbinam Scdm matheum cap ccxxvii. Locutus e
ihs ad turbas Usque qui se humiliat exaltabitur.
F er. iii. Adscm ceciliam Scdm matheum cap. cci. Ascendit ihs hiero
solimam Usque et dare animam suam p multis.
F er. v. Adscam mariam trans tiberim titulo calisti. Scdm lucam cap
cxcvii. Dixit ihs turbis Homo quidam erat dives usq. ex mortuis
resurrexerit
F er. vi. in festa Scdm mat cap ccxviij. Dixit ihs discipulis suis.
et turbis iudeorum Homo erat pater familias qui plantauit vineam
usq. qz sicut pphetam eum habebant.
D ie sabb adscos marcellinum et petrum Scdm lucam cap cxc Dixit ihs
discipulis suis. Homo quidam habuit duos filios Usq. pene erat tumultus.
E bd iii. die dominico Adscm laurentium mart. Scdm lucam cap.
cxxvi. Erat ihs eiciens demonium. Usq. et custodiunt illud.

Köln Stadtarchiv W 147

instrumus horribiles. T. Hercle hostes. G. Resistam fortiter & congrediam uirili. T. Et sic utilis mihi congressio cum tanti. G. Habet hoc apollo. T. Et de pollo faciendum en undiq; sec circudam uulneram primum. G. Eb. heu quidem cum tribunum me spnum se tat. T. Fac uotum deo celi. te xpiana fieri iumces. G. Voueo opere spando implelo. Hostes heu rex bradan spandre fortuna uictorie alludit nos en dextre languescunt uires faciet. sim constantia pectoris cogit nos discedere ab armis. B. Quid dicam ignoro ipsa qua tollerans me urget passio. Restat ut nos duci tradam. H. Ahas non euadem. B. Dur gallicane noli in nri pniciem seuire. si parce. utere ut libet nra seruitute. G. Ne trepideris ne formideris. si datis obsidib: facite uos tributarios impatoris. uiuite bene sub romana pace. H. Tuo pendet arbitrio quot qualesq: accipe quantum q: pondo soluendi census nob uelis imponere. G. Soluite pondus multes nemo ledat nemo primat. amplectam federatos quos publicos insectam mimicos. T. Quantomagis uales intenta pplicatio quā humana psumptio. G. Verum. P. Quā efficax his adiert supna miseratio quos dō cōmendat humilis deuotio. G. Pspicuum. T. S: qd uouet inpbatione soluendum est in tranquillitate. G. Assencio. Vnde baptizari quoci gestio ac reliquum tēp unge mex in obsequio dei uacare. P. Iustum. G. Ecce intrantium nrm. primum romani urbisule insignia laudum feremes sermonem. T. Consequens est. G. Si. nec nrm nec cōm. fortitudini tenuis debet triumphi. P. Nullo modo sum dō. G. Vincepta arbitror transeuncia. T. Recte arbitris. G. Luminaria aplm subplicatione confessione esse intranda. P. O re tali opinione felicem ne tristari te uera xpicolam. Constantium. Admiror omnes gallicani tam diu se sub hac nris cōspectibus. O. Vt urbem intuit gressum. ad domum sci petri. cute te tendit. tranetaq; pstat. precepta uictoria grates altri throno rependit. T. Gallicani. O. Ipse. C. Incredibile. O. Inaccessum ipsum potest scisci tari. C. Dum te gallicane exspectam ut modum emtiq; expier plu-

Köln Hist. A. W 101* f. 3a

Conſtantinꝰ · imperator · Gallicanꝰ dux · Conſtantia regina · Ar
remia · africa · Johannes & paulus principes
eccleſie gallicane morarū · quia genus quā ſcis ſolitum ſit
romane ſolā reſiſtere pacis · nr̄iſq; p̄ceptis temere reluctari
bellicoſ; p̄bus lacesſere · cū pro tuitione uacare ideꝫ mer ce
cedis · ad defensionē nr̄i ignores patrie ſeruari · 6 · uſq; ad
augustę cōſtancie obitū manu · perlibeq; ſemp in ſtudijs
obſequijs tui augustalis excellentie uotis effectu cona
bar · reſpondere opis · nec umq̄m me ſubtraxi · faciencius
· e · Si op̄ē monumꝫ nā memorie ſue ū tenebo uncle monu
mentando · poſ quā arguendo moꝝ ut geres · 6 · Ideꝫ nā
ipſum nō studebo · e · gaudeo · 6 · Hec amore ute abduci
poſſe · quin pagā que iubes · e · Placet tuiq; benuolentiā
in me laudo · 6 · Sumam implende memoꝝ ſeruitutis ſūmā
ex petit · recōpensationē mercedis · e · Hec ī nutu · 6 · Diſ
ficultas enī cuiuſcūq; laboris tollerabilis fit · ſi hauſti ſpes
ta · accipiende ſpe mercedis relenat · e · Patet · 6 · Vnde
ſemeli p̄mū periculū inquiſitoꝝ p̄ pone · mp̄ ſenti quo im
pigre droncanis ſudore ſtrangar certaminis · animꝰ
ſpe retributionis · e · Q d cuiuſlibet omniq; ſenatui
gratiſſimū · nūquā ꝫ negauꝰ aut negabo p̄mū · ſcia
cet nr̄e adeptionē familiaritatis · propriecq; mr̄ palatinos
dignitatis · 6 · Fateor · ſed id nō haud molior · 6 · Si aliud
exp̄etas oportet p̄fiteaꝫ · 6 · Immo aliud · e · Quid · 6 · Si ſpū
mo diceres · e · et bene · 6 · Fateriſ e · nullo modo · e · certe
· e · Non · 6 · Moueberis ne dignationē · 6 · Hec ideo certare · 6 ·
Dicā nullius · eſt animā tuā nāq; amo · e · Et merito · de
cet ut heritē filiā honorabilitatē meā amabilitē honoreſ
· 6 · Interrūpis diceuda · e · Honorrūpo · 6 · Ipſamq; ſi annuerit
tua pietas deſponſare cupio · e · Hon leue apperit · pcii ſi
limumū · uobq; opnor pſ ante inſolitū · 6 · Heu de dig
nitatē pſcia · Inſtare me quaeſo precibꝰ · Decet tuā impator
egregie dignitatē ut p̄ſtare uerecundia hoc · i non
Abnuas · 6 · Si abnuo quamū admi · ſtabuli primū in
ſtitutione reor · inuestigandū · an filiū p̄beat aſſenſum
· Conſequenſ · 6 · Ac libenſ · e · Diſ impator · actū ſolito
triſtior · quid uelit uehemēte admiror · Hue adeſ filia
ſe · ibo ipſaq; ſi uelis gallicane p̄ce re appellabo

HAUPTARCHIV KÖLN

Dantes scilicet diei huic honorē. & reuerentiā
ppē spē resurrectionis nr̄e quā habemus
in illa. Iam sicut ipse dn̄s nr̄ tertia die re
surrexit a mortuis. ita & nos resurrectōs
in nouissimo speram⁹. Vnde et in dn̄ico die
frangentes oram⁹. qđ ē signū fiende resurrectio
nis. & hoc agit tota uniuersa ecclā. Dies aūt
dn̄ic⁹ n̄ iudeis s⁹; xpianis p⁹ resurrectionē
dn̄i declarata est. & ex illo cep̄ habe festi
tatē suā. Ipse est enī p⁹mus dies q̄ p⁹ septē
repertū octauus. Dies dn̄ic⁹ idest octauus
q̄ & p⁹mus infestuitatē successit. Ipse ē enī
p⁹mus dies sctī. in ipso formata sunt elemta
mundi. in ipso creati sunt angti. ipso
q; a mortuis resurrexē xp̄c. in ipsō de celis
spe ses sup aplos descendit. manna in eodē
die in heremo p⁹mo de celo data est.

Festiuitates aplōr⁹ siue in honore martyrū
solēpnitates antiqui puto; in uenerationis
mysterio celebrare sanxerunt ut ad eccl
tandā imitationē ueluti meritis eor⁹ oso
ciem⁹. atq; orationib; adiuuem⁹. ita tamē ut
nulli martyrū. s⁹; ipsi dō martyr. Quāuis
i memoriis martyr ostituam⁹ altaria. non
offerim⁹ petro ut paulo. s⁹; qđ offert⁹. dō
offert⁹. qui martyres coronauit. Dicim⁹
qđē scor festiuitates natalicia. i merito
quoru enī ossa dr̄ nasci cū q̄s de uetro
martyr procedens hanc in lucē egreditur.
ita rectissime potest nat⁹ dici. qui solutus
anneulis carnis ad lucē sublimat⁹ ē. Inde
& inde mos obtinuit ecclastice. ut dies be
ator martyr siue confessor xp̄i q̄b; de scto
ministerium natales uocarem⁹. eor⁹ q; sollem
nia n̄ funebria. s⁹; natalicia dn̄r.

Festiuitates annuas dedicationis eccl⁹ū
ex more ueterū celebrari in euāng⁹lio

Köln Hist. A. W 101* f. 16v

p̄uirb⁹ ut q̄b⁹ causa fuit p̄dnat⁹ ex ēplū fiat ēuer
sio nūt⁹ & Consequens est. a. Ihūt ut quanto ex fiunt
fectior tanto appareat splendidior & locundior
audiendo p̄cor dualiq; lector gaudimonū. A Et
merito nā pha langes angelice gaudenes dn̄m
laudant sup̄ peccatorū ēūsatione & hec mirū
nulliq; nūsti magis delectat̄ p̄seuerancia q̄m ip̄ā
penitentiam. A Vnde illa tanto nūsti laudat̄ q̄nto
ult⁹ resipiscē posse de spabat & longe gaudentes gaudeam⁹
laudantes gloriosam unigenitū ⁊ uenerabilē di-
lectū ⁊ clemēt̄ dn̄ filiū q̄ nos multipre cōsi suo sac̄ rede-
mit sanguine. Ipsi honor ⁊ gl̄a laus ⁊ nubilatio p̄
finita sca ecclo n̄ō adoro. Incipit lib de vl
tima cōsūmatione. q̄ō rēp̄ uit iudicij

De die iudi ni q̄ctim

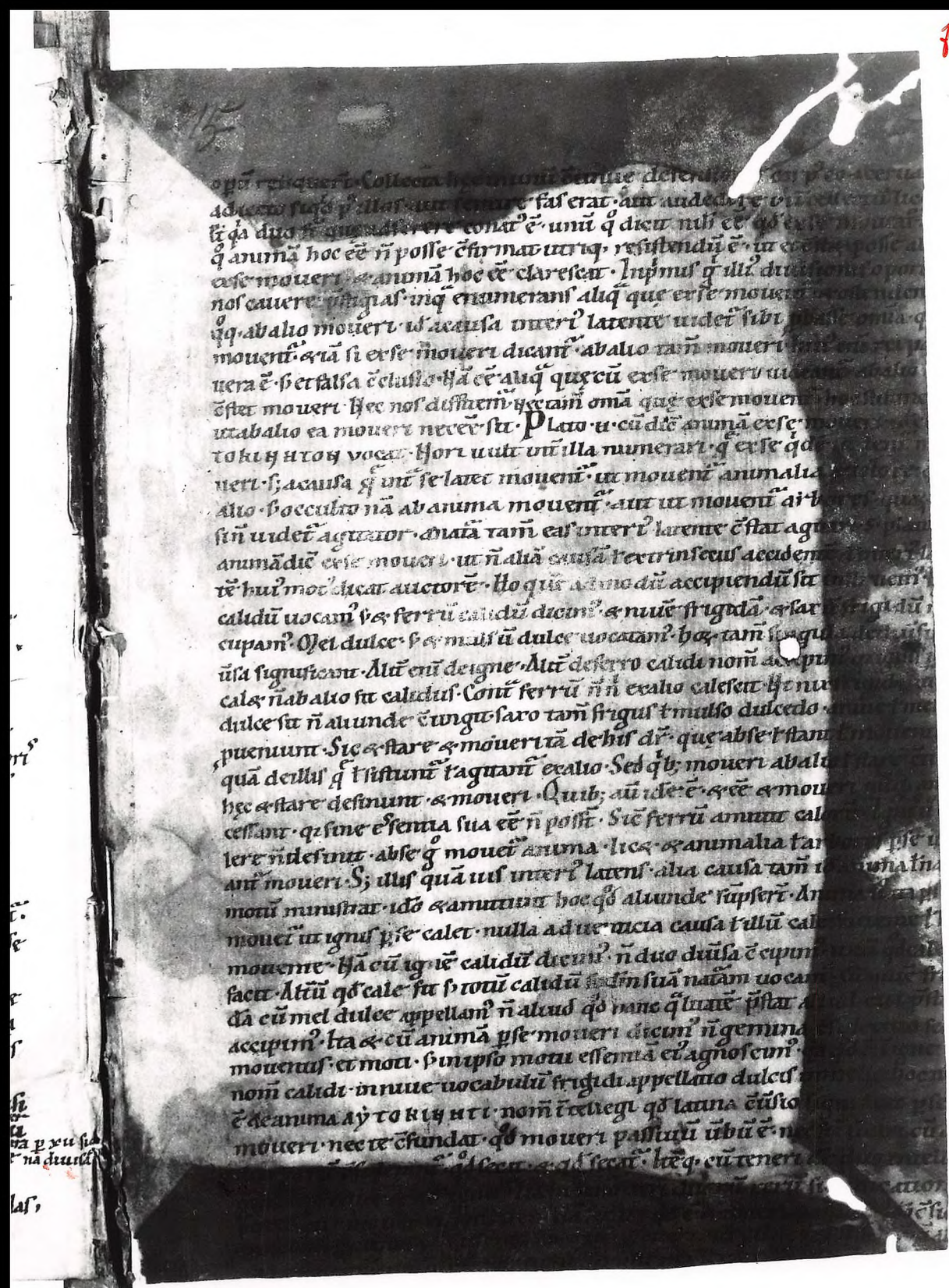
NVLLI⁹ HOMINĒ NOS LATERE VOLVIT

Iudicij rēp̄ uel diē incognitū nob dn̄s uoluit esse.
Sic enī in trogantib⁹ se de ultimo die discipulis
atq; dicentib⁹ q̄d signū ad uenient⁹ tui erit ⁊ cōsūma
tionis seculi respondisse cuntis dn̄m dn̄m legim⁹.
De die aut illa ⁊ hora nemo scit neq; angli in celo neq;
filius nisi sol⁹ pat̄. q̄m q̄m hoc ipsum q̄d se dicit nescire
ñ arbitrand⁹ est. hoc ipse filius ignorare. si q̄d sic scī
at ut nollet aliis dicere. Nā cū dicat idē dn̄s p̄p
pham. dies enī ultionis in cor de mō. idicat se q̄dē
scire. si nolle hominib⁹ idicare. [illegible]
Loc̄ es creabat. vbi vocivat a deo agitabit.

Quid er hoc in aliis codicib⁹ legerim⁹ nō facile occurrit
hoc tamen iohelphatidicinante audiam⁹ q̄d in valle
iosaphat ip̄e iudicij omnes gentes adno indicande sit.
Sic enī scripta at. In diebus illis ⁊ in tēpore illo. cū
cuertero captiuitatē iuda ⁊ hierlm congregabo omnes
gentes ⁊ deducā eas in uallē iosaphat. ⁊ disceptabo cū eis ibi. Sup̄ plebe tua hereditate mea israel
audiam⁹ ut ergo illi uerbis loc⁹ ille iosaphat q̄ iudicij
agitari dicit utrūne an singulariter intelligi debeat
Vel⁹ lector agnoscat. Dicit enī ille beat⁹ heronim⁹
Iosaphat in p̄phat dn̄i iudicij. hoc ē q̄dē dicit. q̄ndo

manue·le uiri·igit elemti artib; ecc̃ institui·absolutione corpoꝛ constare
manifestu ẽ·Ergo hi duo numeri tria duco & uiii·tã multiplici inſe cogna
tionis necessitate·sociatu·efficiendis utrisq; corporib; ẽ sensu ministri ſe
leris obsequiũ·Hec solũ explicandis corporib; hi duo numeri collatiui
stant fauorẽ·s; quãnarii qđẽ phitagorei quẽ TETPAKTYN uocant ad
o quasi ad pfectionẽ animę puenẽ inter archana uenerant·ut ex eo & uiris
randi religionẽ sibi fecerunt·oy MONAΔOYN ΔETAPAΔYNAMEIN TETPAΔA
ETPAΓΩNIAN·P qui nrę animę numerũ dedit ipse quãtũ·Ternarius
assignat animã tribus·suus partibus absolutã·quarũ prima ẽ ratio quã
logisticon appellant·Sedã animositatis·quã thymicon uocant·tertia cupidi
tatis·quę epithymeticon nuncupat·Inter nullus sapientiũ animã exSYMPHONIUS
dq; musicen ẽ stare·dubitauit·Inter has nr̃as parue potentię ẽ quę dr diapason·hęc
ẽ stat ex duabus; id̃ diatessaron & diapente·Fit autẽ diapente ex hemiolio et tri
diatessaron ex epitrito et ẽ prima hemiolius tria·Tri prima epitritus uiii·Qđ quale
in suo loco plenius exequemur·Ergo ex his duobus numeris ẽ stat diatessaron et
diapente·Ex q̃b; diapason symphonia generat·Vnde uirgilius nullo experti dis
ciplinę plene et prorsus beatos exprimere uolens ait·Ter q; quaterq; beati·
Hęc de partibus; septenarii numeri sectatores cõpendia dirimẽ de ipso quoq;
pauca dicemus·Hic numerus septas nẽ uocat·antiquo usu primę latere·Apud
ueteres enim septas nuncupabat·qđ greco nomine testabat uenerationẽ debitã
numero·Hã primo omnium hoc numero anima mundana generata ẽ sicut meus
platonis edocuit·Monade enim in uertice locata·tres numeri ab eade exeuntq;
parte fluerent·Ab hac par·ab illa impar·id̃ p monade a parte alia duo ide
uiii·deide octo·Ab altera ut parte tria·deide nouẽ·& ide uiginti septẽ·
Ex his numeris facta exercitio·generationẽ animę impio creatoris ef
fecit·Hinc parua q̃ hinc potentia numeri huius ostenditur·qđ mundanę
animę origo septẽ finib; cõtinet·Septẽ qq; uagantium sperarũ ordinẽ
illi statuisse·et cum ceteris subiecit artifex fabricatoris prudentia·q̃ et superiori
rapidis motib; obtinarent·et inferiora omnia gubernarent·Luna qq; qui ex illius
septimã numerus septenarius mouet curriculũ·et ipse dispensat·Qđ cum multis
modis probet ab hoc incipiat ostendi·Luna·viii·& xx·ppe dieb; trans zodiacũ
ãbitum efficit·Hã & si prioginta dies adsolet aq pfecta ẽ remeat·solos tam fere
uiginti octo trans zodiacũ circuitione ẽ sumit·reliqs solet q̃ de loco in q̃ ea
reliquit abscesserat cõprehendit·Solem unum deduodecim signis integro mense meat·
Ponam q̃ sole in prima parte arietis ẽ stimo ab ipsius ortu tria dies orbe emersisse
luna·qđ ea nasci uocam·Hęc p uiginti septẽ dies et horas fere octo ad primã
partẽ arietis redit·si illuc nondum inuenit solem·Intra eni et ipse progressionis suę legem
ulterius processit·et ideo ipsa nec dum putat eo unde pfecta fuerat reuersisse·qđ
oculis nr̃is ex nr̃a prima parte arietis·si; a sole senserat processisse·Hunc q̃ dies; reliqs
id duobus; plus minus ue ẽ sequit·Et ex orbi et denuo succedens·ac denuo unde p
cedens rursus dies nascit·Inde fere nũq; ineodẽ signo bis ẽ cernuo nascit·nisi
in gemino·ubi hoc nonnũq; euenit·qđ dies in eo sol duo sup̃ triginta alterna
done signi moratur ẽ sumit·Rarissimo in alio·sicut circa primã signi partẽ a sole
procedat·huius q̃ uiginti octo dierũ numeri septenarii origo ẽ·Hã si abuno usq;
ad septẽ q̃nũ singuli numeri exprimunt·tamen ante cedentib; addendo pcedas;
inuenies uiginti octo nata de septẽ·Hunc & ii numorũ q̃nquat septenos equa

Köln Hist. A. W 209

Ken. #st. d. W 209

10

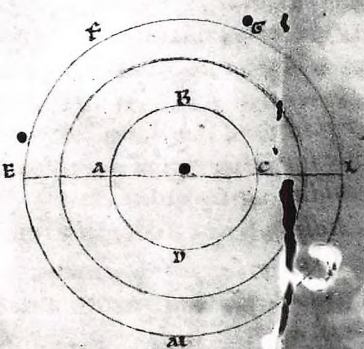
6

Cgm. Hss. A. W 209 f. 6

Macrobi

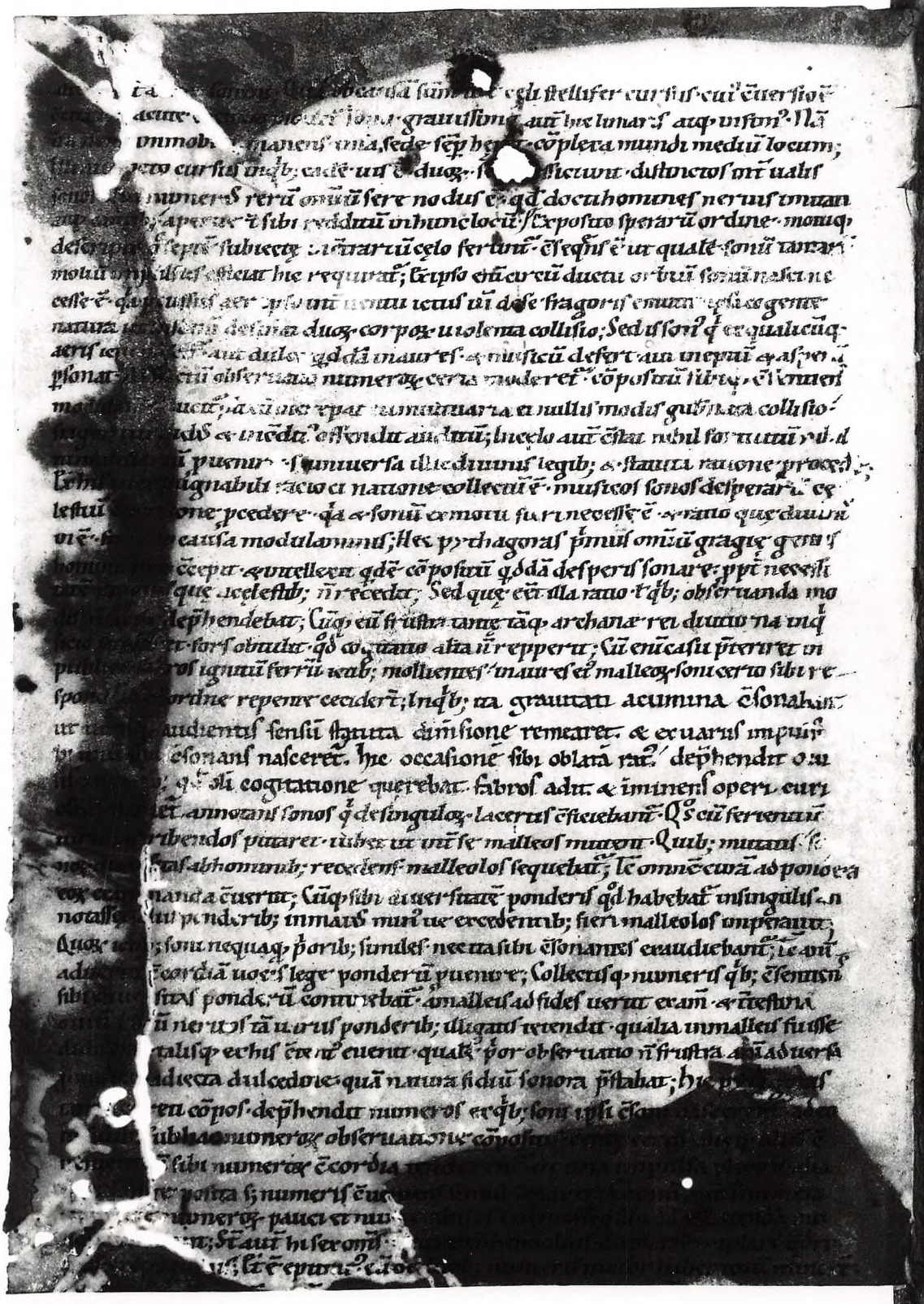
Köln Hist. A. W 209

uumultu uastū ꝰpenetrabile demiꝛe cū ex defectus abrasū ꝛes[illegible]t demus· hꝫ sit mimo· qđ demersū ē· stringente ꝑpetuo gelu· qđ etiꝫ manū uultumā mundi parte longinquitas solis· ꝯacerbauit; Qđ ita ĕ ꝛetū ĕ· ūꝛe non· accepit; hanc spissus aer· et ūꝛeno frigore· quā solis calori· stupore· spuamus densio ris undiq; uersū fulcit· & ꝯinet· nec ullꝰ recessū aut accessū mouꝛe ea potē· t uisceꝛū uallatus· et eoꝝ parte uigore· simili librat· aurꝛ· t ipsa spera lis extremitas· quę si paulolū a medio deuiauerit· sui cuiq; cūq; uertici ꝑpior et unū relinqt; Sed ideo in solo medio ē· qa ipsā sola pars aquo uis sperę uertice pari spacio recedit; In hanc igit quę et ima ē· & quasi media· et non mouet· qa centron ē· oīa pondera ferri necesse ē· qa et ipsā in hoc locū quasi pondus relapsa ē; Argumō fit· cū alia innumera· tū ꝑcipue umbre· q uitrā eoꝝ aeris partē labunt· Nec enī in hanc solā quā habitam⁹ superficiē decidit· si; et in latera q̄b; uitra globositas sperales efficit· et in partē altera· quę ad nos habet· inferior· id ē· umbrū casus ē; Hā si aer· ūꝛe nus frigoris exhalatio ne densat· in nubē· cogit· & ita abrūpit in umbre· s· et autē· in uersā· uitā ex eū fusius· ābitꝰ· peul dubio eoꝝ aeris partē ꝑ ustā calore· ꝑpetuo liquor pluuialis emanat· q undiq; uitrā quę in ea ē· sedē ponderū defluit; Qđ q respon det supē· ut æstimet· extra hanc uitā superficiē· quā incolum⁹· q̄ q̄d nutū umbrū uel grandinū cadit· hoc ꝯtū in cēlū deaere defluere; Cēlū enī ab omī par te ūꝛe· æquabilē distat· & ut aquā habitatione ita & alteriꝝ; & a parte q̄ ad nos habet· inferior· pari altitudine· in mīstrare· suspicit; Nisi enī oīa pondera ferrent· uitrā· umbre· q extra latera ūꝛe· defluunt· n uitrā· sed in cēlū cade rent· qđ uelut a te· loci securitas· ereditur; Cēlo enī ūꝛe· spera· cui asscripta est· a· b· c· d· circa hanc· ste aeris orbis· cui asscripta sit· e· f· g· l· o· et ut ū q orbē· id ūꝛe· & aeris diuidat· linea ducta ab· e· usq; ad· l· erit superior· ista quā possident· & illa subpedib; Nisi q̄ caderet omē· pondus· uitrā· parua· numus· umbrū parte· ita susciperet· ab· a· usq; ad· c· linea· ū aeris· id· ab· f· usq; ad· e· & a· g· usq; ad· l· humo rē· suū· in aerē· cēlū q deiceret; Demisso· re· aut· cēlu hemis· proꝛo pluuia uicine riora· et ideo natura ignota defluere· sic ostendit subiecta descriptio; Sed hoc t refellere· dedignat· sermo sobrius· qđ absurdū ē· ut sine· argumēto· ꝓtinus subruat; Restat q ut indubitabili ratione monstrauī· sit· uitrā· ferri omia· nutu suo pondera· Ista aut quę de hoc ducta sit· opus labunt· nobis· & additus· loci disputationē· q antipodas ee· cōmemorat; Sed hic inhibi ta ēuiuatione· uacuus· ad sedi cōmatu· i uolumī disputationē· sequtū· reseruem⁹;

Vperiore cōmatio eustachi· luce cla rior· dilectior· q· filii usq; ad stellifere· spe re· cursū & subiectarū· VII· sermo· peesserat· nē ia demusica earū modulatione· disputetur· ſ Qđ hic inquā quis· ē· q cō let aures meas tam· & ta dulcis soni· hic ē· inq; ille· q uitā uallis· disparia· unita rib; ſ; tam· praua· parte· ratione· distincta· impulsu & motu ipsa· [illegible] & actua cū granib· ūperans· uarios· equabilit· ꝯcentus· efficit· nec enī stolido

Ital. Mss. A. W 209 fol. 10r

Wellcome Library 209

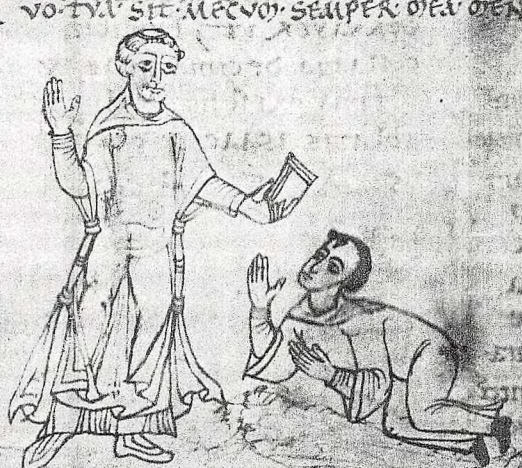
INCIPIT PREFATIO CASSIANI IN COLLATIONIBUS PATRUM

EBITVO QVOS BEATISSIMO PAPAE CASTORI IN EORVM VOLVMINUM pfatione pmissum ē. aue deinstituis cenobioy. & de octo principaliū uicioy remedus. duodecim libellis dño adiuuante digesta sunt. Inq tenuitas nri suffecit ingenii ut cumq; sanctum ē. Uiderim sane quid sup hoc. uel illuis. uel uri fuerit examinis equitate pensum. Utrum inreb; tam profundis tamq; sublimib;. & que in usum stili ut arbitror antea nuenēt dignum aliquid cognitioni ure omiiq; sanctoy fratrum desiderio pmpserim. Nunc aut qua derelinquens nos ponatis supra dictus migrauit ad xpm. has interim decem collationes summoy patrū. id ē anachoretarū qui in heremo scithi morabant. quas ille incōparabili flagrans studio scitatis simulis sibi iusserat sermone conscribi. non expendens p multitudine caritatis. quanto infirmas ceruices pondere pgrauare. vobis potissimum. o beatissime papa leonti. & sce fi elladi credidi consecrandas. Alter siquide urm memorato uiro. germanitatis affectu. sacerdotii dignitate & qd his maius ē sci studii feruore coniunctus. hereditario fratrum debitū iure deposcat. Alt anachoretarū instituta sublimia. in ut quidā ppria adgressus ē pfectione sectari. sed legitimū doctrine. tamite sco spū suggerente. pene antequa discerem adprehendens. in tam suis adinuentionib; quā illoy traditionib; maluit eruditi. In quibus mihi nunc inporty silentii ēstituto. in mensium pelagus aptior. Ut scilicet de instituto atq; doctrina tantoy uiroy. aue dā tradere audeā memorie litterarum. Tanto enī pfundioris nauigationis piculis fragilis ingenii cymba iactanda ē. quantū a coenobis anachoresis & abactualis uita. aue i congregationib; exercet. ctēplatio di- Cui illi in estimabiles uiri sep intenti sē. maior atq; sublimior ē. Urm igit ē conatus nros pis orationib; adiuuare. ne aut tam sca materia impito quide sed fideli sermone pmenda. pclitet nobis. Aut rursus eius de materie abyssis. obruat nra rusticitas. Pro inde ab exteriore acuisibili monachoy cultu. quem prioribus digessimus libris. ad inuisibile interioris hominis habitum transeamus. & decanonicarū orationū modo. ad illuis qua apostol? pcepit orationis ppetue iugitate ascendat eloquium. Ut quisquis iam superioris operis lectione iacob illius intelligibilis nomen. carnaliū uitioy supplantatione pmeruit. Hunc eta non tam mea quam patrū institutia suscipiens diuine iam puritatis intuitu. ad meritū. & ut ita dixerim dignitate transiens israhelis. Quid in hoc quoq; pfectionis culmine

Köln Hist. A. W 232 f. 1v

D IGNE DÑ OMES VITAE CAELESTIS HERILES
C ONTEMPLANS SEDES MVNDI SCIS SPERNERE SORDES
E T FLORENS OPERVM CLARA VIRTVTE BONORVM
N OCTE DIEQVE CHOROS OPERIS MEDITARE SVPERNOS
S VSCIPE TVQVE LIBRVM MODO QVEM FERO DIGNVS ISTVM
D ICTA VERENDORVM TIBI QVI FERT INCLITA PATRVM
Q VIS QVOQVE SVBTILEM STVDEAS BENE CONDERE MENTEM
O TVNC FRATER EGO TIMET QVI SCRIPTOR ADIABO
F ILIVS VT DVLCEM DEVOTA MENTE PARENTEM
H AEC EADEM SCRIBI FECIQVE TVAE PIETATI
Q VAM CONFIDO MEI PRECIBVS QVOQVE NVNC REMINISCI
V NDE TVIS PEDIBVS SVPPLEX PATER ABBA VOLVTVS
Q VESO TVAM MITEM FLEXIS GENIBVS PROBITATEM
V T MEMOR ESSE TVI DIGNERIS FRATRIS AMANDI
Q VEM TIBI LAETA FIDEM PER CVNCTA TENEBIS AMICAM
Q VO TVA SIT MECVM SEMPER MEA MENDIA TECVM

3 Cassian von Marseille: Collationes patrum, 11. Jahrhundert

Köln, Hist. Arch. W. 232, 1, 89v

Inv. Gladbach

Die Abtei Gladbach 974 - 1082

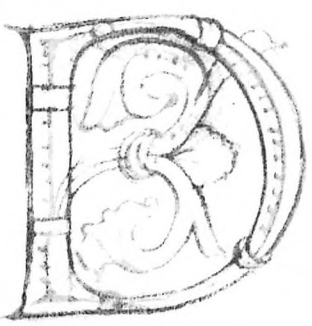
Anstelle 7. ~~1000~~ Jahrtausendfeier

der Gründg (1974)

dñi nr̄i ih̄u xp̄i · custodiat animā tuam in uita ęternā · men ·

mp̄s sempiterne d̄s · qui regenerare dignatus es hos famulos & famulas tuas ex aqua & sp̄u sc̄o · quiq; dedisti eis remissionē om̄ium peccatorū · emitte in eos septiformē spm̄ tuum paraclitū de cęlis · spm̄ sapientię & intellectus · spm̄ consilii & fortitudinis · spm̄ scientię & pietatis · & adimple eos spū timoris tui · & consigna eos signo crucis in uitā, ppiciatus ęternā amen ·

Gloria in excelsis d̄ ·

qui hanc sacratissimā noctem gta dominicę resurrectionis illustras · conserua in noua familię tuę progenię · adoptionis spm̄ quem dedisti · ut corpore & mente renouati · puram tibi exhibeant seruitutem · p ·

R̄s · Si conresurrexistis cū xp̄o · quę sursum sunt querite ubi est xp̄s est in dextera dei sedens · Quę sursum sunt sapite · non quę sup terram · Mortui enim estis · & uita uestra abscondita est cū xp̄o in d̄o · Cum enim xp̄s apparuerit uita uestra · tunc & uos apparebitis cū ipso in gta ·

Confitemini domino quoniam bonus quoniam in sęculum misericordia eius · audiate dnm

espere autē sabbati · quę lucescit in prima sabbati uenit maria magdalena · & altera maria uidere sepulchrū · Et ecce terre motus factus est magnus · angelus enim d̄ni descendit de cęlo · & accedens reuolut lapidem · & sedebat super eum · Erat autē aspectus eius sicut fulgur & uestimentū eius sicut nix · Pę timore autē eius exterriti sunt custod̄s · & facti sunt uelut mortui · Respondens autē angl̄s dixit mulieribus · Nolite timere uos · Scio enim quod ih̄m qui crucifixus est quaeritis · non est hic · Surrexit enim sicut dixit · Venite & uidete locū ubi positus erat d̄ns ·

Köln Stadtarch. W 270, f. 110v

Köln StadtA, W 270, f. 111v

Salue festa dies toto uenerabilis æuo. Qua deus infernum uicit & astra tenet.
Cce renascentis restaurat gratia mundi. Omnia cum domino dona redisse suo Salue
Amq; triumphanti post tristia tartara xpō Vndiq; fronde nemus gramina flore fouent. S
Egibus infernis oppressis superi astra meantem. Laudant rite elim lux polus arua freta.
Vi crucifixus erat deus ecce per omnia regnat. Dant q; creatori cuncta creata precem.

Resurrexi & adhuc tecum sum alleluia posuisti super me
manum tuam alleluia mirabilis facta est scientia tua alleluia alleluia Dñe pbasti me

Hodie per unigeniti tui æternitatis nobis aditum deuicta mortis reseraste. uota nia que preue
niendo aspiras. etiam adiuuando prosequere. p. e.

Rs. Expurgate uetus fermentū. ut sitis noua conspersio sicut estis
azimi. Etenim pascha nrm immolatus est xps. Itaq; epulemur. Non
in fermento ueteri. neq; in fermento malicie & nequicie. sed in azimis
sinceritatis & ueritatis. Hec dies quam fecit dominus
& lete mur in ea Confitemini do mino
quo niam bo nus quo niam in sc culum
cordia eius. Alleluia Pascha nostrum
immola tus est xristus. Epule
mur in azimis sinceritatis & ueritatis.

Ad illo tēpore. Maria magdalena. & maria iacobi. & salome. emerunt
aromata. ut uenientes ungerent ihm. Et ualde mane una sabbatorū
ueniunt ad monumentū. orto iam sole. Et dicebant ad inuicē. Quis reuo
uet nobis lapidem ab ostio monumenti. Et respicientes. uiderunt
reuolutum lapidem. Erat quippe magnus ualde. Et introeuntes in
monumentū. uiderunt iuuenē sedentē in dextris coopertū stola candida. &
obstupuerunt. Qui dicit illis. Nolite expauescere. Jhm quæritis nazare

Tribue qs dñe. ut per hęc sacramenta quę sumpsimus. illuc tendat nr̃ę
deuocionis affectus. quo tecum est nr̃a substantia. ih̃c xp̃c.

Da qs omp̃s dś. illuc subsequi tuoꝝ ü membra fideliū. quo caput nr̃m
principiumq; pręcessit. ih̃c xp̃c.

viri galilei quid admiramini aspicientes in cęlum ac uia quem admodum uidistis
ascendentem in cęlum ita ueniet ac uia ac uia ac uia.

Omnes gentes plaudite manibus. iubilate deo in uoce exultationis

oncede qs omp̃s dś. ut qui hodierna die unigenitum
tuum redemptorem nr̃m ad cęlos ascendisse credim
ipsi quoq; mente in cęlestibus habitemus. p.

Primũ quidem sermonẽ feci de omnibus
o theophile: quę cępit ih̃c facere & docere. usq; in diem qua precipien
aptis per spm̃ scm̃. quos elegit assumptus est. Quibus & prebuit se ipsu
uiuum post passionẽ suam in multis argumentis. per dies quadragint
apparens eis & loquens de regno dei. Et conuescens precepit eis ab hieru
limis ne discederent. sed expectarent promissionẽ patris. quã audistis
inquit per os meum. quia iohannes quidem baptizauit aqua. uos autẽ bap
tizabimini spũ scõ. non post multos hos dies. Igitur qui conuenerant
interrogabant eum dicentes. Dñe. si in tẽpr̃e hoc restituis regnũ isr̃l.
Dixit autẽ eis. Non est urũm nosse tẽpora uel momenta quę pater posu
in sua potestate. sed accipietis uirtutẽ supuenientis spũs scti in uos. &
tis mihi testes in hierusalem. & in omni iudea. & samaria. & usq; ad ultim
terrę. & cum hęc dixisset. uidentibus illis eleuatus est. & nubes suscepi
eum ab oculis eoꝝ. Cumq; intuerentur in cęlum euntẽ illũ. ecce duo
uiri astiterunt iuxta illos in uestibus albis. qui & dixerunt. Viri gal
lęi. quid statis aspicientes in cęlũ. Hic ih̃c qui assumptus est a uob
in cęlum. sic ueniet quẽadmodum uidistis eum. euntem in cęlum.

Köln StadtA, W 270, f. 126v

ꝛ dus nollent ferre thura corporum
subeunt dira supplicia
nic uerona nouens splendet mirifica
ripudiat uictore uictrix & troia
os inter plurima gereon cum turba
dux presidet te fouens sancta colonia
uius sociorumq; meritis freta laudum
deo debita refert preconia
cui dox omnigena dulci melodia
artyrum pro hac uictoria personet
in alta nunc amen a e u ia

ũnes sancti seraphin cherubin
throni quoque dominationesque
rincipatus potestates uirtutes
ngeli archangeli uos decet laus & honore
rdines nouem spirituum beatorum
uos in dei laudibus firmauit karitas
os fragiles homines firmate precibus
ꝛ spiritales prauitates uestro
iuuamine uincentes fortiter
unc & in euum uestris simul digni
sollempnius interesse sacris
os quos dei gracia uincere terrea
ꝛ angelis socios fecit esse polo
os patriarche prophete apostoli
confessores martires monachi uirgines
ꝛ uiduarum sanctarum omniumque
placentium populus supremo domino
os adiutorium. unc & perenniter
ouet pregat ut uestrum in die
poscimus gaudiorum uestrorum

a c e r d o t e o xpisti martinum
cuncta per orbem canat ecclesia
pacis catholicae
tque illius nomen omnis hereticus
fugiat pallidus
annonia letetur genitrix talis filii
talia exultet altrix tanti inuenis
ꝛ gallie trina diuisio sacro certet
luigio cuius esse debeat presul
ed partier habere se patrem omnes
gaudeant turoni soli corpus eius souent
uic francorum atq; germanie
plebs omnis plaudat
ubius uidendum inuexit dominum
in sua ueste
ic celebris est egypti partibus grecie
quoque cuncus sapientibus
ui impares se martini meritis
sentiunt atque eius medicamini
am febres sedat demones que fugat
paralitica membra gluminat
ꝛ morientium sua prece triuim
reddit corpora uite pristine
ic ritus sacrilegos destruit & ad xpisti
gloriam dat ignibus idola
ic nudis misteria brachius confitens
preditus est celesti lumine
ius ori numquam xpistus abfuit
siue iustitia uel quicquid ad ueram

Köln StadtA, W 301*

matergq; dei marie. T tempora
re excelsi ipsius grata ante secularia
ui missus gabriel archangelus mira
detulit a deo famina mundo
numquam audita
uere maria que totius plena muneris
refulget gracia est nam tecum dominus
ut fauceas diuina qua pleletaberis
ut fore grauidam
uppter estu sola inter cunctas
mulieres uirgo benedicta
quus hic erit iheSus filius summi ac
thoni dauidis gloria a regni
nera ipsius non erit aliqua
ox ad hec dicta parans credula corda
concipis dominum sabaoth hic uerbum
caro factum est ex te uirgo sacra
e ergo petimus ipsum p nobis rogita
duet in nos per omnia secula

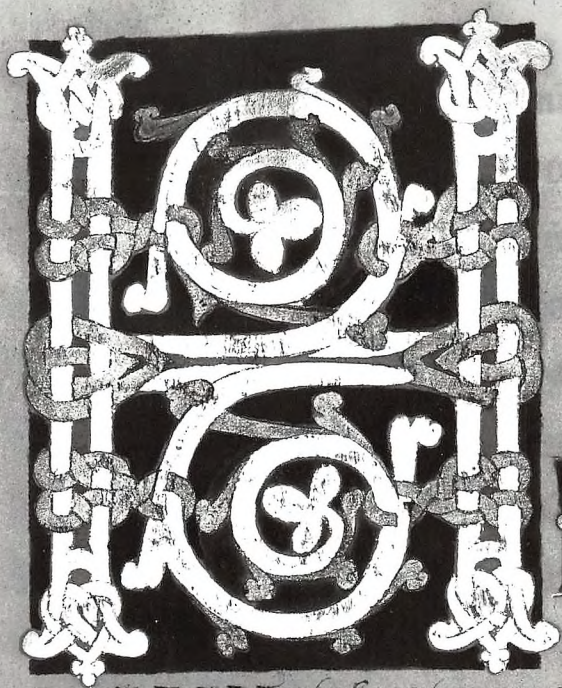
VOCI triumphum regis
prosequamur. laude
ui celi qui terre regit sceptra
inferni iure domito
ui sese pro nobis redimendis
permagnum dedit pretium
uic nomen exitu conuenies idibus
am transiliuit omnes strenue
montes colliculosq; bethel
altum de celo dedit in uirginalem
uentrem indeo in pelagus seculi

ostquam illud suo mitigauit potentatu
terras flegetontis assilit tenebras
rincipis illius disturbato imperio
aplis plurimis inde eruit mundum
illustrat suo iubare T duxit secum
apiuitarem q; derentem inibi uictor
t rediuiuum iam suis se prebuit
seruis & amicis.
enique saltum dederat hodie maximum
nubes polosque cursu ppeti transuolans
celebret ergo populus hunc diem credulus
cuius morbida idibus corpora in semet
ipso altus sedibus celi inuexit dei filius
t tremens iudicem expectet affuturum
ut duo angeli fratres docuerunt
ui thesus a nobis assumptus est in celum
eorum ueniet ut uidistis eum
am idibus nrm uocibus sedulis
omnes imploremus
t adextris patris qui sedet spiritum
mittat nobis sanctum T nobiscum
n finem seculi ipse quoq; semper sit

AMEN Spiritus assit nobis gra
ue corda nostra sibi faciat
habitaculum
xpulsis inde cunctis uitiis spiritalibus
piritus alme illustrator hominum
erridas nostre mentis purga tenebras
inator sancte sensatorum
semper cognatorum

Köln Stadta, W 301*

StadtA
Köln Ms. 312a
fol 168v

IOHANNES · EVANGELISTA ·

unus ex discipulis dī qui uirgo electus
a dō est quē de nuptiis uolentem nubere
uocauit dns · cui uirginitatis in hoc duplex
testimoniū in euglio datur qđ et p̄ ceteris dī
lectus adō dicitur et huic matrē suam iens
at de cruce cōmendauit
mē at pendens in cruce
ad crucē cōmendauit dns · ut uirginem
uirgo seruaret · Denuq; manifestans in euan
glio qđ erat ipse incorruptibilis uerbi op
inchoans solus uerbum carnem factum
ee nec lumen a tenebris cōprehensum fuisse
testatur · Primū signum ponens qđ in nup
tiis fecit dns · at ut et ostendens qđ · i erat ipse legenti
bus demonstraret · qđ ubi dns mutatus
deficere nuptiarū umū debeat · ut et uete

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: 239 422

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

StadtA
Viln Ms. 312a fol 229v

ꝓficiscens. Vsq: Intra in gaudium domini tui.

Die sup̄ scripto. Scē Felicitatis. Secdm Matth Cap̄ c.xxv.

In illo t. Loquente ihu ad turbas. ecce mater eius. Vsq:

Et soror et mater eius t.

Die xxviii. Vigilia S. Andree. S. Iob Capt xvi.

In illo t. Stabat iohannes. et ex discipulis eius duo. Vsq:

Descendentes supra filium hominis.

In die scō. Secdm Matheum. Capt xx.

In illo t. Ambulans ihs iuxta mare galileę. uidit duos.

Vsq: Et patre secuti sunt eum.

Die xxv. Secdm Iohannē Capt xl viii.

In illo t. Cum subleuasset oculos ihs. Vsq: Qui uen

turus ē in mundum. Fe iii. S. Lucē. Capt c viii.

In illo t. Dixit ihs d. s. Ecce ego mitto uos. sicut agnos

inter lupos. Vsq: Appropinquabit in uos regnū dī.

Fe vi. Secdm Marcum. Capt c. xiii.

In illo t. Dixit ihs d. s. Vigilate et orate. Vsque

Omnibus dico. uigilate.

Die i. In aduentu d. S. Matheī. Capt xx vi.

In illo t. Cum appropinquassent ierosolimis et uenis

sent bethfage. Vsq: Benedictus q̄ uenit in nomine d.

Fe iii. Secdm Matheū. Capt xxi.

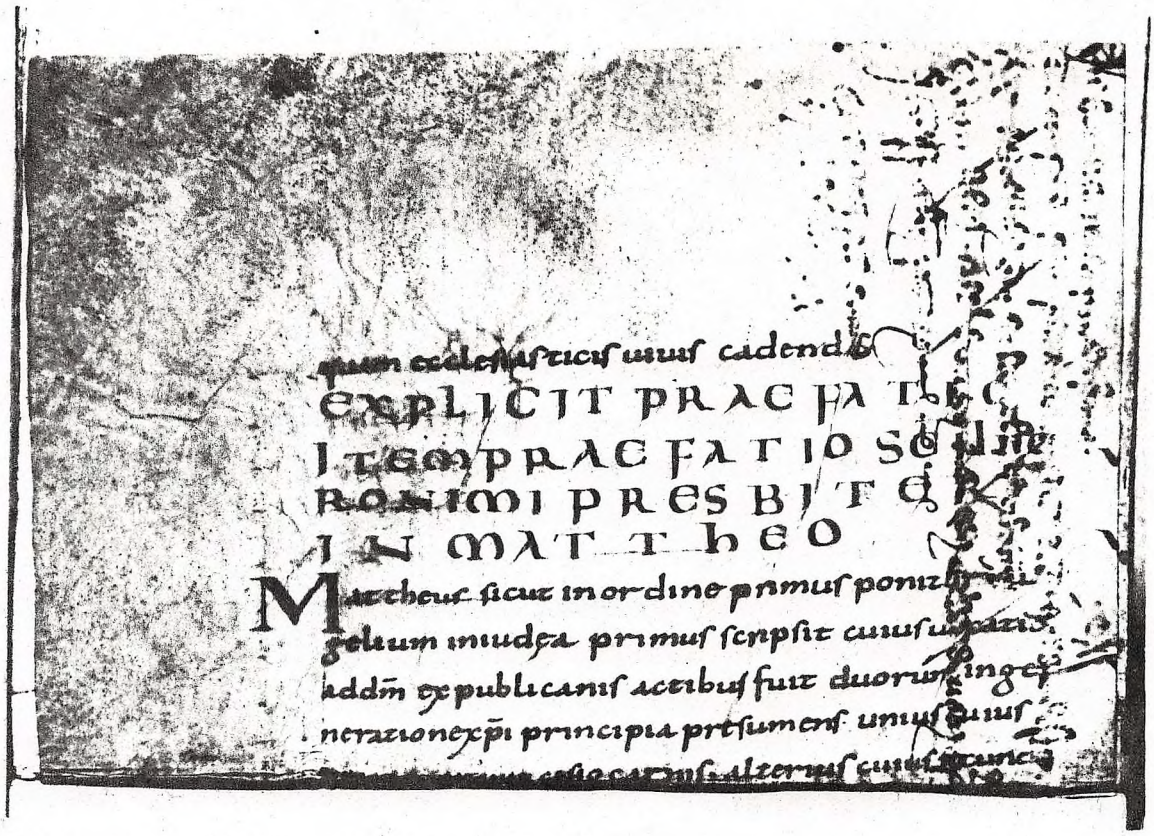
In illo t. Venit iohannes baptysta p̄dicans in deserto.

Vsq: Confitentes peccata sua.

BILDARCHIV FOTO MARBURG
IM KUNSTGESCHICHTLICHEN INSTITUT DER
PHILIPPS-UNIVERSITÄT D-3550 MARBURG
ERNST-VON-HÜLSEN-HAUS · POSTFACH 14 60
TEL. 0 64 21 / 28 36 00 · TELEX 48 23 72 UMRD

ARCHIVNUMMER: LA 2293/76

REPRODUKTION UND VERÖFFENTLICHUNG NUR MIT
GENEHMIGUNG UND URHEBERVERMERK DES ARCHIVS
BELEGEXEMPLAR AN: BILDARCHIV FOTO MARBURG

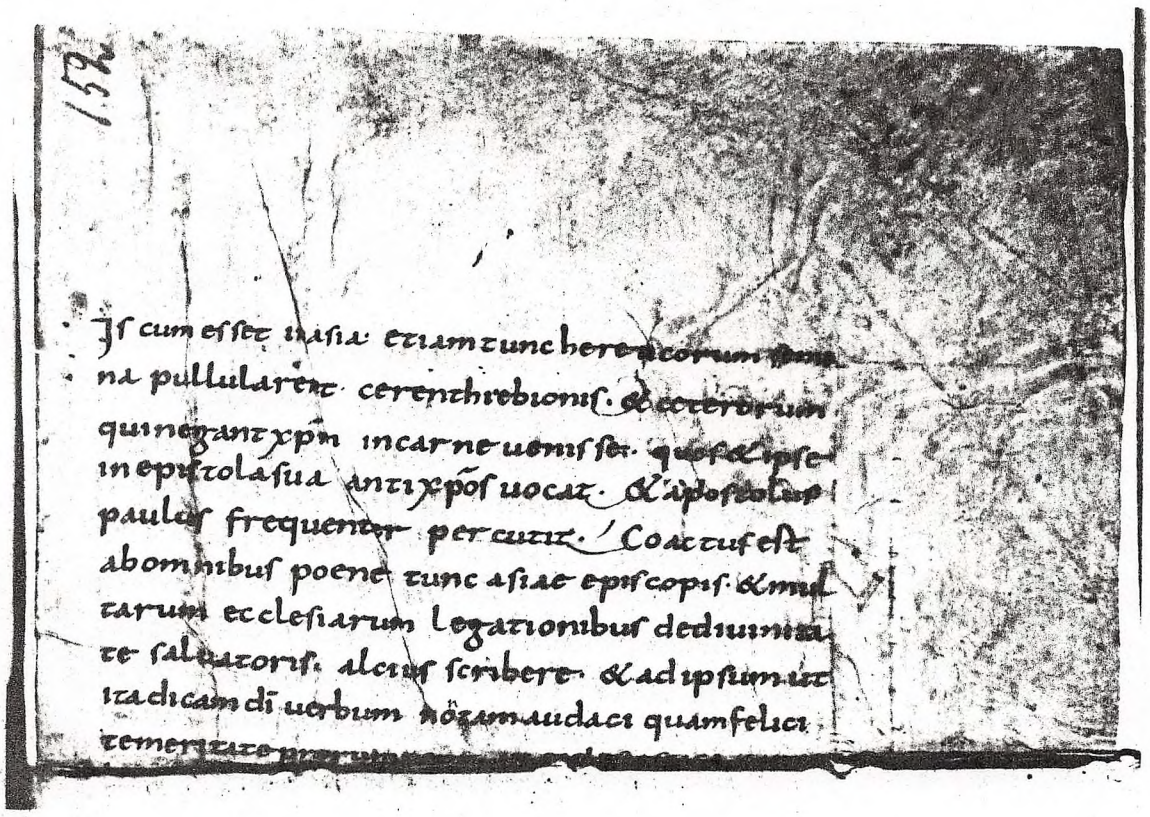

quem ecclesiasticis uisus cadendi
EXPLICIT PRAEFATIO
INCIPIT PRAEFATIO SCI
HIERONIMI PRESBITERI
IN MATTHEO

Matheus sicut in ordine primus ponitur
geliu[m] inuidia primus scripsit cuius
addm ex publicanis acerbus fuit duorum
nerationem xpi principia presumens unus
alterius

Köln StadtA, GB 8° 96, f. 152v

Köln StadtA GB 8° 96, f. 152r

152

Jr cum esset in asia etiam tunc here
na pullularent cerenthi ebionis. & ceterorum
qui negant xpm in carne uenisse. quos ipse
in epistola sua antixpos uocat. & apostolus
paulus frequenter percutit. Coactus est
abominibus poene tunc asiae episcopis. & mul
tarum ecclesiarum legationibus deprimi
re saluatoris. alicui scribere. & adipsum ut
radicam di uerbum audaci quam felici
temeritate

A III.

Cta. Reddidisti animū. Lā. Nunc si quid porci
aut tu. aut hic hirria. facere. fingere. inue
nire. efficere. qui detur tibi. Ego id agā mihi
quime detur. C. Sat habeo. L. dauū optume
uideo . cuius consilio fretus sū. C. Attu
ercle haud quicquā mihi usica quę nihil
opus sunt scire. fugin hinc. B. ego uero ac
lubens. Dawus. CHARM. Laomedontius.
Diboni. boni qđ porro. sed ubi inuenia pam
philū ut meū inquio nē ÷ adimā. atq; ex
pleam animū gaudio. C. Ecce ē nescio qđ
L. nihil est. nondū hec rescierūt mala. B. quę
ego nē credo siā audierit sibi paratas nup
tias. C. Audin tu illū. B. toto me oppido
exanimatū querere. Sy ubi quera. aut quo
nunc pmū intendā. C. cessas alloq. B. abeo
hinc. L. dauc ades. resiste. B. Quis homo ē
quime. o pāphile te ipsū quero. cuge ca
rinc ambo oportune uos uolo. L. dauc peri
B. quin tu hoc audi. L. interii. B. quid timeas
scio. C. Mea quidē ercle certe indubio ē uita.
B. & quid tu scio. L. Nuptię mihi. B. ęgidscio
L. hodie. B. optundis. tam ē si intellego. id pa
ues ne educas tuilla tua aut ut ducas. C. rem te
nes. L. istuc ipsū. B. atq; istuc ipsū nichil peri
cli ē. me inde. L. obsecro te quā primū hoc

Terent. Andr. II sc. 1. ~~sc. 2~~ v. 33. sc. 2 v. 1 – 36.
~~IV v. 1. sc. 2.~~

A3

Köln. Stadtarch. Fragm. A3

me miserū libera metu. D. hem. libero. uxorē
tibi nondat iā chremes. L. quisqs. D. scies. Tuus
pat modo me apphendit. aut t uxorē dare
sese hodie. tte alia multa. quę nē non narran
di locus. C. continuo adte pperans pcurro adfox
utt dicā. ♥ bi te non inuenio. ibi ascendo in
quendā excelsū locū. circūspitio. nusquā. ibi
forte huius uideo byrriā. rogo. negat uidisse
se. mihi molestū. qđ agam cogito. Redeun
ti interea exipsa re mihi incidit suspicio. hem
paululū obsonij. ipsius tristus. de inpuso nup
tie non coherent. L. quorsūnam istuc. D. ego
męc continuo adcremę. cū illo pugnio. soltus
do ante ostiū. iā id gaudeo. C. recte dicas. L. p
gę. D. maneo. interea intro ire nemunē uideo.
exire nemunē. matronā nullā inedibr. nichil
ornati. nihil tumulti. accessi. intro aspexi. L.
scio magnū signū. D. nū uidentur conuenu
re hec nuptus. L. ñopinor dauc. D. opinor.
narras. ñ recte accipis. certa res est. exiā puc
ciculos minutos ferre obolo incenā seu. L. li
beratus sū hodie dauc tua opera. D. ac nullus
quidē. C. quid ita nepe huic prius illā ndat.
D. ridiculu caput. quasi necesse sit sibinc n
dat. te illa uxorē ducere. nisi uides. nisi seruus

Jth obolq ꝫ dimidiū denario ꝫ erit ꝫ pōd

cenua humanū ē. ubi scat factū. admirē urg
nis ueniat ipsius ultro. lacrumans. orans. obsecrans.
fidem dans. uranss se illā ductuꝝ domū. ignotu
ē. tacitū ÷. credituꝝ ÷. Virgo exco cōpressu gra
uida facta ē. īnsis hic decimus ē. Ille bonus sum
nobis psalteriū siqus placē parauit. qui cu ui
uat. illā deserat. D. Procerto tuus tuc dicis. ite.
Nā urgunis in medio ē. ipsa urgo. resipsa. hic
geta pcepta ut captus ē seruulꝙ. ñ malus. neq;
mersi. alit illas solus omnē familiā sustentat.
Hunc adducē. ilinci. quere rem. Ge. Immo ber
de extorque nisi ipa factū ÷ demea. postremo
ñ negabit cora ipso celo. De. Iuda. nec qd
agā. nec qd huic respondeā scio. Miserā me. differor doloribus. Iuno. lucina. fer
opē. seruame obsecro. Ite. hem. nūnā illa
uirgo queso parturit. Ge. certe ego. Ite. Item.
Illec fide nē uram implorat demea. quod uos
uis cogit id ut uolumate impetrē. Itec primū
ut fiant deos queso ut uobis decē. Sin alit ani
mus ur ē. ego demea sumau defendā hanc.
atq; illū mortau. Cognatus mi erat. una apucus
paruuli sum educati. una semp mulcie & do
mi fuimus. Lauptatē una peiulum graue. qua
ppē enitar. facia. experiar. Deniq; anima relin
quā potius quā illas deseā. Quid m respondes.

Köln. Stadtarch. Fragm. A 3

tiā dudū quero mucio · M · quid nam · D · fero alia flagitia
dre ingentia boni illius adolescentis · M · ecce aut · D ·
noua capitalia · M · obtiā · D · ab nescis quid uir sit · M ·
Scio · D · ab stulte · tu de psaltria somnias agere · hoc pec
catū iuuenē ē omnē · M · Scio · D · to · scis · & patere · M ·
quid ni patiar · D · die m · non damas · non infamis · M ·
non mali quidē · D · puer ē natus · M · du bene norant
D · uirgo nihil habē · M · audiui · D · & ducenta indotatae ·
M · Solicē · D · Quid nunc futurū est · M · id enim
qđ re ipsa fert · Mine huc transferē uirgo · D · ō
impudēs · istocine pacto oportet · M · quid faciā
amplius · D · quid facias rogitas · sinon ipsa re
tibi istuc dolē · Simulare certe ē hominis · M ·
Quin iā uirginē despondi res cōposita ē fiunt
nuptiē · dempsi metū omnē · hēc magis sunt ho
minis · D · ceterū placē tibi factū oncio · M · n̄
si quicā mutare · nē cū non quco · equo animo fero ·
Ita uita ē hominū quasi cum iudas tesseris · Si
illud qđ maxime opus ē iactu n̄ cadit · illud qđ
ceciderit forte id arte ut corrigas · D · Corrector nē
pe tua arte uigint mine ppsaltria pereat · quē
quamū potest aliquo abeunda ē · sinon pecto t gratis
· M · neq; ē · neq; illā sane studeo uendere · D · Quid igit
facies · M · Domi erit · D · p · dēi fidē · Nereus & mat
familias erit una in domo · M · cur non · D · sanū te
credis cē · M · equidē arbitror · D · tu me dum amem

Terentius.

Mr. non equū dicis. De. non. Mr. iccirco uerus
hoc quidē est. cōmunia esse amicoꝝ inter se omnia.
De. Facere. nunc dīmū ista hæc nata oratio est.
Mr. ausculta paucis nisi molestū est demea.
Principio si id te mordet & supstū filiu quē facturū
quæso facito hoc tecū cogites. Tu illos olim du
os prē tollebas tua. Ego sanus putabas tua
bona ambob' fore. Et tunc tu uxorē ercdidisti
sed lucæ ductu rū eande illā rationē antiquam
obtine. conserua. quære parce fac quā pluri
mū illis relinquas. gtam tu ista obtine. meaque
prēt spem cuenerit intrant sine. de summa nihil
decid & qd hinc accesserit. id de lucro putato
esse. omā sinu oles in animo uere coquere demea
Et mihi & tibi & illis dempseris molestia. De.
Istuc rem & consuetudinē ipsoru. Mr. mane.
Scio istuc ibam. multa in homine demea sig
na insunt. ex quib' ēiectura facile fit. duo eū
idē faciunt. sepe ut possis dicere. huc lucæ in
pune facere hoc. illi ñ lucæ. non qd dissimulas
res sit. si qd is qui facit. Quę ego mihi esse uideo.
ut ēsidā fore qd mihi uolumus. Video illos sape
re. intellegere. in loco uereri. inter se amare scire
liberū ingeniū. atq animū. quoꝝ ex illos tu die
reducas. Ett cū metuas ne abire sint tam omissi
ores paulo o nr̄ dema. Adomā alia accurate sapiēs

Terent. Adelph. V se. 3. se. 4.

Köln. Stadt A Fragm. A 3

Tu deinde post moste parj
Victor triumpho ꝓteris
Solo latronem corpore.
Adesto nunc & pcipe
Uocesꝑcantum supplices
Hrj reatus efficax ornator
O nator ad chronū patris;
Per te ꝑ illū carcerē
Honoris augmentū tuj.
Per unicula flammas ungulas
Per carcerale ſtiptem
Per fragmen istud testeū
Quo pasta creuit gloria
Et quē trementes posterj
Cxoculam lectulum
Miserere nrārum ꝑcum.
Placatus ut xps suis
Inclinet aurem ꝓspera
Hoxas nec oms imputet;
Si rite sollempnem diem
Uineram ore & pectore;
Si sub tuorum gaudio
Vestigiorū sternim
Paulisp hucillabere
Xpi fauorē deferens.
Sensus grauati ut sentiant
Incamen indulgentie;
Sic nulla iā restet mora
Quin excitata nobilis.

Carnem resumat ſps
Victure ꝑ functā parj
Et quę laborū particeps
Communе discrimen tulit.
Sit & coheres glorię
Cunctis ineuum seculis;

PASSIO BEATI LAURENTII MARTIRIS

Metru iambicū dimetrum acatalectricum.

Aliquid fanorum parens
Jam roma xpō dedita
Laurentiq uictrix duce
Ritum triumphans barbarū
Regesq superbos uiceras
Populosq frenis presseras.
Hunc monstruosis idolis
Imponis imperij iugū;
Hoc sola deerat gloria
Urbis togatę insignib.
Feritate capta gentium
Domaret ut spurcū iouem
Non turbulentis uirib.
Cossi camillj aut cęsaris
Sed magistris laurentij;
Non incruenta ꝑlio
Armata pugnauit fides
Proprij cruoris ꝓdigā.
Nam moste mostem diruit
Acsemet impendit sibj;
Foste hęc sacerdos dixerat

A 12a

Kiel Stadt A Fragm. A 12 A

Köln StadtA Fragm. A 13 1v + 4r

Hs Fragm A13

f. 1v + 4r

Hist. Archiv
Stadt Köln

Köln
Stadt A
Fragm.
A 13
2r + 3r

Inmedus descendit aquasque dextra leuam
Libentem dñm nullam ro nigur gure passu.
Cuporet sine illamanis pelagiq; mator
Libera putreos mouit uestigia cam pos.

De terra de sidar

Genesar inde soli dño uenente colonI
Insulsos truxere suos ut fimbria salcum
Cicerac tactadi morbis sanaret acerbis
Et quot qte tigere ungem sensere satu.
Quam preiosa fuit que nim quam uenduit illa
Ipsi omis reduci reddebat munere filii

De Mulie Rechanea

Sydie tyrus partes sydoniaq; aruperentem
Arcta prime uicia qua sps arroX
Clexabat stimulis multum cananea rogabat
Et cui bi esset fide parce ignare sacri
Semp odomite verba tradidit misere
Assuete pestifer dirige lambere micis
Clarissimus sercet sasidet qui spite natu
Decime fecit qui genusq; insenib; orbem
Compulit ebrei degressime uelsicet agri
Itrade hinc subiens nouus iugu ple be sequetur
Nequitia ce cum eluderet multa passim
Leprosos simul pepulit sur dat sicere mundi
Inuidus ipse quoq; debile mulgi
Clemens papa cui co ponit meritis illum
Et reseratis ac reuperat origine reddit

De cepte panis Gicialis quattuor

Mille uiri mi

Dum

Hm. Fragen A 13

f. $3^n \cdot 2^{v+}$

Hist. Archiv
Stadt Köln

Köln Stadt-Arch.

Hr. - Fragen → 13

$3^2 + 2^2$

$16,3 + 14,5\,cm$

$23,2\,\times$

Hist. Archiv
Stadt Köln

Köln Stadt A Fragm. A 13, 4° 12

Hs Fragm. A 13
f. 4v + 1r

23 cm hoch
14,3 + 16,5 cm breit

Sedulius, Opus paschale III 141–202

Hist. Archiv
Stadt Köln

PETRVS. Quid nã hoc ita dicimus tum unde tanta mira
culi honorari regi mentis anpti nae libertas.

GREGORIVS. In ostensione tam amicabilis signi tum
fidei femine cui hus conuersatio acceptabilis fuit ex
hinc se potuisse quia plus dilexerat dominum quid desse ut
unus consideret. Cuius enim ... cauda imperatoris ... corpus cu
rasum ... eius nutum ... animo obtinuere quod ... sibi assumant
Vtrum heli seu eius quoq; magistri pallium ferre ... ad ... tamen ut
mus ... esset semel ... aquas minuat ... Sed ... reprime dice
re ... christ ... quia nunc ... heli ... per ... sit ... summum magistri pallio
re ut ... aquas ... sed ... pendus pere ... quantum ... mendis
ut nunc humilitas ... magistri ... quia ... mundum ... nullum. Quia ... ad pe

B5 Dialogi Gregorii lib. I, c. 2

BV.

HAStK Köln, Hss-Fragm. B5

Hist. Archiv
Stadt Köln

militare sub magistro rediit · qđ magister fecerat ac ipse fecit;

PETRVS ; Ligneq; diaſ ; sed queſo te est nr̄ aliquid aliud
qđ ad huc de ipso ad nr̄am edificatiōnē narrem ·

GREGORIVS ; Est plane · sed sisse qui ue lr̄ mutant ; ego
geni uir tutē patientie signuſ & mira aliſ maiorē credo ; Quo-
dā nāq; die ſ quū post uenerabilis honorati exitū monasterū regi-
tenebat · contra eundem uenerabilē libertinū ingrauū uacandia
pcarsit · tra ut eum manib; ederet · ac qua urgā qua eum
ferire posset minime inuenit · comprehenſo ſabello sub pedib;
ei capitis ac faciem cū tu dit · totumq; illuſ imbri tumentē
liuidumq; reddidit · Quū uehementer oſſuſ · ad ſtatū pro
priū tactuſ reuerſus est ; Die uero abbas · erat p utilitate mona
terii causa constituta , expletis igitur ymnis matutinalibus ·
libertinus ad lectū abbatis uenit · oratione sibi humiliter pe
it · Sciens uero ille quantū a cunctis honoraretur · quantāq;
diligeretur · pro iniuria quā ingeſſerat reredere eum uelle ac
monasterio parabat · ergo requisiuit dicens ; Ubi uir ſ · cui ille respondit ; Monasterii causa constituta est pater ·
quia declinare nequeo · qua heſterno die me hodie ut̄ pro
miſi ibi ure diſpoſui ; Tunc ille a fundo cordis considerans aſpe
ritatē ac duriciam ſuam · humilitatē ac manſuetudinē liber
tini · exlesa proſiluit · pedes libertini tenuit · ſe peccaſſe
ſe rum esse reſtanis est Quanto talis uno · tam crudē
lem facere contumeliam preſumpſiſſe ; At contra liber
tinuſ ſeſe uiter ram proſter nens · causq; pedibus p uolutus ·

Carmeli Colonienſi
L. 4. Fr. 141

HA St Köln, Hss-Fragm. B5

Hist. Archiv
Stadt Köln

hoc tam breue per ustionē ee nonposse · quē tā ingentē habuerat ꝙ op
pinionē · Cui ipsum rē dū apl̄o rb; fuisse adstructū · desperat
de uenire dicens · Ego grandē hominē credidi · iste enī nihil hu
iusce de homine · Quod ut uir dī · i consternatus audiuit · lapades
quas resicabat · protinus lętus relinquens · concitus descendit · atq; ui
cum de rustica · Ampleum ruit · eumq; ex amore nimio constringen
coepit brachiis accolari · magnasq; gratias agere qđ de se talia
uidi cassacdi cens · nisi lux mentis oculos apertos habuisti · Et qua
re pensandū est · cuius apostolē humiliatus fuit · qui dispuare se
pcī amplius amauit · Qualis enī quisq; apud se latrat · contumelia
lia ulciscī phibet · Nam cui superbi honorib; sic plenuq; humiles
sua despectione gaudebat · Cuiq; se de malis oculis cuiles aspici
mur · Idcirco gaudere · quia hoc uidrūi confirmant · intellegunt ·
qđ de se ipsi apud semetipsos habuerunt ·

PETRVS Ve agnosco ut iste magnus foris fuit miraculis · sed maior
intus humilitate · DE MARCELLINO ET O ·

CAP. VI. GREGORIVS eiusdem quoq; anchoritarum amator [illegible] uenerabilis marcellinus fuit · cuius gressum dolore nimio podagra [illegible] contractum · eumq; familiares sui sicubi necessitas exi
gebat in manibus ferebant · Quadam uero die per culpā incurie · ex de
cubitus anchoritana fuit consecutus · Cuiq; uehementer ardenti · cor
cur rerum omis ut ignē extinguerent · sed illis aquis certatim pro
fluentibus · ita crescebat flamma · ut iā [illegible] urbis uicinā minari
uidiretur · Cuiq; propinqua sibi quęq; loca ignis inuaderet ·
flamq; urbis partē non modicam consumpsisset · et obsistere nullus

Dialogi Gregorii lib. I, c 5–7.

B VI.

B6

HAStK Köln, HSS-Fragm. B6

Hist. Archiv
Stadt Köln

HAStKöln, Hss-Fragm. B6

Hist. Archiv
Stadt Köln

cogitandi. ut sciat qd psone qd nos oporteat de
ferre substanie. Que q indigent ignorant aut cal
lida impietate dissimulant dū omnium qd sit ppri
um filii mysterium. tendunt insidias diuinitati t
unitati. Sed sig p dictas ualidus teneant fixa radici
b, nec apostolica traditione recedut. & ē stant qstio
nib, obuiat. Dat. viii. k aprl. ualerio. u. ē. ē fulc
epta ultima imperis ad hormisda papa et

Sacratissimo ac beatissimo archiepō. almę urb
is rome & patriarchę hormisdę. iustin imper.
Scias effectū nob pat religiosissime qd diu siimus stu
dius q rebat nueris pace factū. & ante qua aduenerint
qs nobis destinasti qd ioīs uir beatissimā amistas
nouę rome nrę una cū clero nob ē communicat. Nullis
uanisq ābiguitatib; nullis diuisi dissidiis. Scias
libellū abeo subscriptū quē offerendū indicauerat
sēissimoq patrū ē filio ē gruciate q omīs ē currunt
alacri opere suscipienda uota. tā nrę quā ē stan
tinopolitanę sedis q sī ueritatis coruscis fulgor il
luminat. Omēs acceleranter libentissime. quos ob
lectat uia dilucida ut sequant sua patrū sēissimi
legis p baptismata. & ē filii quorundā firmati. q
rectū tenebant tramitē alios; correctis qui uaga
bant incertu. in eo res colligit ut unitatē indiui
duę trinitatis ipsi qq; muniant colam mutuā.
Negatū ē inter diuina mysteria memoriā inposterū
fieri libelli quē dixam acatius p uaricatoris quondā
huius urb epi nec ñ & aliog sacerdotū q t primi ē
tra ē stantinū uenerā aplica t successores erroris facti
sunt & nulla usq ad ultima mū die ē pocuerunt cor
repti. Et qm omēs nrę religionis admonendi sumus
ut exemplū immutatē cautelę regię. destinanda ubiq;
principalia p cepta diximus. Tanto flagrā religio
nis officio tanto affectā studio pacē catholicę fidei
p remuneranda eclesiar pace nrę rei publice p ecclesian
do subiectas mihi supno p sidio. Quid enī gras repperire
potest. qd iustiū qd illustriū. qua qs idē regnū cū
nente idemq; fidei cultus irradiat. cos ñ diuersa comen
dare. sed collectis in eisdē sensib, institutis uenerari ñ
humana mente illata. sed indiuinę prudentię spū
orte igitur urę religionis scitas. ut qd p singu
lis studio p concordia ecclesiarū catholicę fidei pcu
rate. diuini muneris optulatio uigi ppetuitate
seruari annuat. Dat. x. k mai ē stantinopli.

Epla siue libellus fidei iohannis ē stantinopolitani
ni epi de greco in latinū translata directa ad
sēm hormisdā papā urbis rome in quā anathe
matibat nestorii atq eutices religionisq; here
ticorum blasphemias: clviii.

Redditis mihi litteris urę scitatis in xpo fr kme
p gratiā carissimū comitē. & nunc p germa
nū & iobem reuerentissimos epos. & fidē & deoseq
sissimos diaconos & blandū pbrm. lętatus sū de spāli
caritatis urę scitate qd unitatē sēissimarū di eccliax
sedis uestre patrū regularis forma dimonē & dilectionis
rationabilis gregis xpi amore pulsare festinas.
Certū igit scito promissa sēissime qe sedis qd uob scrip
si recta cū ueritate sentientes omēs ac repudiatos
hereticos renuo. & ego pace diligens sēissimas
dī eccliar. i. superioris urę & nouelę ystauis rome
una ē accipio. una fide apli petri & ystauis augustę
ciuitatis. una ē definio. Omib, actis assissimis
trib sy nodis. i. nicena ē stantinopoli & effesi. & cal
dedonē decē firmatione fidei instituta eccle assen
tio. & nihil uitiare debere iudicans patior.
Sed & conantes aut nisos usq; ad unū apice placi
torū perturbatores. lapsos ē ascā dī generali &
aplica eccla scio. Et cuius uerbi recte dicas euadent
uitia. p p̄sentia scripta hęc dico qe prima salus
ē recte fidei regula custodire. & apostolū traditi
one nullatenus deuiare qe ñ potest dni nri
ihu xpi pe mutui sententia dicentis. tu es pe
trus & sup hanc petrā aedificabo eccliam meā.
hec q dicta sunt rerū probant effectib, qe in sede aplica
inviolabilis semp catholica custodit religio.
Hanc igit fidei ñ cadere cupientes sed patrū sequen
tes monitis ē statuta. anathematizantes omēs

Hormisdae epistolae.

B VII.

Köln StadtA, Fragm. - B 7

ut seruaret passu sine corruptione quicon
ceptum fecit esse sine semine; Seruans quod
ex patre erat et representans quod ex ma
tre suscepit. Nam iacens in presepio: in deba
cule inuolutus pannis: adorabatur
a magis; inter animalia aedituis alarum sub
tractis; uix egressus infantiam et annunci
ans missam sine instituente doctrinam;
inter rudimenta annorum puerilium: edens
cael estium signa ustum; plenum dei et ho
mo: nomine abin fidelibus dicatur: subquasta
intrudulto ne p sone: sechipse dei filius: dsecho
mo: idem ipse et infirmitas humilitas
et maiestas. Redimens et uendens in cruce
positus: et cuncta regnalargitus; Inquae in
firmitatis sit posse inter uim; ita ingemit po
tentie: ne possit mori: et consummus sepultus e:
ut credat quod homo uoluit nasci: et ut credat
quod pater erat similis resurrexit; patiens
uulnerum: et saluator ssorum; Unus de
functorum: et uiuificator omnium; Ad
inferna descendens: et a patris gremo non re
cedens; Unde et anima quam p communi con
dicione posuit: p singulari misit: et eadem in
dubili potentia mox resumpsit. Haec ita esse
nec ulla dubitatione oportere recipere: ideo
nos nre ihs xps autem corporis passiones
ds non ee credere aut: nec ds tantum non
homo inter opera mirabilia stupenda
ustuti: proposuimus duorum aplorum for
mam exemplis; Dm esse ex mortuis in per
tri fide hominem thomae dubitatione decla
rans; Quid enim inter erat ut quem se homines
dicerent discipulos suos uellet inquirere
nisi ut responderet petro qui se xps filius di
ui fateretur non hoc deum ne et sanguine
ne pdurum: sed pure do inspirante reuelatum;
Et p alumnorum laudatae responsionis fides
partita fieret ueritatis; Quid etiam inter
erat ut appareret post resurrectionem dno
thomae tantum ut abeet ceteris aut solus
ambigeret. Nisi ut mundus crederet qd
ambigens discipulis explorasset; Ut dum
unus manibus separatae cur tangi: abimuet si
cut fidelium quid esset possit agnosci; Non
ergo explorandum discipulum inter posita e
dubitatio: sed quae sua p speratus instructio; An
ne aliud exspectat quod eidem ds deps cum alio
discipulo cum ad mentum tendentes de se lo
qui cetur inscrutabilis et quamquam derisor re
surrectionem dni simulet et quae prius admonu
am commemoratam agnouisse tamen ut p
eam dubitatione ne diuersa et credendi futuri sit dis
firmitatem in cipiens a mor se et omni lege phe
tas: opposuisse paruae pm et ita mentes in glo
riam suam: inter pcaus ostendit; et passione
humanam naturam et diuinam in meo ee p glo
riam multiplicib; haec scor scripturarum
insinuantur exemplis; Nec apud religiosa
conscientiam tuam uenerabilis imperator
tam quam ignota dicuntur: Fides enim ipsa
quae atte constanter asserit ur: ubi et dedit hoc
munitas: ut sensib; tuis et affectum sui in
serat: et scientiam p quam diligimus asse
ratur: in fundat: Et tamen inter est dispen
sationis mihi credit ut ego quoq; ut apud
scientes: nota non taceamus ut succe dente
sibi pueri: tempora catholicorum predica
tione sensuum quod in deficienter asseruit
sine sine credatur: Haec itaq; haec quae ad dei
tate humanitatem q; dnm nri ihu xpi panet
et meo unitas duas sine confusione naturas
potius secundum ueterem definita disserere
sicet: aduersum eos qui his dissentiunt dis
putantium; sed cum in omnib; omnium sit
et synodica constituta et beati papae leonis
dogmata: p stringi se potius pauca quae uol
uere credidi conuenienter: unuersa: Nunc
uero agnoscere satis e: et cauere: luppri
tate et essentiam cogendam ut sciatur quid p
sone quid nos oportuit deferre substantiae;
Quae quin digenter ignorant aut callida
impietate dissimulant dum omittunt quid
sit pprium filii in trinitate: tendunt insidias
diuinitati: Sed sique pdere sunt ualidis teneantur fixa sacrificiis nec a patern a traditione
recedant: et constanter questionib; obuiatur

EPISTOLA IUSTINI IMPERATORIS AD
HORMISDAM PAPAM

SAncti ssimo ac beatissimo archiepo
al mae urbis romae et patriarchae
hormisdae iustinus imp; Scias ef
festum nobis patere religiosissime qd diu su
mis studiis quae re beatur ni ueris pate face
tum: et ante quam aduenerint quando bis dest
natis quod iohannes uir beatissimus antistes
nouae romae ecclesiae una cum clero uobis con
sentiunt; Nullis uacillantes ambiguitatib;
nullis dubiis discordiis; scias libellum abeo
subscriptum quem offerendum indicauerat
sanctissimorum patrum concilio conuenire
quo omnes concurrunt alacri ope resusci
pienda nota: tam nitae quam constantino
politanae sedis quos uere tanquam coruscus ful
gor illuminat: Omnes accelerant hemis
sime: quos oblectare nra diligentia insequatur

New Haven, Yale Univ., Beinecke Lib. 442

Hist. Ltt. VII

→ Schwartz, in: DA. 34 (1978) 500 ff. → Kehr, Dom. II 3

sacra patrum scitissimas leges phanissimas. et con-
stitus quorundā firmatis quę restituentibus
tramitem aliorum correctis quinq; abantur
nicena nro fr colligitur in unitatem mediu
duas trinitatis ipsiq; unitatē ee lan
mentum. Ne tamen et inter eluna misteria
memoriam in posterum fieri libelli quę dixi
mus acta patriarchatus quidē huius urbis
episcopi nec non et aliorū sacerdotum quinel
primi cenere cathedra uenerunt. aplica ut
successores errores fallaciasque eruallat usq;
ad ultimum diem sunt patricinia correpta.
Et q̄ omnes nre religionis admonendi sumus
ut exemplū imitentur cunctis regę dis
tinanda ubiq; principalia papa diximus.
Tanto flagramus religionis affectu tanto affec
tamus studio pacem catholicae fidei promu
neranda cathari pacem reipublice p con
cilando subiectis mei supno p̄sidio. Quidnam
grauius reperire potest quidquis quidlus
truis quamquos idem regnum continet. Idem
q̄ fidei cultus irradiat. eos nondiuersa con
tendere sed eccliastici ei dem sensib. institu
ta uenerari non humana mente illata sed din
diuinae prudentiae spū örari. igitur urbe re
gionis scitas. in quod pugili studio p̄ con
dita ecclarum cathedra fidei peruenit. dimun
meris opitulacio uigi perennare seruari
Anniae Dati. x. Kl. Maii constantinopli

CLVIIII CONCILIABELLUS DE FIDEI
BANNIS CONSTANTINOPOLITANI EPI
DE GRECO IN LATINUM TRANSLATA
DIRECTA AD GEORAM HORMISDAM PAPAM
URBIS ROMAE IN QUA ANATHEMATI
ZANTES SOPHIAE ATQUE CAETERAS ECCLESIAS

Hist. LXXXVIII

Reddidisti mihi litteris uae scitatis in xpo fra
ter karissime p̄ quem uincentissimum comitem
et germanum et iohannem prudentissimos
quos et fructum et dilectos eorum scitissimos dia
conos et laudem presbiterum. Laetatus sum
de spi cali cuitatis urae scitate quod unitatē
sacrosanctarum dei ecclarū secundum uetere patrū
regulis sonā ductionem et dilectionem reformato
nabilis gregis xpi amore pulsare festinas.
Certus ueraciter scio omnia scitissime quia secundū
quod ubiq; scriptū est cum inimicitiae semen
omnes aere requiramus. hereticos frenuo. et
ego pacem dilectionis scitissimae dei ecclas. ideo festi
pere uris urae et nouell gitius rome una eae
cipio. Illam sedem apli petri et tutius augus
te et cunctarissimam et sedem. Omnib. ac
tas assistimus quae tuae fr nodus ideam nec
na constantinopolitanae ephesinae ecclesiae de
confirmatione fidei instructa ecclae assentio
ernibil turbare debemus. iudicatis patres
Sed & conantes aurem sos usq; ad unanimi
placitum pertrahere. Lapsos esse ad
gentilem et aplicam ecclam scio. Et cum urbis
pretactis eundem arrem. pp̄ sequa scripta
haec dico quae prima salus est recte fidei re
gulam nusquam declinare. traditione nullate
nus deuiare quia non potest dominus xpi pre
mutis sententia dicentis. tu es petrus et super hanc
petram aedificabo ecclam meam. Haec quae
dicta sunt. rerum probantur effectib. quia in sede
apostolica immaculabilis semper catholica custodi
tur religio. Haec igitur fides non cadere cu
pientes. sed patrum sequentes in omnib. con
stituta. anathematizamus omnes haereses. et
precipue nestorium haereticum qui quondam
constantino politanae urbis fuit episcopus
damnatum in concilio ephesino. abbate celestino
papa urbis rome et uenerabili uiro cyrillo
epo. alexandrinae ciuitatis. et una cum illo
anathematizamus et eutycen eorum
alexandrinae ciuitatis epm damnatum in sci
sti modo calcedonensi. quam uenerantes sequi
mur et amplectamur quae sequens scam sedem
nodum nicenum. apticam fidem predicauit. et his
omnium. et eius amotheum parricidam illorū
cognominatum anathematizamus. et huius di
scipulum et sequacem in omnib. petrum alexan
drinum similiter condemnantes. anathematiza
mus. Similiter acacium quondam constanti
no politanae urbis epm complicem eorum
et sequacem. saltum nec non et pseudenticem
eorum communionem et participationem. Quo
rum enim quis communione amplectitur.
eorum similiter adiudicationi condemnatio
nem consequitur. Simul modo et petrum
anthocenum condemnantes anathematiza
mus cum consequacib. suis. et omnib. supra
scriptis. Unde probamus et amplectamur
epistolas omnes beati leonis papae urbis rome.
quas conscripsit de recta fide. Quapropter sicut
praediximus sequentes in omnibus sedem aplicam
et praecamus omnia quae ab ipsa decreta sunt. et
propter ea spero omnia communicare uobis seu
quam aplica sedes praedicat mysteria. in qua est in
tegra xpianae religionis et perfecta soliditas. pro
mittens in sequenti tempore sequestratos a com
munione ecclae catholicae ibi nominib. non con
sentientes sed aplicae eorum nomina inter
sacra nomina recitanda et mysteria. Quod si
aliquando professione inter dubia reperiuntur

huiusq; condemnatu et condemnationem pri
us confessum me esse et fatere; Huic uero pfes
sioni subscripsi meo tradente et dante scripta
bi hormisde scō et beatissimo fratri et pie
magnae urbis p supradictos germanum et iohan
nem uenerabiles epos feliciter deos eorum diaco
nos ecclesiam presbiterum; Et alia manu
Johannes indignus dei epc constantino politanę No
uellę rome huic meae confessioni consentiens om
nib; supradictos subscripsi et manu mea indō. Oramus
scissime et beatissime frater; Data mense mar
tio die xv. uiri. indict. xi. post consulat domino iustino
imperante anno viii. et eraclio uiro cc. cos. d. Lvii.

CLX EPTA HORMISDE PAPAE AD IOHAN
NEM EPM MILICITANE ECCLAE UBI DE COM
MUNIONE CONSTANTINO POLITANE ECCLAE
SUBSCRIBENS ET EPA TALIA LITE

Quo tranā caritatem tuam latere nolumus-
neq; participes fieri sollicitudinis gau
diorum fructu redde retur exoptis. Et ideo cons
tantino politanā ecclam ad communionē nrm
redisse dnō opitulante tradentibus significa
mus alloquis et mandatorum quae le tuis
nris dedimus in omnib; seriem fuisse completā;
Dequa pstare ut addilectionem tuam plenius pfrete
tradi dum pueniret Libellu iohannis frīs et con
sacerdotis nri constantino politani epi et iustissi
mi imperatoris orientis sacrarum lite
rarum exemplaria pariter credidimus destī
nanda: Indicantes nihil omnino q orientis par
tes plurimos epos sic fecisse. Sup est ut ea nobis
competentib; precib; dominus exorata concedat
quatenus de eius rum quoq; ecclarum pa
cis integratione gratulemur. Ea uero quae sig
nificare curauimus meorum sacerdotum qui
fraternitatem tuae uicinitatis curis pferre
notuimus. ut ex ipsis de effectu tuae rogamus
nobis cum caelestis misericordiae beneficium pfe
rre non cessent. Dirigimus elementem custodiat
frater kme

CLXI ITEM HORMISDAE
PAPAE AD IOHANNEM EPM DE DIRECTIS
INSTITUTIS ET UICE COMMISSA

Dilectissimo fratri iohanni hormisda;
Fraternae dilectionis tuae curam et fidei con
gruentem ut adsolitum studium ad ritum suum
nobis directis literis indicare et quę interes
sunt ecclarum religiose uoluntatis ostendere et ar
dentem ad plenioris affectus declarationē sinceri
tatis nobis gaudia contigisse: ut gratulare
mur nos et colloqua et pacis fruiquam sumus
auide et perpetuam pleni; uerum amplius di
lectissime frater quo xpianam fidem uenerit is
sit affectus et dum eaque ad regulas patrum pacifice

ecclesiasticae disciplinae conuenire cognoscimus
libenter amplectimur et ea quae ad stabilitatem
fidei catholicae sine aliqua cupiditatis
gressione seruare. Speramus ut progressus
fieri ubique ad spaniensis ecclesiae constantiae
supque uirtute dei omnes religiosius
fiume ecclesiasticae disciplinae congruentia
sanctimus. amplexi sumus ea quae tua
us desiderii fraternitas. Quia demum ad nos
dilatur quam cum fidelib; loqui. ut beatus
quam de uinum ab errore reuocare. silua
tes figuram earum in quibus gimur. pessimi
duorum unum significamus nos direxisse gene
ralia constituta quibus uel eius quae canones
seruari debeant competenter ediximus. ut circa
eos qui ecclero graecorum uenerunt quae habere
opossint cautionem sufficienter instruximus.
Sed et eius ipsius ordinem institutionemq;
tibi unde decentius ecclesiasticis uos docebunt.
Ut agnoscentes transgressionem
et apticę sedis cum ppatrum regulis ex cuba
tem ostendatis uos posse olim natorum con
sortia et amare fidelium. et qui pinquationē
dilecti homis tuę huius nobis est uię pace facta qui
dem uere remuneramus sollicitudinem tuā et ser
uatae prudentiae tuae meritum. politanorum uices nobis
aptice sedis curemus delegamus. ut inspectis istis
siue eisque ad canones primeuis siue eisque a nobis
fame nup mandata sentiuntur. siue que de ecclesi
asticis causis tuae ecclationi contigerit subtra
nobis insinuatione pandantur. Erit hoc studi
ae sollicitudinis tuae ut talem te in his quae mun
dum regimur exhibeas: ut fidem integritatemq; eius
cuius curam suscepisti imitaris. Datum quarto no
nas aprilis agapito uc. cos. d. Lvii. CLXII

ITEM HORMISDAE PAPAE AD POSTHE HISPANIAM
CONSTITUTOS:

I De sacerdotib; uxoratis canonū ordinandis
II De pro episcopatu premium non accipiatur
III De concilio p annos singulos celebrando

Dilectissimis fratribus uniuersis epis hi spa
niam constitutis hormisda. Bene
dilecta germanitas dilectionis quae mihi am fuit
romanae reipublicae pacem uestras posse fuisse pacis
tranquillitate diffusa nobis quoq; uiam monstra
ndam et canonis nuncem caritatis indulsit.
Aequo ho remus firmare fidei unitatem quo
q uerum iocundi tate colloqui. Quo facilius
cum gloriarum ministerio adhaesuscipiendi
mus. etiam cordium ad religiosum cultum
aptices admonitionibus incitatum. et dum dilec
tionis spes mercede caelestium quoddam debi
tum plenum citra dubium manifestemus affectum;
Iungamus igitur dilectissimi fratres animas
ad et humiles preces et dominum orisq; oratio

New Haven Yale Univ. Beinecke Lib. 442

Köln Stadt A, Hss-Fragm. B 7 (Ks- + Papstbriefe)

cogitandū. ut sciat q̄d p̄sonę q̄o nos oporteat de
ferre substantię. Quę q̄ indigne ignorante aut cal
lida impietate dissimulante dū omittunt q̄d sit ppri
um filii unitate. vendunt insidias diuinitati
unitati. Sed sig̃ p̄ dictas ualidis teneant̄ fixa radici
b; nec a patrina traditione recedū. & ē stante q̄sto
nib; obuiat̄. Dat̄. viii. k aprł. ualerio. ū. ē. cōsule
Epła ultimi impris ad hormisdā papā etc.

Sacratissimo ac beatissimo archiepō. almę urbi
romę & patriarchę hormisdę. iustin̄ impr̄.
Scias effectū nob pat̄ religiosissime q̄d diu sūmis stu
diis q̄rebat̄ nueris p̄ficiū. & ante quā aduenerim
qc nobis destinatis q̄d ioh̄s uir beatissimus antistes
nouę romę nr̄ę una cū clero uob ē communicē. Nullis
uarietatib; ā bigunatib; nullis diuisi discordiis. Scias
libellū a beo subscriptū quē offerendū indicauerat
sanctissimo; patri ē filio ē gruentē q̄ omn̄ ē currunt
alacri opere suscipienda uota. tā nr̄ę quā ē stan
tinopolitanę sedis q̄s uera tamen coruscet fulgor il
luminat. Omn̄es accelerant libentissime. quos ob
lectat uia dilucida ut sequant̄ sita patrū sanctissimas
legis p̄batissimas. & ē filius quorundā firmatis q̄
recta tenebant tramite. alios; correctis qui uagi
bant̄ incerti. in eo res colligit̄ ut unitatē induant
duę trinitatis ipsi q̄q; mutuate colant munia.
Hęc igitur ē inter diuina mysteria memoria inposterū
fieri libelli quē dixam̄ acatii p̄uaricatoris quondā
huius urb epi nec ñ & aliorū sacerdotū q̄t primi ē
ea ē statuta uenerā aplica t̄ successores erroris facti
sunt & nulla usq; adulta mū die ī p̄ocuratoria cor
repti. Ce q̄n omn̄es nr̄ę religionis admonendi sunt
ut exemplū imitent̄ ciuitatis regię. destinandā ubiq;
principalia p̄cepta diximus. Tanto fligam̄ religio
nis officio. tanto affectam̄ studio pace catholicę fidei
p̄muneranda celsitudo pace nr̄ę rei publicę p̄cellan
do subiectas mas supno p̄sidio. Quid enī grāt reppererit
potest. q̄d iustius q̄d illustrius. qui q̄s ide regnū ce
lum ideoq; fidei cultus irradiat. cos ñ diuersa comen
dare. sed collectas in side sensib; instituta ueneranda ñ
humana mente illata. sed inuicę prudentię spū.
Orate igitur nr̄ę religionis scitas. ut q̄d p̄ uigili
studio p̄ concordia ecclesiarū catholicę fidei pacis
rat̄. diuini muneris opitulatio uigi ppetuitate
seruari annuat. Dat̄ x. k mai ē stantinopli.
Epła siue libellus fidei iohannis ē stantinopolita
ni epi de greco in latinū translatus directa ad
sanctū hormisdā papā urbis rome in quo anathe
matibus nestorii atq; eutyches relegatos heresi
cos blasphemat̄: etc.

Cedat̄ misericordia tua domine super nos sicut
speramus in te. Da nobis domine salutare tuum.
Domine saluum fac regem & exaudi nos in die
qua inuocauerimus te. Saluum fac populum tuum
domine & benedic hereditati tuę. Et rege eos &
extolle illos usq; in eternum. Per singulos dies
benedicimus te. Et laudamus nomen tuum in
seculum & in seculum seculi. Dignare domine die
isto sine peccato nos custodire. Miserere nostri
domine miserere nostri. Fiat misericordia tua
domine super nos quemadmodum speramus in te.
In te domine speraui non confundar in eternum.
Benedictus es domine deus patrum nostrorum &
laudabile & gloriosum nomen tuum in secula.
Fiat misericordia tua domine super nos quemad
modum speramus in te. Benedictus es domine
deus qui intueris abyssos & sedes super cherubin.
Benedictus es domine deus in firmamento celi &
laudabilis & gloriosus in secula. Benedictus es
domine deus qui ambulas super pennas uentorum.
Benedictus es domine deus omnis carnis qui
respicis humilia & alta cognoscis. Benedictus es
domine deus qui habitas in excelsis & humilia
respicis. Benedictus es domine deus qui creasti
omnia & uisitas terram & inebriasti eam. Bene
dictus es domine deus qui perscrutaris abyssos
& intueris corda filiorum hominum. Benedictus
es domine deus qui es scutum patrum nostrorum
Abrahe ysaac & iacob. Benedictus es domine
deus qui fecisti celum & terram mare & omnia
que in eis sunt. Benedictus es domine deus qui
es rex regum & dominus dominantium. Bene
dictus es domine deus qui es super omnem
creaturam tuam. Benedictus es domine deus
qui es ante omnia secula & nunc & in omnia
secula seculorum. Amen.

Edicti mihi tempus ut scriptis inpō fr kmē
p̄ gratiā carissimū comitē & nunc p̄ gratiā
mū & iohem reuerentissimos epōs. & fratrē & coepos
sissimos diaconos & blandū pbrm̄ lectissimū de spū
cum mis nr̄ę scripta q̄ suscepta sanctissimi dī cedi
sedis uestre patrū regni tui dominē & dilectos
ratorabilis gregis xpi amore pulsare festinas.
Certe igitur sancto p̄omptū scissime qc sedis q̄d uob scrip
si recta cū ueritate semper omnes ac repudiatos.
hereticos renuo. & ego pace diligens sanctissimas
dī eccl̄ie i. superioris nr̄ę & nouelę istius rome
una ē accipio. Illi sedi apli petri & istius augustę
ciuitatis. unū ē definio. Omnib; actis a sanctissimis
nr̄is synodis. i. nicena ē stā constantinopoli & effesi. & cal
cedonē & ē confirmatione fidei instituta eccl̄ie assen
tio. & nihil mutare debere iudicans patior.
Sed & conantes aut nisos usq; ad unū apicē pla
torū p̄turbatores. lapsos ē a sancta dī generali &
aplica eccl̄ia scio. Et uis uerbi recte dicas euidenter
uersi. p̄ p̄sentia scripta hęc dico qc p̄ma salus
ē recte fidei regulā custodire. & a patrū tradi
tione nullatenus deuiare. qc ñ potest dñi nr̄i
ihu xpi p̄ē minus sententia dicentis. tu es pe
trus & sup hanc petrā ędificabo eccl̄iam meā.
hęc q̄ dicta sunt. rerū p̄bant̄ effectib; qe in sede aplica
immolabilis semp catholica custodit̄ religio.
Hanc igitur fidei ñ cadere cupientes sed patrū sequi
tes monib; ē statuta. anathematizantes omnes

Hormisdae epistolae

B VII.

luminat. Omēs accelerant lubentissime. quos ob
lectat uia dilucida ut sequant̄ sita patrū scissimus
legis pbatissimas. & c̄ filius quorundā firmatis q̄
recta tenebant tramite aliq; correctis qui uaga
bant̄ incerta. in eo res colligit̄ ut unitate indiui
duę trinitatis ipsi q̄q; munitate colant̄ mūdi.
Negatū c̄ int̄ diuina mysteria memoriā inposterū
fieri libelli quē dixim̄ actum p̄uaricatoris quondā
huius urb̄ epi nec ñ & aliox sacerdotū q̄t primi c̄
tra c̄stituta uener̄ aplica t̄ successoris erroris facti
sunt & nulla usq; ad ultimū die t̄pe nouitia cor
repta. Et q̄m omēs nr̄ę religionis admonendi sunt
ut exemplū imitent̄ ciuitatis regię. destinanda ubiq;
principalia p̄cepta diximus. Tanto flagam̄ religio
nis officio tanto affectam̄ studio pace catholicę fidei
premuneranda celator pace nr̄ę rei publicę p̄ceptan
do subiectis meis supno p̄sidio. Quid enī gr̄ās repperire
potest. q̄d iustius q̄d illustrius. qua q̄s ide regni cul
men ideoq; fidei cultus irradiat. cos ñ diuersa comen
dare. sed collectis incasde sensib; instituta uenerari ñ
humana mēte illata. sed indiuinę prudentię spū.
orte igitur urę religionis scitas. ut q̄d p uigili
rationabilis gregis xp̄i amore pulsare festinas.
C ert̄ igit̄ scio p̄mia scissime q̄ sedm q̄d uob̄ scrip
si recti cū ueritate sentiens omēs aut repudiatos
hereticos remuo. & ego pace diligens scissimas
dei eccl̄ie. superioris nr̄ę antiquę urbis romę
una c̄ accipio. illa sede apli petri & istius augustę
ciuitatis. una c̄ definio. Omīb; actis ascissimis
uni synodis. i. nicęna c̄stantinopoli & effesi. & cal
dedone dec̄ firmatione fidei instituta eccl̄ie assen
tio. & nihil uituare debere iudicatis patrū.
S ed & conantes aut nisos usq; ad unū apice placi
torū p̄turbatores. lapsos c̄ ascā dī generali &
aplica eccl̄ia scio. Et tuis uerb̄ recte dictis euidenti
ueris. p̄ p̄sentia scripta hęc dico q̄ p̄ma salus
c̄ recte fidei regula custodire. & apostolorū tradi
tione nullatenus deuiare q̄ ñ potest dñi nr̄i
ihu xp̄i p̄ce mutis sententia dicentis. tu es pe
trus & sup̄ hanc petrā aedificabo eccl̄iam meā.
h ęc q̄ dicta s. rerū p̄bant̄ effectib; q̄ in sede aplica
inuiolabilis semp̄ catholica custodit̄ religio.
H ęc igit̄ fides ñ cadere cupientes sed patrū seqūn
tes monitis c̄stituta. anathematizantes omēs

Hormisdae epistolae.

Köln StadtA Fragm. B 7

B VII

non epm ' : Fecit dilecto fra nem cautati

90

p. 964 f Nr. 137c. 7 : (T. Hispanus an Ks. Justin;

Av. 236 25. 3. 521) : cogitandam et sciatis -

gJO + DH

Valerio viro clarissimo comiti

rei. Interea, quae ad cautelam

Coll. Avell. CSEL 35,2

dieselbe Hdschr. in PL. 84, Sp. 815/876 - 819/820 = Gonzales

Coll. Hisp. + in Ps. Isidor

Nr. 137c: Hispana + Ps. Isidor ohne Datum; auch in

Avellana + Dionysio-Hadr.

cf. Klm Dom 48!

Köln Stadt A Fragm. B 7

Andreas Thiel, Epistolae Romanorum pontificum genuinae et quae ad eos scriptae sunt a S. Hilario usque ad Pelagium II (1868)

S. 852f. Nr. 61: Exemplum libelli Johannis epi. Constantinopolitani ... Reddita mihi littera GJO
Av. 159

S. 885 Nr. 88: T. Hormisda an B. Johannes „Ilicitanae ecclesiae": Votaria cartarum tuarum latus rubrum JO

S. 861f. Nr. 66: Ks. Justinus an P. Hormisda GJO
Av 160 (22.4.519) Sciat affectus vestra patres religiosissime

S. 787 Nr. 24: P. Hormisda an B. Johannes „Ilicita-

pauciſ ſermonib; ſenſu p̄ma compegi
runu eſdu· mopt̄ theoſo ualen
o mano impeparamb; cxcvi Sugruſ
ſcripſit deſide aduerſuſ pſumptioſa
hepreaq; uocabula addeſtruenda ut
unmutanda ſcē trinitatiſ nomine
uſurpata ſit· Dicentium patrē non
debere patrē dici· neinnomine pa
trſ filiuſ ſonet· Sed ingenitu & un
fect tum abſolutarum nuncupandu
un quicquid extra illo ſit inuatuſ
ſtendens & patrē poſſe quidē dici inge
nitu licet ſcriptura nō dixerit· Et eoſe
genuiſſe inſonu filiu nuncupaſſe·
Subhuiuſ ſyagru nomine· uel deſide &c
gulſ fidei libroſ p̄rculauſ inuenī
Sed q̄ unlingua uarianē non omſ eruſ
credidi· cxcvii Iſāt armuchene eccl̄ē
preſbiter ſcripſit longo tēpore· unul
ta ſyro ſermone p̄cipue tm aduerſuſ
neſtoriū & eutycū ſuuū etiam an
tuchenū urbiſ eligantē carmine plan
xit· Co audtoreſimbuenſ· quo effrem

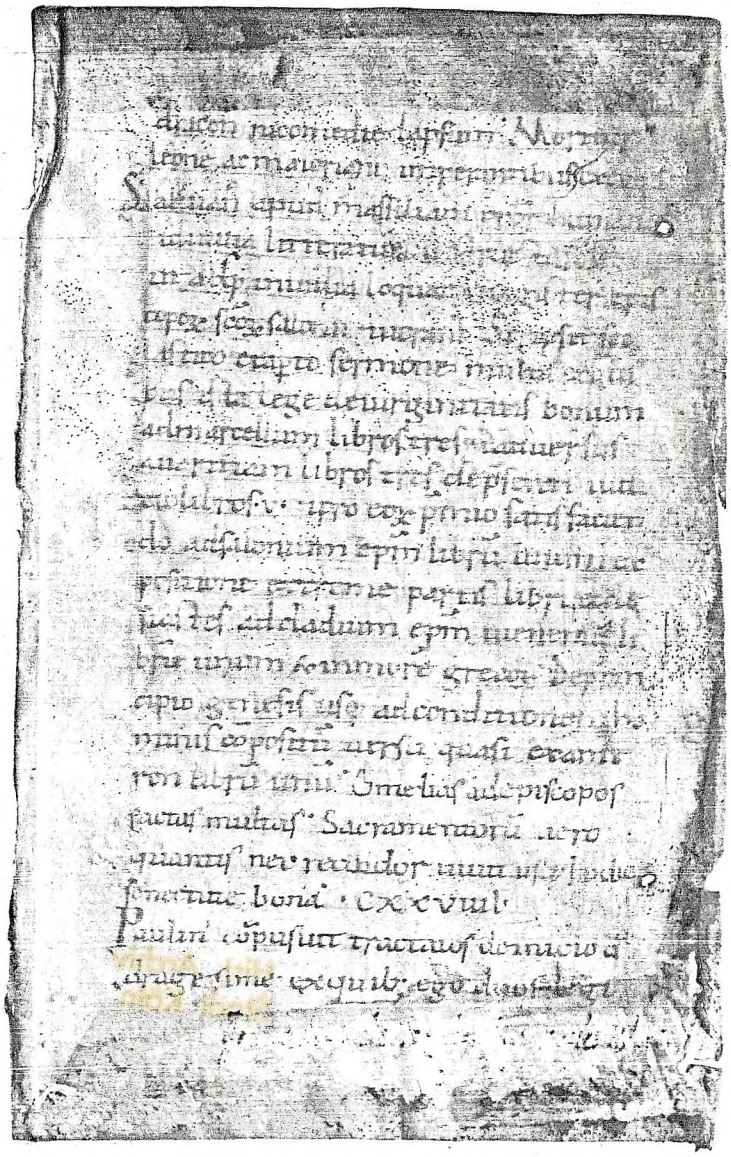
Gennadius de illustrium virorum
catalogus 66-70.

B XVIII4

B 194

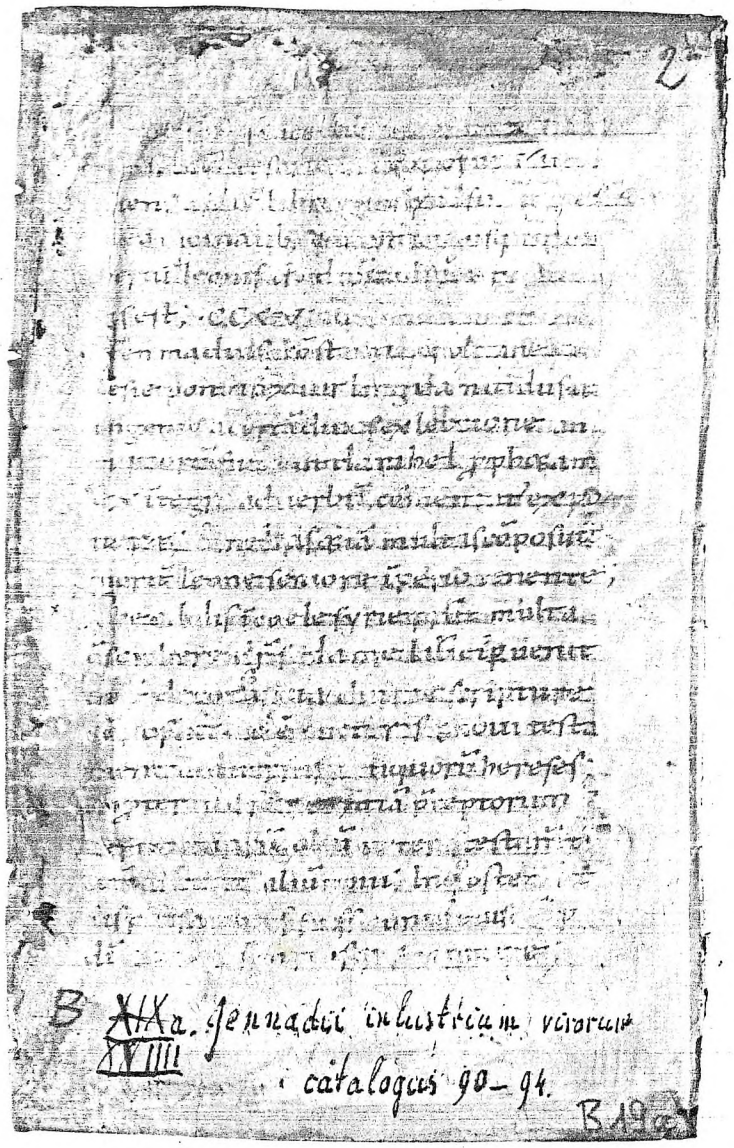
HAStK Köln, Hss-Fragm. B 194 f. 1r

Hist. Archiv
Stadt Köln

Hdst Köln, Hss-Fragm. B 194 f. 1v

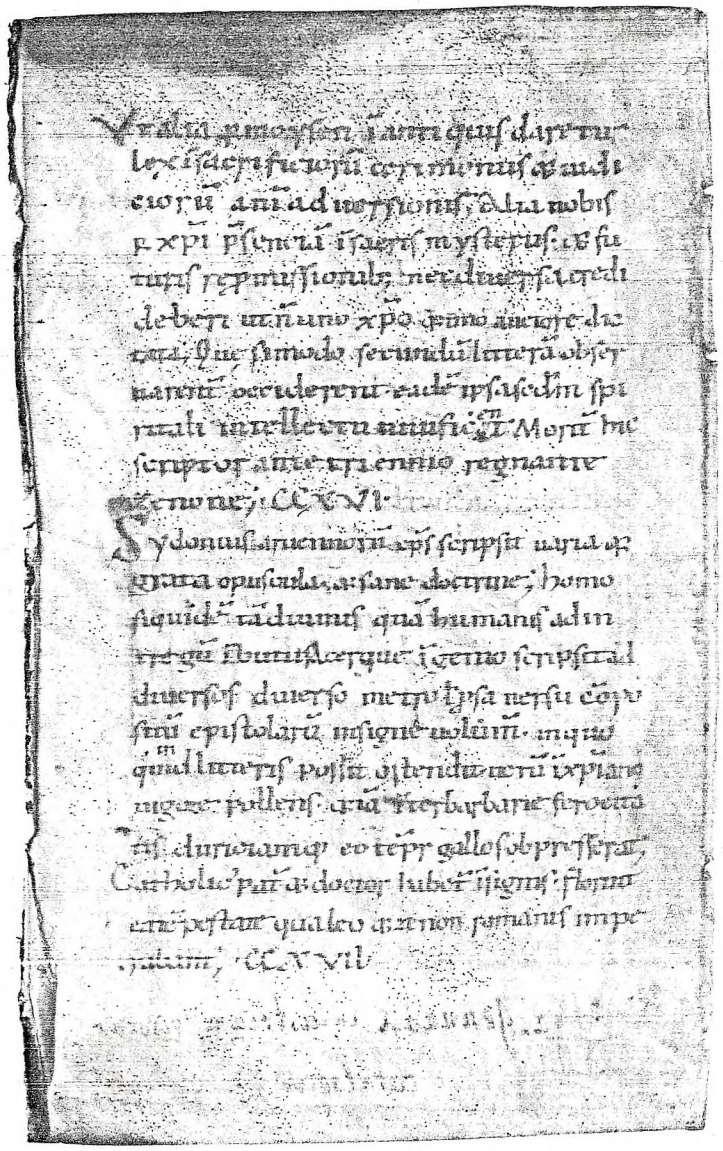
Hist. Archiv
Stadt Köln

B XIXa. Hieronymi in Hesaiam uiororum
XVIIII catalogus 90–94.

MAS+Köln, HS-Fragm. B 19A f.2r

Hist. Archiv
Stadt Köln

HAStK Köln, Hss-Fragm. B 194 f. 2v

Hist. Archiv
Köln

Köln StadtA Fragm. B 125

parte restituæ. ℣. SECR

His sacrificiis dñe anime famule tue. tt. a peccatis omnibus
equantur. Sine quibus a culpa liber esse non. & phec pplaca
tionis officia. perpetuã mercedem consequantur. ℣. AD COM

Impleat qs dñe anime famule tue. tt. Lucis eterne con-
sortium. Cuius ppetua grã consecuta ẽ. sacramẽtum. ℣.

Propitiare qsumus dñe MISSA PLURIMORUM DEFUNCTORUM
animabus famulorum famularumq: tuarum. mãa sempiterna.
Ut mortalibus nexib: expedite. Luxeas eterna possideant. ℣.

Hostias tibi dñe humili placatione deferimus. SECR
Ut anime famulorum famularumq: tuarum. Per hec placationis
officia. Tuam miam consequantur. ℣. PREF

VD [illegible]. Quia redẽptor animarum scarũ. quamuis epi
mortis humano generi illata conditio. pectora humana. mes
tes q: contristet. Tamen clementie tue dono spes fulget. Immor
talitatis erigimur. & memores salutis eterne. non timemus lucis
huius subire dispendium. Quia miscdie tue munere fidelibus

Cöfitebuntur celi mirabile tuū dñe etenim veritatē tuā in ecclesia sanctorū

Pro egressibus

Quia te in corde maris. Divitie tue et thesauri tui
et omnis apparatus instrumenti tui. Nautę tui et gubernatores tui qui tenebant
supellectilem tuam et propitiatorium tuum peribunt. Viri quoque bellatores tui qui erant in
te cū universa multitudine tua quę est in medio
tui cadent in corde maris in die ruine tue. A sonitu
clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur classes
et descendent de navibus omnes qui tenent remum.
Nautę et universi gubernatores maris in terra sta
bunt et ululabunt super te voce magna et amare
amare et super te proicient cinerem et in
cinere conspargentur. Et radent te calvitio et accingent
se cilicio et plorabunt te in amaritudine
me ploratu amarissimo et assument super te carmen
lugubre et plangent te. Quę est ut tyrus que obmutuit in medio
maris quę in ertitu negotiationes
tuarū de mari implesti populos multos in multitu
dine divitiarū tuarū et opum tuorum ditasti reges
terre nunc contrita es a mari in profundis aquarum
Opes tue et omnis multitudo tua quę erat in me
dio tui cadent. Universi habitatores insularum
obstupuerunt super te et reges earum omnes tempestate per
si mutaverunt vultus. Negotiatores populorum sibilaverunt
super te ad nihilum deducta es et non eris usq; in perpetuum.
Et factus est sermo dni ad me dicens fili hominis dic
principi tyri hec dicit dns deo quia elevatum est cor
tuum et dixisti deus ego sum et cathedram deus sedi in corde
maris cum sis homo et non deus dedisti cor tuum quasi cor
dei ecce sapiencior es tu daniele omne secretum non est
absconditum a te in sapientia tua et in prudentia tua fe
cisti tibi fortitudinem et adquisisti aurum et argentum in
thesauros tuos In multa sapientia tua et in negotiatione tua multiplicasti fortitudinem tuam et

Köln Stadt A
Fragm. C 5

Hist. Arch.
Stadt Köln
Hss.-Fragm. 8 C 5
(C 5)

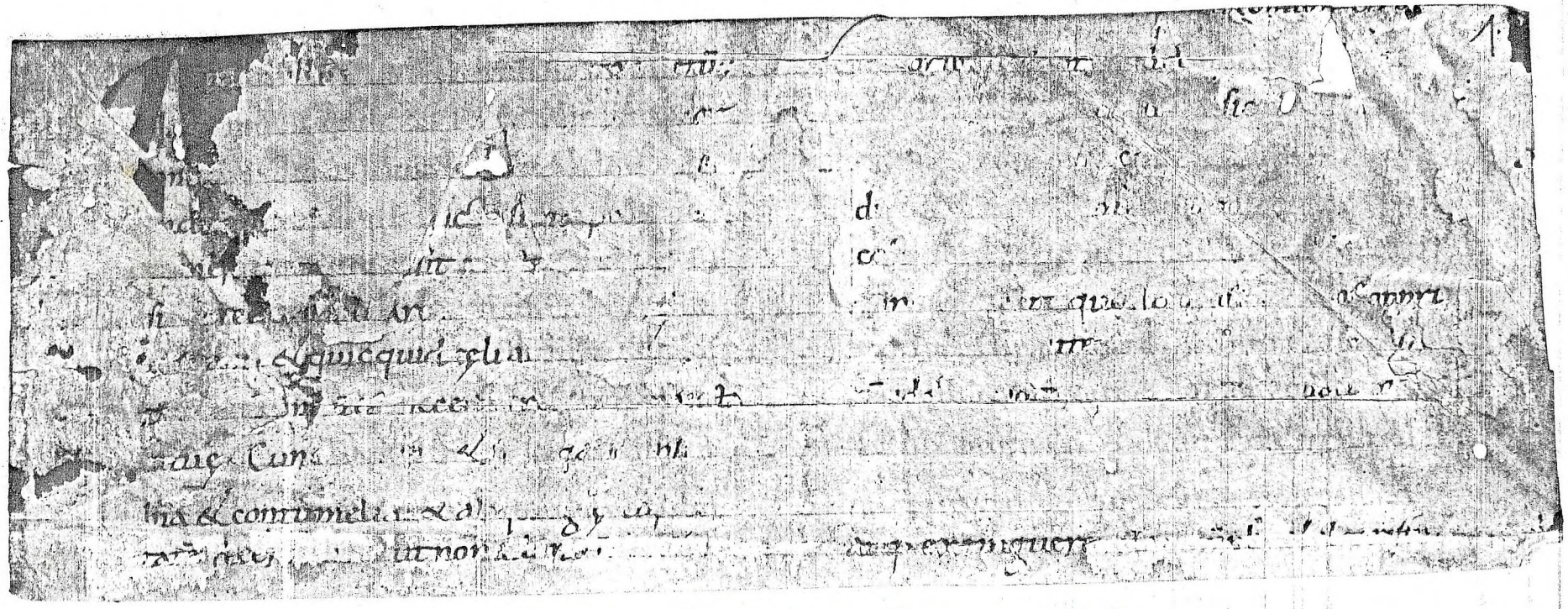
Hist. Stadt Archiv

Köln StadtA – Fragm. C 5

Carthaginenses negotiatores tui a multitudine
cunctarū diuitiarū argento ferro stagno plum
boq; repleuer nundinas tuas; Grecia ethubal
et mosoch ipsi institores tui mancipia et vasa
aerea addurer pcto tuo de domo thogorma
equos et equites et mulos ad duces ad forū tuū;
Filii dadan negotiatores tui insulae multae
negotiatio manus tuae; Dentes eburneos et ebeni
nos cōmutauer inpcto tuo; Syrus negotiator
tuus pter multitudinē operū tuorū gemmā pur
puram et scutulatā et byssū et coralliū et chodcod ppo
sueru in mercatu tuo; Juda et terra isrl ipsi insti
tores tui in frumento primo balsamū et mel et oleū et
resinā pposuer in nundinis tuis; Damascenus
negotiator tuus in multitudine operū tuorū in
multitudine diuersarū opum in uino pingui in
lanis coloris optimi; Dedan et grecia et mosel in
nundinis tuis pposuer ferrū fabrefactū stacten
et calamos in negotiatione tua. Dedan institu
tores tui in capetulis ad sedendū; Arabia et uni
uersi principes cedar ipsi negotiatores manus tuae cū
agnis et arietib et hedis ueneru ad te negotiatores
tui. Vendtores saba et rema ipsi negotiatores
tui cū uniuersis primis aromatib et lapide pciosō
et auro qd pposuer in mercatu tuo; Aran et eden
ne et eden negotiatores tui saba assur chelmad
uendtores tui ipsi negotiatores tui multifariā in
uolucris hyacinctī et polimitorū gazarūq; pcio
sarū que obuolute et astricte erant fumib cedros
quoq; habebant in negotiatione tua; Naues
maris principes tui in negotiatione tua repleta
et et glorificata nimis in corde maris. In aquis
multis adduxer te remiges tui uentus auster con

Hist. Archiv

Hs - Fragm. C 5

HAStK Köln, HSS-Fragm. C 6

Hist. Archiv
Stadt Köln

dnē fugarent. & famosissimū toto orbe
tēplū recuperarent. & cuncta libera
rent que ab olonde erant restituerent
dño. cūomū tranquillitate pparato facto
illis. Jtaq; ab ratione cyreneo quinq;
libros comprehensa tēpta sunt. Nos uno vo
lumine breuiare. Considerantes ēnumul
titudinē librorū & difficultatē. uolentes
ad gredi narrationes historiarū ppter multi
tudinē rerū cōtentarū. uidentibus q̄de
legere uacet animi oblectatio. Studiosis
uero in facile possit memorie cōmendare.

quo opus hortamenti causa

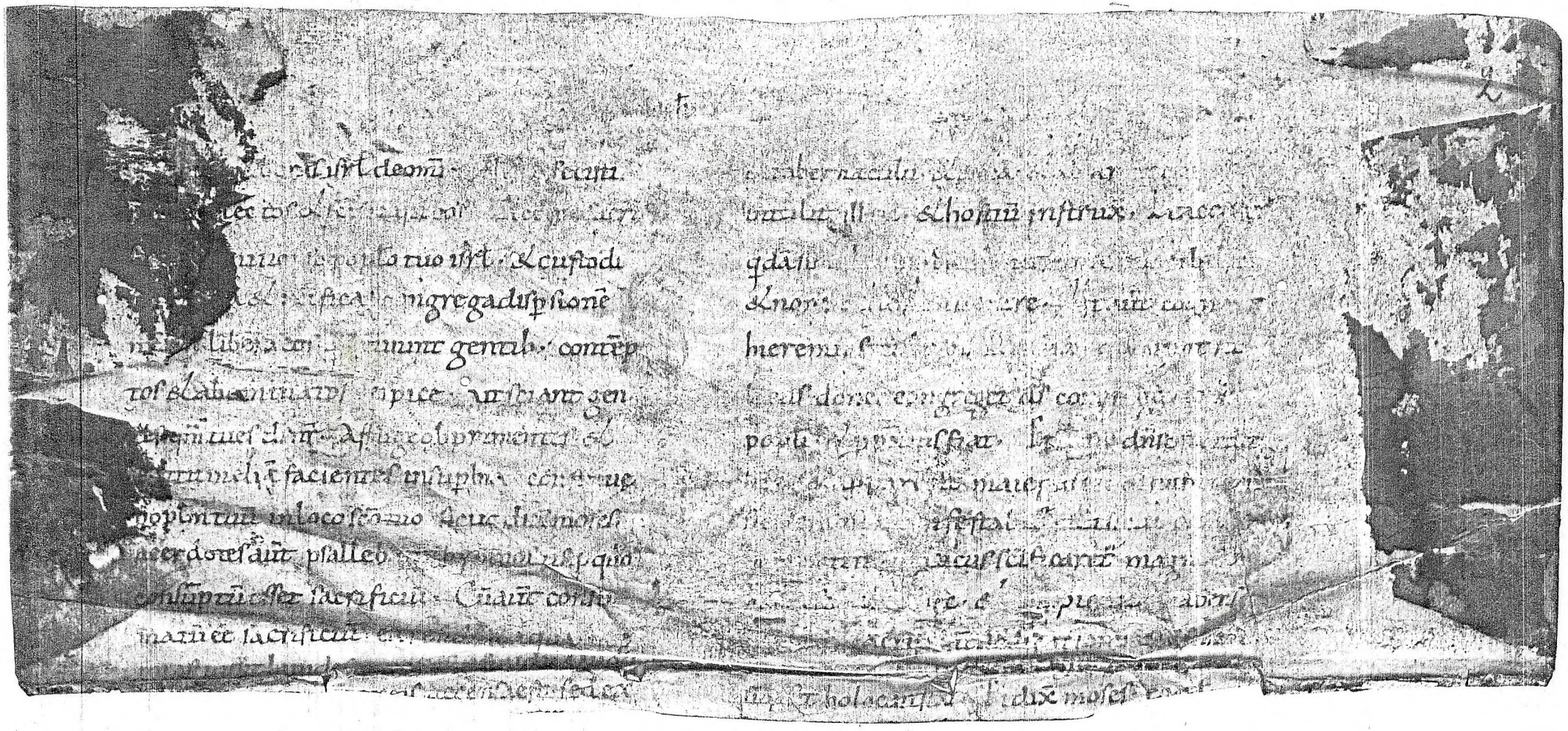
deredditus sui prestaret. omissūp tus ad
ministeriū sacrificiorū ptinentes. Simon
autē de tribu beniamin p̄ positus tēplo con
stituit contendebat. obsistente sibi prin
cipe sacerdotū iniquū aliquid incōmutare
molīri. Sed cū uincere oīa non posset.
uenit ad apollonū tarsen filiū. qui tunc tēpo
rē erat dux cōlesyrie & fenicis. Cōmuni
uit ei pecunias immensibilis. plenū esse
aerarium hierosolymis. & cōmunes copias
immensas ēe. que ñ ptinēre ad rationem
sacrificiorū. ēe aut possibile sub potestate

apollonius

cf. Düsseldorf UB. Fragm. K 15:002
Essen-Werden, Propstei A, Fragm. d. Vita Lambert.

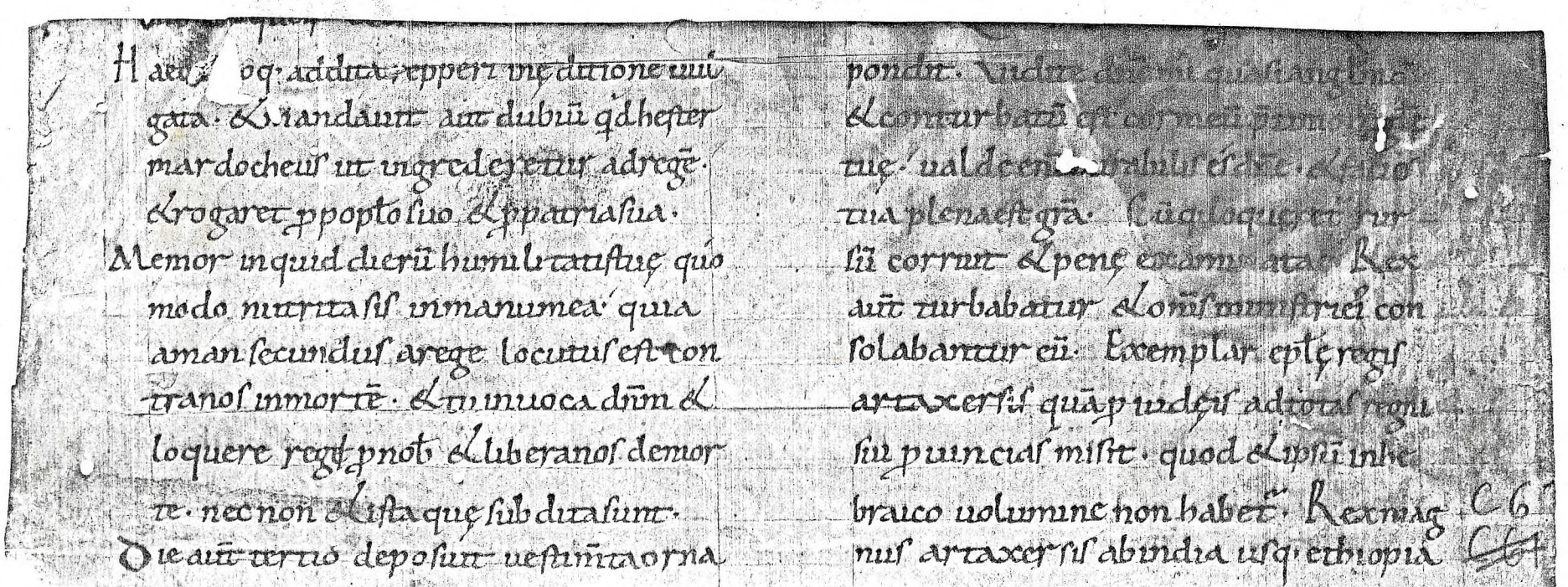
HAStK Köln, Hss-Fragm. C 6

Hist. Archiv
Stadt Köln

HAStK Köln, Hss-Fragm. C 6

Hist. Archiv
Stadt Köln

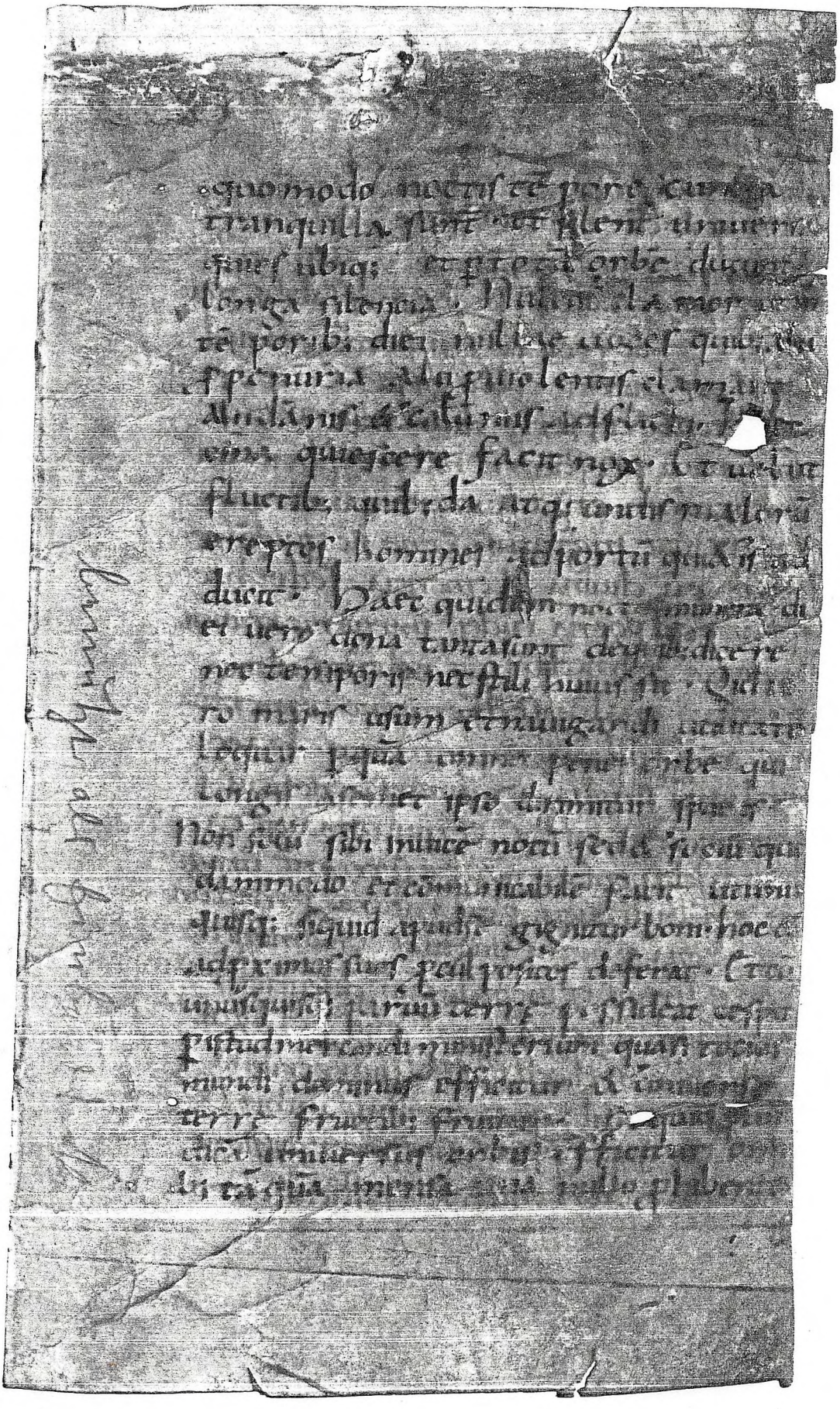

Haec q̄ addita reppert ne dissone uul
gata. & iandaunt aut dubiū qd hester
mar docheus ut ingrederetur adregē.
& rogaret ppopto suo & ppatria sua.
Memor inquid dieri humiliatus tuę quo
modo nutrita sis in manu mea. quia
aman secundus a rege locutus est con
tra nos in morte. & tu inuoca dīm &
loquere rege ut pro nob & liberanos de mor
te. nec non & ista quę sub dita sunt.
Die aut tertio deposuit uestimenta orna

ponit. Induit se ut erat in splendore
& comptu regali. Et cum fortior
tuę. ualde enim timebat & ipse
tua plena est grā. Cūq; loquer et ur
sii corrut & pene exanimata. Rex
aut turbabatur & oēs ministri eius con
solabantur eā. Exemplar epte regis
artaxersis quā p uidęs ad totas regio
sui puincias misit. quod & ipsū inhe
braico uolumine non habet. Rex magnus
nus artaxersis ab india usq; ethiopia

HStA Köln, Hss-Fragm. C 6

Hist. Archiv
Stadt Köln

MA St Köln, Hss-Fragm. C 12 f. 1r

Hist. Archiv
Stadt Köln

sinere · qd ubiq; ē sed puna hariū
mmunerib; ch̄i · Quid inde dicā qd notam
fecerit hominib; sapiencia suam et ca
queq; eor et uolun huius ineffabilis mu
neris · Et hoc fecit cū ipsi nec dū aliquid
apud eos merito colle gisset · Cūq; eor
hui' lecta cessent diuinarū rerūq;
eternarū prestiterit habere notitiam ·
nomoramen erga auctorē tanti mune
ris existit ingratus · Et ne sic quidē re
spuit eū diuina clemencia sed hoc
ipsum qd poena inde prevaricationis
imposita remedii fuit nolentis ultra
procedere malū · sed feruore temerita
tis atq; audacia reprimentis · haec
et bonū simulia exduunt beneficia
remunerem iustis · et multo magis ea
que addispensationē exspectam unige
niti filii dei queq; pcia futura p̄ martyn
rum bonū phoras singulas et momenta
considerans et incordestino discutiens
atq; immisū beneficiorū eius pelagus
attendens dicebat · Quid retribuā
dño pro omnib; que retribuit mihi · &
peccata quidē p̄pria sine intermissione
delicta recreatat · Iustitiae uero

HAStK Köln, Hss-Fragm. C 12 f. 1v

Hist. Archiv
Stadt Köln

BIB. MONT.
Num.

HAStK Köln, Hss-Fragm. C 12 f. 2r

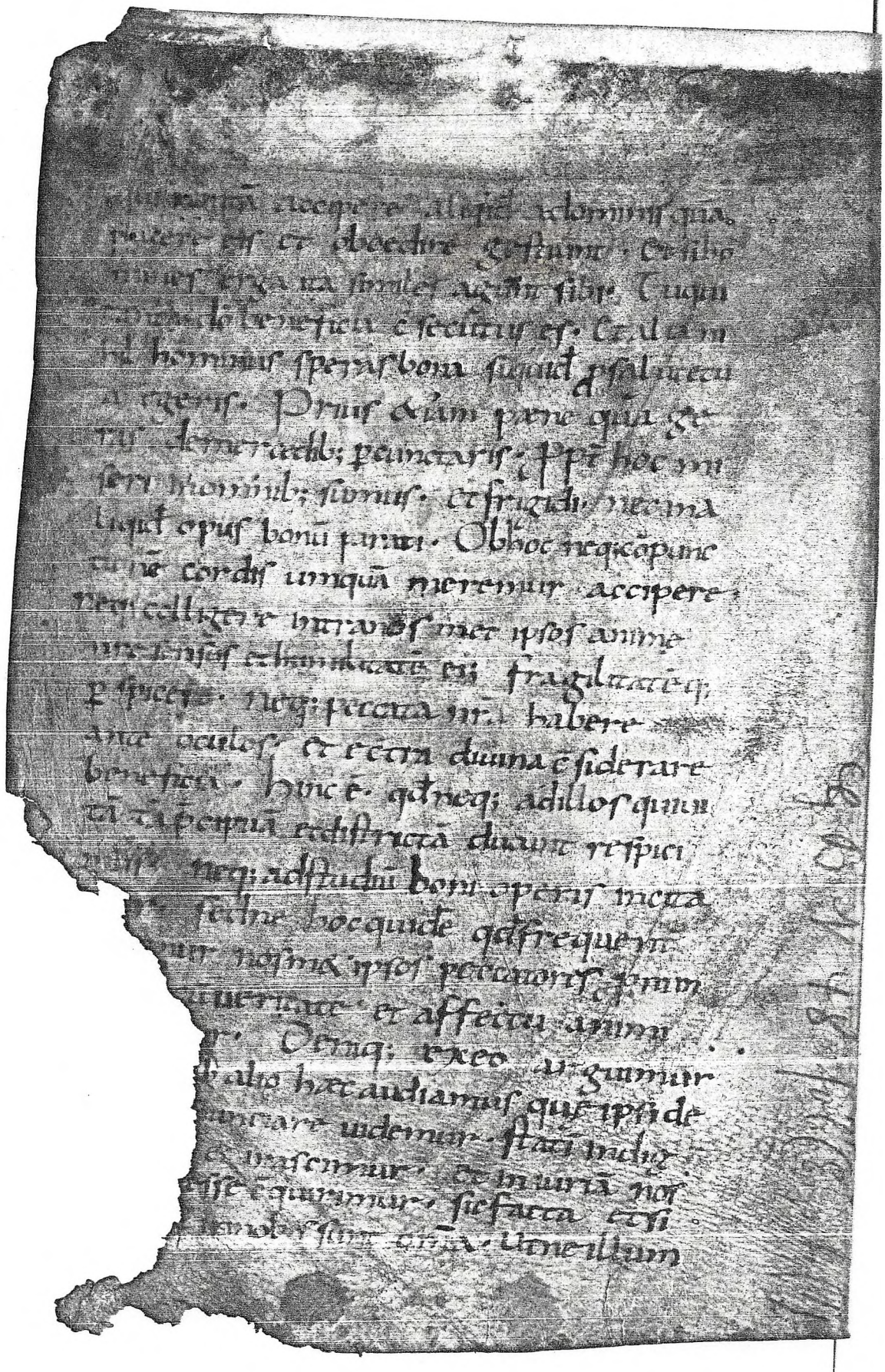
Hist. Archiv
Stadt Köln

Quod enī uerbo incarne insidelitatis
filiū quotradicit semet ipsum ꝙme-
hec aūt dicebat nonco angustare uolens
amplissima & ꝙorbē terre diffusa xpi
munera · sedquasi uelhximus quiomnib;
sesolū uelicarē indignum obnoxium · Ctre
uera qdinter ē · siet alius praestitit cū
q; tibi praestitasunt · ita integra sint et ita
pfe[illegible] quasi nulli alu ex his aliquid fue
[illegible]stitū · Jdeo dicq; et illabom
[illegible]ni parabola nondicit qua uenit
[illegible]eus oues requirere sedunū · Una nāq;
est qua sic omnib; quasi um diuinabene
ficia ē ferunt · Hec ergo ꝙquib; adfluge
bat duuel etlugebat · Et enim quipecuni
amnimiuā sumunt sin habeunt unde
restituant sedmulto fenore obprimā
tur · Neq; cibū capere neq; quidem
possunt · exercitati sollicitudine co[illegible]
tiq; ungluis · Quomodo ergo [illegible]uthus ex
cruciatur considerauis ñ inpeccuna sed
machibise esse dispensatōs · Sednos
nonitaumma uero sumus · fuerimus
uel parū aliquid exmultos debitis sol
uere iam uidemur nobis · nīā solui
se debita quā per plurimas ·

HAStK Köln, Hss-Fragm. C12 f. 2v

& largos incelus recondisse thesauros.
Imo qd est infelicius nehoc quide paru
qd agere uidemur. Ita honeste et emen
date gerimus ut deca liberos. sed pr
us requirimus si mercede habeamus. Etsi
grandis sit merces qd facere uidemur
et reputantur nobis ad mercede. Inuere
cunda satis. et ita tam libero digna uo qua
mercenario. Quid uis ô homo qui
ineptis adhoc reatus es ut conducamus
placeas et dño tuo seruus. Utrui domes
ticis; cogitas. sieni te agente qdm
cepti. e. conici uibeat dns tuus
causa aliqua tibi datur ctra dicenti
testas. Tu ieni seruo tuo operam qui
iubes. mercede spargas. si omnino di
nus fueris ageraliqd qd do placeat
alia adhuc pter hoc ipsu qd place
meruisti mercede requires. Uer
nioras quarti bonis placere do
seres. nuqua aliud aliqd ex
mercedis aut muneris exspe
Nescis quia multo tibi augetur me
do ni mspe mercedis operas
placendi. Aut ni uides quomodo
homines illi maxime [illegible]

Hist. Archiv
Stadt Köln

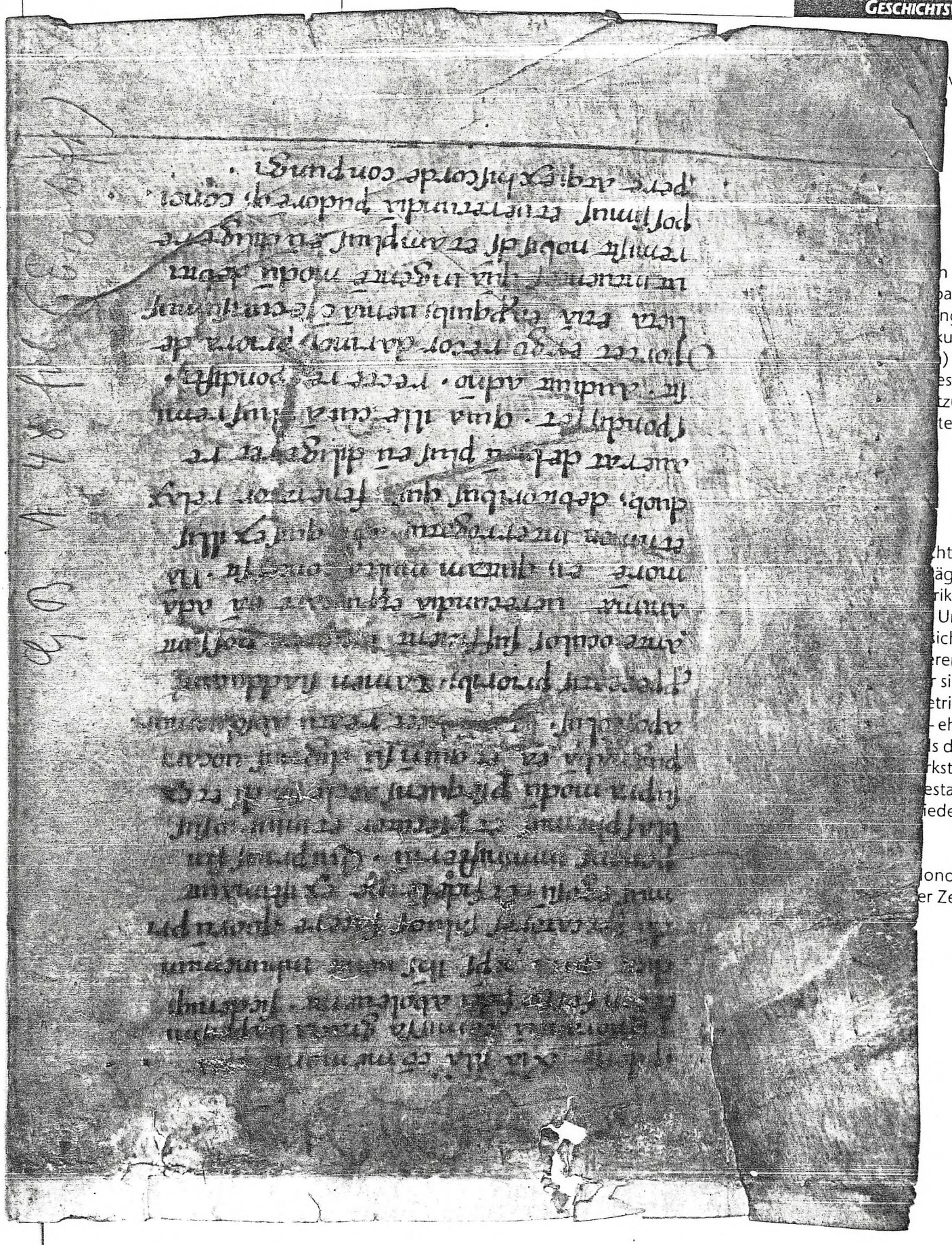
HAStKöln, Hss-Fragm. C 12 f. 3v

Hist. Archiv
Stadt Köln

quidē publicanū possumus imitari.
Quicū peccata sua audiret abalio sibi
exprobrari: nonsolū pacienter tulit: sed
et addidit confessionē suā. Ctbene est
unde discessit ille iustificatus magis
quā phariseus qui exprobrauerat. Nos
uero neq; ex ethenologius ipsāc festiu
quidsit nouimus cū mille malis repleti
simus: sēdoportet nos nisolū scire et
confiteri quamulta innobis delicta sint.
Uerū etunū quidq; peccatū etnauis etmi
nus quasi mubro ita incordenro habe
re de scriptū idq; frequenaus recense
ante oculos ponere. Ctitāquā nup
hoc admissa luge re. Ita enim et
animę arrogancia frangeremus
frequencius eā demalissus et uicius
cōmonemes et cū cautela nobis neul
tra ineadē delicta incederemus acri
or nasceretur. Tantū etenū bonū
ē fert imemunisse frequentius hom
ine peccatosiu. Ut etiā paulū apostō
lū eaquę ab oblita iā fuerant ecclesia
Adducere tamen immediu. Ctcū
culpa de presentibus nonhaberet
qm recordatione peccatorū. et
lucrū ex emūq; seruat. Animę

HAStK Köln, Mss-Fragm. C 12 4.4r

Hist. Archiv
Stadt Köln

wischen
heraus-

haupt-
band Ge-
ng selbst
kunft des
) fördert
eschicht-
tzungen.
ten spre-

chtswerk-
äger der
riker, die
Und die
ich einer
rer« Ge-
r sich der
etrieb der
eher die
s die Ge-
rkstätten,
estalt der
ieder aus-

onoratio-
er Zeit vor

Hist. Archiv
Stadt Köln

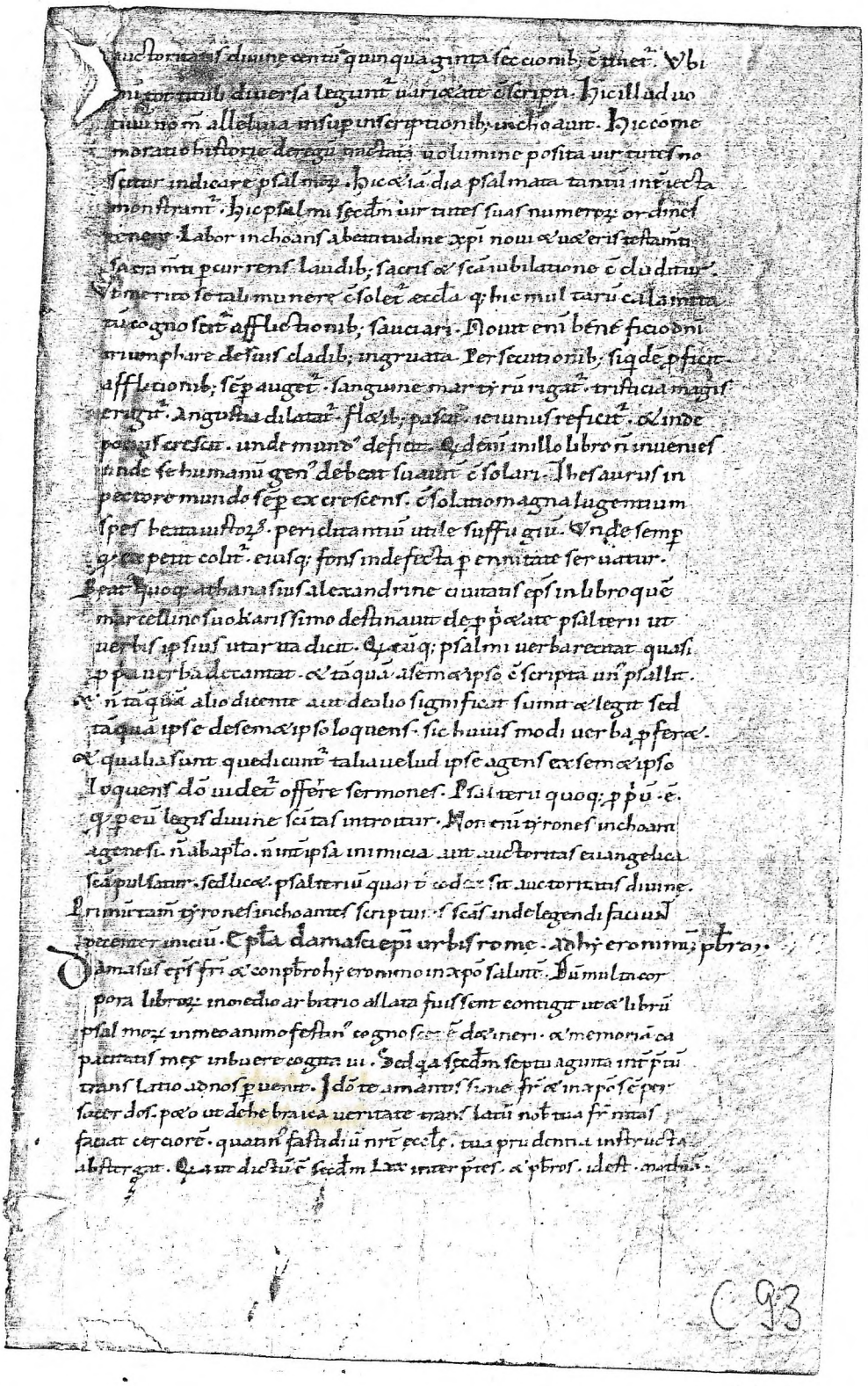
Köln Stadt A Fragm. C 62

Omē enī tēp⁹ oportunū ē salutis· nichil ꝓpo
pū ꝓ salute pictauiensiū· Sꝫ uolebat adhuc ex
spectare synagoge correctionē· ido ante tēp⁹
ad ficulneā uenit· h ē uidit eos uen oporte
ne gentib⁹ suo uen priꝰ· cōmode ereditur·
Sequit̄ usꝰ ut· sꝑ hoc dilexi mandata tua
dilexi sup aurū & topazyon· L exannun
tiatx xpi ē· ꝑcepta ꝙ legis· spē finitur exbonox
Mandatū ē dñi· Attende t ne derelin
quas leuitē pomē tēp⁹ q uixerit sup tra· Qs ē
leuites· Intelligis si ēsideres ꝙ sit· ille q uenit
ministrare· q sacerdos ē ingētiū· Aliud man
datū aut· Custodi mse nouox· & faciā pascha
dnō deo tuo· & infra· In loco quē elegerit
dnꝰ ds tuus· inuocari nomē suū· ibi occides
pascha uespe ad occasū solis· i tēpore q exi
stis de egypto· Ergo mandata dñi hūt redē
tionis indicia· fut̄e resurrectionis signa·
ido sup aurū & topazyon memorat sibi
ēe dilecta· Q d enī salute ḡti· resurrectionē
posit⁹ uel q ꝙ stulta se mundi xpē elegit
ut qm mund⁹ p sapientiā ñ cognouit dm
p stulticiā p dicationis salutē afferre ere
dentib⁹· Ido aut· Sup opationes sapientiā
celestis· & mundane estimationis· & sup or
namēta solis & lunę· stellariūq ꝑtiosa monili
a· dilexi obaudientiā dnice passionis· Eius
enī redimdo m ētulit quā erando· Te enī
sine sensu nat⁹ sū· nē eū uoluntate seruat·
Sꝫ q cūq; dicē dilexi mandata tua sup aurū
& topazyon· Sꝫ dicē Auar⁹ q auro ēubat·
deutus inhiat· ornamēta desiderat· sꝫ ille
dicē· q potē dicere argentū & aurū ñ habeo·
qa ñ req̄ro· qm̄ nichil m aurū ꝑdē· ꝑcep
tū aū & mandatū celeste me redemit·
Dixim⁹ ētinemā scis· nē de topazyon
lapide exꝑmam⁹ hystoriā· De q ducum⁹
septū in hystoria xenocratis· q scripsit· qsi
luthos nom nasci t ūueniri circa thebaidis
ciuitatē· Alabastrū· t topazyon ut aliq; pu
tant· Vnde & nōiat⁹ ē ab eo loco i q gignit⁹·
Sed aut q putauer ysulā nunc̄pari topazon·
adqua pulsos tēpestatibus· orta subito cōmotio
ne maritima· qd nauis usū ñ haberent re
gendi nequisse· Denīq; plurimo immorantes
tēpore ūinsula· ūuenisse lapidē· & delectato
colore ei⁹ repetisse domū· & arabis negotia
toribꝫ aduenientib⁹ uendid̄ abillis omisse sy
lonē· & ad matrē ptolomeū sedē· cui nomē
erat berenice· ab ipso ee platū· illā aūquā ex
regalib⁹ ornamētis habundare· sup modū
tam ei⁹ colore stupefactā· elaborasse ut di
ui⁹ spēs tā ꝓtinus lapidis ñ laterē· ido q;
studio ei⁹ q̄situ lapidē· ūius fregmentē uenis
se· Dixim⁹ qm̄ ūnotuerit topazyon lapis· nē
ei ex̄pssi⁹ q̄ritē dicam⁹· Duox colox ē simi
litudo ūhoc lapide· le p a c y e· h ē q̄d ātem
pata ꝑmixtio· ll p a c ω e d h y e· & ex y so
p̄assi simlis· & ex isopisso sedm utrūq; uel
ut q̄sdā extendens colox figuras· & plen⁹ q
dem a priꝰ fert extendere· est aut parichr⁹
& satis pur⁹· & chrisocholog⁹· & pinguis· re
splendenta simlis· maxime cū solis splen
dore ꝑcutit· Est etiā pulcherrim⁹ & mira
bilis sup omīs chrysopassos magnitudine· &
ut dixi usu pinguior natura huiꝰ ut se
pelire & leuigare uelis ea· asspe magis·
& usu minuit⁹· Est aū q̄dā genitali ope
natur ex̄plisi· h ē insignis⁹ bene· atq; mi
rabilis· & sūmo studio dign⁹ habet⁹· Difficile
ūuenit⁹· & rep⁹· raro tam ēt in usu boūm &
q̄si is quē duces regina murata siu· Sꝫ ita sic
troclodite illi q̄si ꝑtio remansionis inuento·
repetier domū ua & nos emolumēto
more hui⁹ recepto· redeam⁹ eo un
de duitum⁹· Nec parē· nos ornam tis

cf London BL Harley 2664?

HAStK Köln, Hss-Fragm. C 62 f. 1r

HAStK Köln, Hss-Fragm. C 93

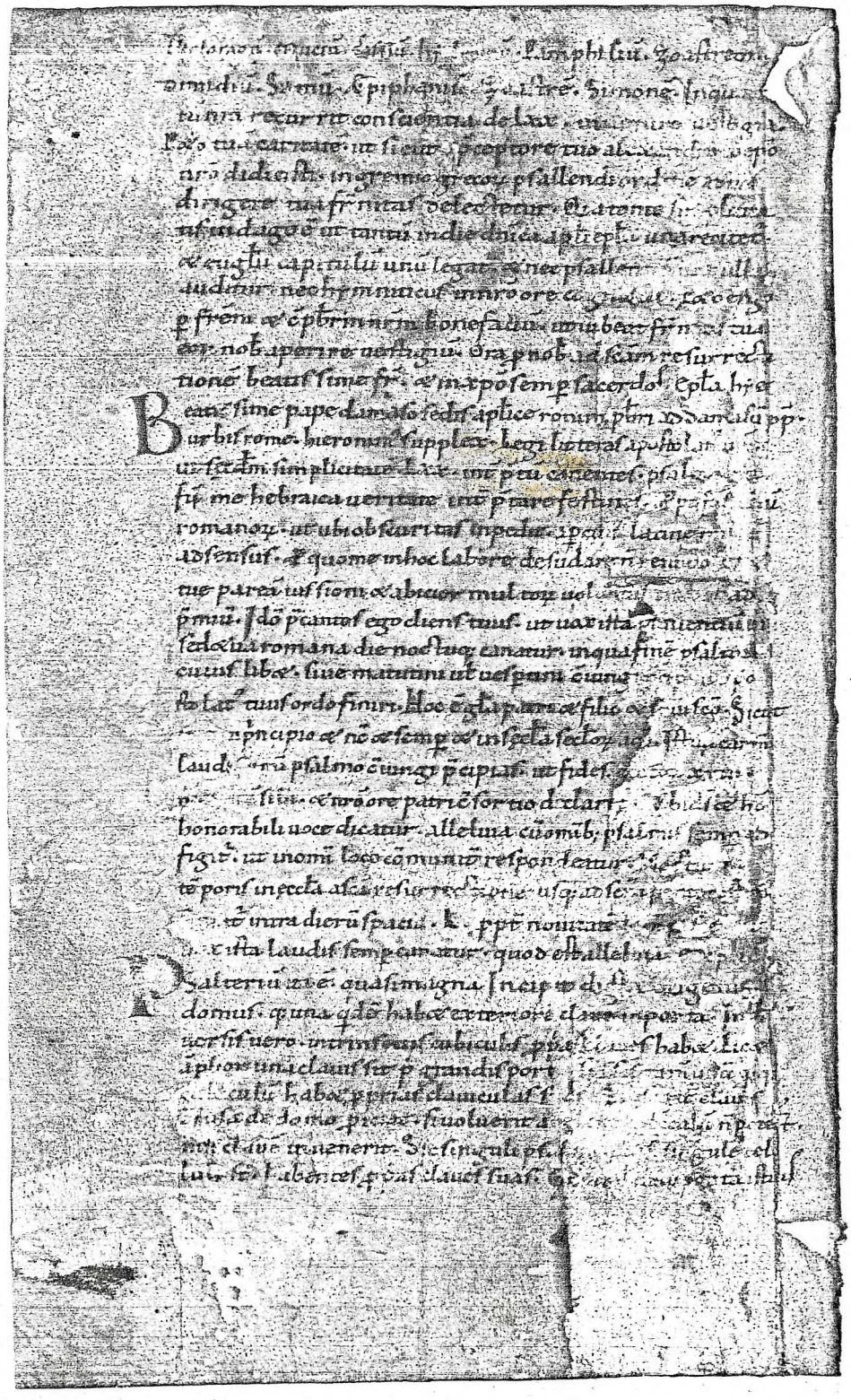

Auctoritas diuine centū quinquaginta sectionib; cōtinet. Vbi
nūcor multis diuersa legunt uariē atq; discrepāt. Hic illa duo
tantummō allelūia insup inscriptionib; inchoant. Hic come
morat ea historie de regū inclitis uoluminē posita ut tutius no
scatur indicare psalmos. Hic cōtinēdia psalmata tantū intersecta
monstrant. Hic psalmi secdm ut tutius suas numeros; ordines
teneāt. Labor inchoans a beatitudine xpi noui atq; eterni testamēti
sacramēta percurrens laudib; sacris atq; sēa iubilatione cōdūdūt.
Vbi merito sē tali munere cōsolet ecclā q; hic multa tarū calamita
tū egrotis cōfert afflictionib; sauciari. Nouit enī bēne fideles
triumphare de suis cladib; ingruata. Per secundis enim; sig de prosp
afflictionib; sēp augeri. Sanguine martyrū rigat. tristicia magis
erigit. Angustia dilatat. flagit; pascit. ieiunus reficit. Vnde
populus crescat. unde mundus deficiat. Quē enī in illo libro nō inuenies
unde se humanū genus debeat suauit cōsolari. Thesaurus in
pectore mundo sēp excrescens. cōsolatio magna luget mūdum
spes beatitudinis. peridrantū utile suffugiū. Vnde semp
quicq; perit colit. eiusq; fons indefecta p ennitate seruatur.
Beat Quoq; athanasius alexandrine ciuitatis epūs in libro quē
marcelline suo karissimo destinauit de p̄ceptis psalterii ut
uerbis ipsius utar ita dicit. Quicūq; psalmi uerba recitat quasi
p p̄pria uerba decantat. siue tāquā ad semetipsū cōscripta uel psallit.
siue tāquā alio dicente aut de alio significante sumit atq; legit sed
tāquā ipse de semetipso loquens. sic huius modi uerba proferat.
Et qualia sunt quecunq; talia uelut ipse agens ex semetipso
loquens dō uidet offere sermones. Psalterii quoq; p p̄ū cōmē
q; p eū legis diuine scita introitur. Non enī tyrones inchoant
ageneseos. nō abapto. nō ipsa inimica aut ueteritas euangelica
sēa pulsant. sed licet psalterii quasi cōdensa sit ueteritas diuine
Primitias tamen tyrones inchoantes scripturas sēas inde legendi faciūt
peccatores ineūt. Epta damasi epi urbis rome. ad hyeronimū pbrm.
Damasus epūs fri atq; cōpbro hyeronimo in apō salutē. Dum multa cor
pora librorū inordinato arbitrio allata fuissent contigit ut et libri
psalmorū in meo animo festinū cognoscerē dubitarem. et memoriā ca
piturus mee inuere cogitaui. Sed qa secdm septuaginta interpretū
translatio ad nos peruenit. Idō te humanitas tua frē et in apō sēpersi
scere dōs. poscio ut debita tua ueritate translatū nobis tua frēnitas
faciat cercioré. quatinus fastidiū nrē eccle. tua prudentia instructa
abstergat. Quia ut dictū ē secdm lxx inter presbros. et epros. ideſt. medios

C 93

HAStK Köln, Hss-Fragm. C 93 S.1

Hist. Archiv
Stadt Köln

HAStK Köln, Hss-Fragm. C 93 S. 2

Hist. Archiv
Stadt Köln

monasteria deserentes nisi forte his principatus propter quod [illegible]
abbe cuiuscunque. Nullum uero recipere in monasterio [illegible]
monachi propriam domum conscientiam. Transgredientem uero hanc definitionem nostram excommunicatum se decernimus [illegible]
phemetur; Verumtamen eum conuenit cuiuscunque conpetentis [illegible]
rietatum pudentiam gerere. Excto ANTIOCHENO CAP. VIII

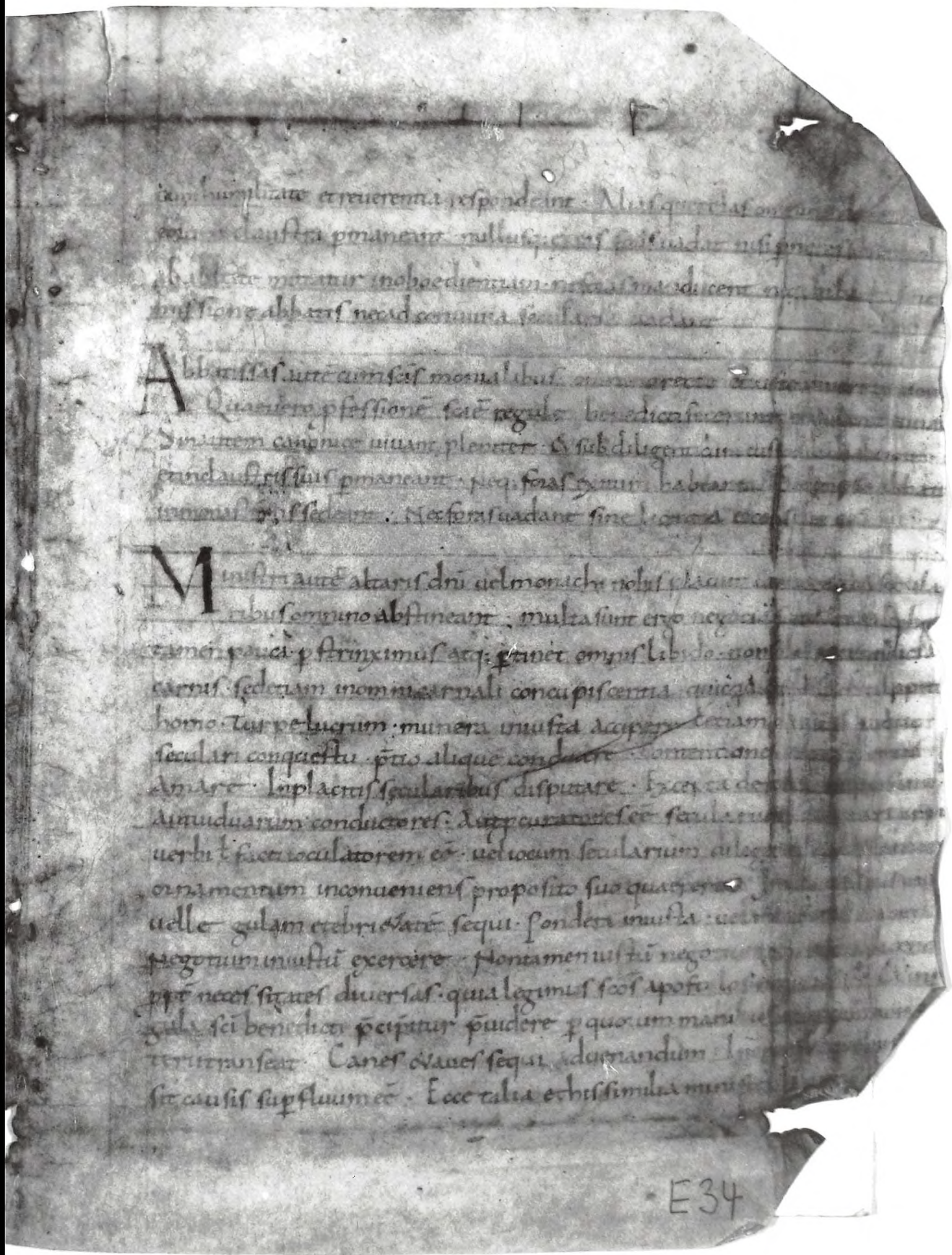
CXLVIII PRESBITERI AUTEM quibus [illegible] magis canonicas epas [illegible]
Ad solos tantum uicinos epos litteras destinabunt [illegible]
quibus uirepreh[illegible]ensibiles esse dare possunt pacificas [illegible]

CXLVIIII PER SINGULAS regiones epos conuenit Excto eodem CLO. CAP. VIII
nosse metropolitanum epm sollicitudine totius [illegible]
propter quod ad metropolim omnibusque quibusque [illegible]
concurrat; Unde placuit eum cæteros epos agere secundum [illegible]
plus præter eam cæteros epos agere secundum antiquam [illegible]
regulam constitutam. nisi ea tantum quæ ad suam diœcesim pertinent
possessionesq; subiectas. Unusquisq; enim epm habeat [illegible] parochiæ
potestatem utregat iuxta reuerentiam singulis competentem [illegible]
dentia gerat omnibus possessionibus que sub eius sit potestate [illegible]
ediaconos ordinet: et singula sue iudicio comprehendat. [illegible]
nihil agere nempe præter antistitem metropolitanum [illegible]
manus sine cæterorum gerat consilio sacerdotum. Excto Kxvi

SEQUIS epos uacans ecclesiam uacantem psiliat sedem
pudat absque integro pfecto q; concilio ducabitur [illegible]
ecclesiæ populus quem arripuit eum habere delegit. [illegible]
uere amicum illud est ubi inter fuerit metropolitanus [illegible]
eum suffraganeis suis. Excerpta pe Leonis ad Anastasium [illegible]

IGITUR [illegible] eorum patrum canones [illegible]

Köln Stadt A Fragm. E 34

E34

Köln StadtA Fragm. E 34